

Елвін Брукс ВАЙТ
ПАВУТИННЯ ШАРЛОТТИ
Повість-казка

Розділ 1
Перед сніданком

Куди це тато вирядився з тією сокирою? — запитала маму дівчинка Ферн. Вони саме накривали стіл до сніданку.

— А до свинарника, — відказала пані Еребл. — Цієї ночі опоросилася одна льоха.

— Не розумію, чого до поросят треба бігти з сокирою? — не вгавала Ферн, якій було ще тільки вісім рочків.

— Ну, знаєш, — пояснила мама, — там є одне надто кволе порося. Таке мале й слабеньке, що не ростиме, а тільки хирітиме. Тож твій тато й вирішив його позбутись.

— Позбутись? — зойкнула дівчинка. — Ти хочеш сказати: вбити його? Тільки тому, що воно менше за інших?

Пані Еребл поставила на стіл дзбан з вершками.

— Не репетуй, Ферн! — попросила вона. — Твій тато слушно чинить. Те порося все одно навряд чи виживе.

Ферн відштовхнула стільця, що опинився у неї на дорозі, й вибігла надвір. Трава була в росі, земля духмяніла весняними пахощами. Поки дівчинка наздогнала батька, її капці вже й намокли.

— Прошу тебе, не вбивай його! — захлипала донечка. — Це нечесно!

Пан Еребл зупинився.

— Ферн! — лагідно мовив він. — Тобі треба навчитись володіти собою...

— Володіти собою? — вигукнула Ферн. — Тут справа життя або смерті, а ти вимагаєш, щоб я володіла собою!

Сльози бризнули з її очей. Дівчинка вхопилась за сокиру й сіпнула до себе, силкуючись вирвати її з батькових рук.

— Ферн! — умовляв дочку пан Еребл. — Я тямлю більше, ніж ти, як виростити поросячий виводок. З хирлявим тільки зайва морока. Вертайся до хати!

— Але це нечесно! — не відступалася Ферн. — Воно ж не винне, що народилося найменшим та хирлявим! А коли б я народилася дуже маленькою, хирлявою, то ти й мене вбив би?

— Звісно, що ні! — усміхнувся пан Еребл, з любов'ю дивлячись згори вниз на свою донечку. — Бо це ж різні речі. Одна справа — маленька дівчинка, й зовсім інша — маленьке хирляве поросятко.

— А я не бачу тут жодної різниці! — заперечила Ферн, усе ще висячи на сокирищі. — Про жахливішу несправедливість я зроду ще не чула!

Обличчя пана Еребла набуло якогось чудного виразу. Здавалося, він сам ось-ось заплаче.

— Гаразд уже, — здався батько. — Ти йди назад до хати, а я зараз принесу того малючка. Дозволю тобі почати його вигодовувати — з пляшечки, як немовля. І ти пересвідчишся, що не дарма кажуть: «Не мала баба клопоту, то купила порося!»

Через півгодини пан Еребл повернувся до будинку, несучи картонну коробку під пахвою. Ферн якраз була нагорі — перевзувалася в сухі капці. Сніданок уже стояв на столі, й уся кухня повнилася пахощами кави, бекону, відвологлого тиньку й дров'яного диму з плити.

— Поклади на її стілець! — підказала чоловікові пані Еребл.

Пан Еребл так і зробив: поклав коробку на стілець, на якому зазвичай сиділа їхня донечка. Тоді підійшов до мийниці й, помивши руки, витер їх рушником на ролику.

Ферн поволеньки спустилася вниз східцями. Її очі були заплакані, аж червоні. Вона вже підходила до стільця, коли картонка заколихалася й долинув звук: щось там ніби чухалось. Ферн подивилася на батька. Тоді підняла накривку. А звідтіля, зсередини, на неї дивилося новонароджене поросятко. Таке білесеньке... Ранкове світло наскрізь просвічувало крізь його вуха, від чого вони здавалися рожевими.

— Кабанчик твій, — заявив пан Еребл. — Ти врятувала його від передчасної загибелі. І хай всемілосердний Господь простить мені цю дурість.

А Ферн не могла відірвати очі від крихітного поросятка.

— Ой! — прошепотіла вона. — Ой, ви тільки гляньте на нього! Це ж чудо та й годі.

Обережно дівчинка знову закрила коробку. Спочатку розцілувала батька, а тоді матір. Потім знову підняла накривку, дістала звідти поросятко й притисла до своєї щоки. Цієї миті до кухні увійшов її брат Евері. Йому було десять років. І був він до зубів озброєний: в одній руці рушниця, в другій — дерев'яний кинджал.

— Що воно таке? — поцікавився хлопчик. — Що це доп'яла собі Ферн?

— Вона здобула собі гостя до сніданку, — відповіла пані Еребл. — Умийся, Евері!

— Дайте роздивитись! — попросив Евері, кладучи свою зброю на стілець. — І ви назвете це нещастячко поросям? Нічогеньке собі поросся — не більше за білого пацюка!

— Умийся і з'їж свій сніданок, Евері! — не відступалася мати. — За півгодини під'їде шкільний автобус.

— А можна й мені мати поросся, та? — попрохав Евері.

— Ні, я роздаю поросся лише тим, хто рано встає, — відказав пан Еребл. — Ферн підхопилася на світанку й зразу взялася до шляхетної справи — викорінювати несправедливість на світі. Наслідком стало те, що вона дістала поросся. Маленьке, звісно, зате справжнє. Ще одне свідчення того, що може здобути собі рання пташка. Ану до їди!

Але хіба могла Ферн попоїсти, не напоївши спочатку поросятко молочком?

Пані Еребл розшукала пляшечку з соскою, з якої колись пила молоко маленька Ферн. Господиня налила в пляшечку теплого молока, насадила соску на горлечко й вручила дочці.

— Дай йому сніданок! — сказала пані Еребл.

Ще хвилина — і Ферн, вмотивившись на підлозі в кухонному кутку й тримаючи своє «маля» в пелені, заходилася вчити його пити з пляшечки. А поросятко, хоч яке крихітне, мало добрий апетит, нівроку йому, і швидко пристосувалося смоктати з соски.

З вулиці засигналив шкільний автобус.

— Біжіть! — скомандувала пані Еребл, забираючи в донечки поросятко і вкладаючи їй в долоньку пиріжка. Евері й собі схопив пиріжка, не забувши прихопити й свою рушницю.

Діти вибігли на дорогу й залізли в автобус. У салоні Ферн ні на кого не звертала уваги, а просто сиділа й дивилася у вікно, думаючи, яке насправді чудове життя і яка вона щаслива тим, що весь догляд за поросятком покладено на неї. Автобус ще не доїхав до школи, як Ферн уже й назвала свого улюбленця, вибравши для нього найгарніше, яке тільки можна було придумати, ім'я.

— Я назву його Вілбером! — прошепотіла вона сама до себе.

Вона все ще думала про порося, коли вчитель запитав її:

— Ферн, як називається столиця Пенсильванії?

— Вілбер, — мовби уві сні, відповіла дівчинка. Учні засміялись, а Ферн зашарілася.

Розділ 2

Вілбер

Ферн полюбила Вілбера понад усе на світі. Вона залюбки його пестила, годувала, укладала спатки. Щоранку було, тільки розплющить очі, так уже й гріє поросятку молочко, підв'язує йому на груди серветку й хутчій підносить пляшечку до рильця. Кожного надвечірка, як тільки шкільний автобус зупиниться біля її дому, вона прожогом вискакує з салону й мчить до кухні, аби мерщій приготувати пляшечку для свого улюбленця. Потім іще підгодує, коли сама вечеряє, і ще разок перед сном. А поки Ферн перебувала у школі, пані Еребл щодня ополудні підгодовувала поросятко. Своє молочко Вілбер любив, і для нього не було щасливіших хвилин за ті, коли його мала господиня гріла для нього пляшечку. Він стояв і невідривно дивився на неї, мов на яке божество.

Перші кілька днів свого життя Вілберові дозволили прожити в невеликому ящику, якого поставили в кухні біля плити. А потім, коли пані Еребл почала ремствувати, його переселили до більшого ящика, що стояв у дров'яній повітці. Коли ж Вілберу виповнилося два тижні, його знов переселили — цього разу надвір, на свіже повітря. Вже цвіли яблуні, дні ставали дедалі тепліші. Пан Еребл вигородив для Вілбера невеличкий двіроч під яблунею, поставивши там для нього чималий дерев'яний, перевернутий дотори дном ящик із соломою. У вужчій стінці господар вирізав для поросятка дверний отвір, щоб воно могло, коли тільки йому заманеться, вільно туди заходити й виходити звідти.

— А не буде йому холодно вночі? — непокоїлася Ферн.

— Не буде, — запевнив донечку батько. — Ти придивись, то й побачиш, що твій Вілбер робитиме.

Із пляшечкою молока в руках Ферн зайшла в загорожу й сіла під яблунею. Вілбер не забарився, підбіг до своєї господиньки. Вона тримала пляшечку, аж поки він насмоктався молочка. Випивши все до останньої краплі, поросятко задоволено рохнуло й сонно подибало в ящик. Цікава Ферн стала дивитися у дверний отвір: що ж то воно робитиме? А Вілбер заходився ритися в соломі. За якусь хвилю він уже й прорив собі в соломі нору. Тоді заповз туди й зник із поля зору. Він був повністю вкритий соломою. Ферн була в захваті. Яке ж це полегшення: знати, що твій малий вихованець спатиме укритий і не змерзне!

Щоранку, поснідавши, Вілбер дріботів слідом за Ферн на дорогу й разом зі своєю малою господинею чекав на прибуття автобуса. Вона махала йому на прощання рукою, а він стояв і дивився вслід автобусові, поки той зникав за поворотом. Весь той час, поки Ферн навчалася у школі, Вілбер лишався замиканий у своєму двірку. Та коли надвечір дівчинка поверталася додому, вона відразу ж випускала свого улюбленця з його загорожі, й він ходив за нею скрізь по садибі. Ферн до будинку — й Вілбер за нею. Коли вона підіймалася до себе нагору, він мав неодмінно дочекатися біля найнижчої сходинки, поки господинька спуститься вниз. Коли Ферн вивозила свою ляльку в іграшковій колясці на прогулянку, Вілбер дріботів слідом за нею. Бувало, що поросятко стомлювалося під час цих мандрівок, і тоді Ферн брала його на руки й клала в коляску поруч ляльки. Йому й це подобалося.

А коли він бував не просто стомлений, а зморений, то заплющував очі й засинав під ляльчиною ковдрочкою. Із заплющеними очима він виглядав таким гарненьким, бо мав дуже довгі віії. Ляльчині очі теж були при цьому заплющені, тож Ферн везла колясочку дуже повільно та обережно, аби не розбуркати своїх діточок.

Одного теплого надвечірка Ферн з Евері вдяглися для купання й подалися до струмка. Діти хотіли поплавати. Вілбер дріботів за Ферн, не відстаючи від господиньки ні на крок. Дівчинка зайшла у воду, і Вілбер також зайшов. Але вода там, де глибше, йому не припала до вподоби: за холодна, як на його смак. Тож, поки діти плавали, бавилися та бризкали одне на одного водою, Вілбер тішився в мулі на краю струмка, бо тут усе було таке тепле, вологе, слизьке та липке: найкраща насолода для поросятка!

Кожен день був щасливий день, і кожна ніч була тиха й мирна.

Вілбер був тим, що фермери називають «ярчуком», весняним поросям, і це просто означало, що він народився навесні. Коли йому виповнилося п'ять тижнів, пан Еребл заявив, що порося вже піросло, нівроку, і його можна — й треба! — продати. Ферн так і залилася слізьми. Але її тато твердо стояв на своєму Вілберів апетит розгулявся: тепер порося вже не тільки молоко пило, а й їло потроху твердішу їжу і пан Еребл більше не хотів його утримувати. Він уже спродав десятеро Вілберових братиків і сестричок.

— Він мусить піти від нас, Ферн, — пояснював батько. — Ти вже натішилася, вигодовуючи молочне поросятко, але Вілбер уже не молочне порося, і його треба продати.

— А зателефонуй-но Цукерманам, — підказала донечці пані Еребл. — Твій дядечко Гомер іноді береться вигодовувати кабанчика. Якщо Вілбер перейде жити до них, ти можеш перевидавати його так часто, як тобі заманеться — тільки пробіжи трохи дорогою.

— А скільки грошей я повинна попросити за нього? — запитала Ферн.

— Ну, — втрутився батько, — він, так би мовити, бракований. Скажи дядечкові Гомеру, що маєш на продаж підсвинка за шість доларів, і побачиш, що він тобі скаже.

Оборудку зладили швидко. Ферн зателефонувала, слухавку взяла тітонька Едіт, вона погукала дядечка Гомера, який прийшов зі скотарні й поговорив зі своєю кузиною Ферн. Зачувши, що ціна всього лише шість доларів, він відразу сказав, що купує цього підсвинка. Назавтра ж Вілбера й забрали з його загорожі під яблунею, і пішов він жити до Цукерманової скотарні — в купу гною у підвалі.

Розділ 3

Втеча

Скотарня була дуже велика. І дуже стара. І все тут пахло, тхнуло, смерділо... Яких тут тільки не було запахів! Сіна, гною, поту наморених коней і надивовижу приємного віддиху терплячих корів. Але найчастіше тут панував якийсь дух миру — от ніби вже ніколи-ніколи в усьому світі не скоїться нічого лихого. А ще тут змішувалися запахи кукурудзи, упряжі, колісної мазі, гумових чобіт і нової віршовки. А коли котів кидали риб'ячу голову, щоб погриз, тоді вся скотарня смерділа духом риби. Але переважав тут усе-таки дух сіна, бо скількись сіна завжди лежало на просторому горищі над головами тварин. І звідтіля раз у раз скидали сіно, щоб роздати коровам, коням і вівцям.

Скотарня тішила приємним теплом узимку, коли тварини майже весь час перебували у приміщенні, й любою прохолодою влітку, коли її великі двері були розчехнуті навстіж, аби всередину залітав знадвору свіжий вітерець. На головному поверсі тут були стійла для робочих коней і для корів, а нижче, у підвалі, — кошара для овець і свинарник для Вілбера. А ще тут було повно всяких речей, без яких не обійтися у скотарнях та повітках: драбини, жорна, вила, розвідні гайкові ключі, коси, газонокосарки, снігові лопати, сокирища, дійниці, відра з водою, порожні мішки з-під кукурудзи, іржаві пастки на пацюків... Саме в таких скотарнях ластівки люблять ліпити свої гнізда. І саме в таких скотарнях дуже люблять гратися діти. І все це добро належало панові Гомеру Л. Цукерману, доброму дядечкові дівчинки Ферн.

Отже, нова Вілберова домівка містилася в нижній частині скотарні, прямо під коровами. Пан Цукерман знав: купа гною — найкраще місце, де б тримати молодого підсвинка. Свиням потрібне тепло, а в підвалі скотарні, який виходив дверима на південь, було якраз тепло й затишно.

Чи не кожного дня прибігала перевідати свого улюбленця Ферн. Дівчинка знайшла старого викинутого стільчика для доїння й поставила його в кошарі, біля самої Вілберової оселі. Тут вона просиділа не одне довге надвечір'я, щось собі думаючи, наслухаючи й спостерігаючи за Вілбером. Вівці незабаром звикли до неї, перестали її побоюватись. Заприятимилася з дівчинкою і гуска, що жила серед овець. Усі тварини їй довіряли, бо й як було не довіритися такій спокійній, приятній дівчинці? Пан Цукерман не дозволяв їй заходити до свинарника чи виводити Вілбера на прогулянки. Але він сказав своїй небозі, що їй можна сидіти на тому стільчику й дивитися на Вілбера, скільки їй душа бажає. Вона була щаслива вже тим, що могла бути близько біля поросяти, а Вілбер щасливий був, що його покровителька зовсім поруч, за стінкою свинарника. Але розваги для нього скінчилися: жодних прогулянок, катань у колясочці чи купань у струмку.

Одного червневого надвечір'я, коли Вілберові мало ось-ось виповнитися два місяці, він видибав за скотарню, у свою невеличку загорожу. Ферн, яка досі приходила щодня, сьогодні чомусь не з'явилася! Підсвинок став на осонні й похнюпився. Він був самотній і знуджений.

«Ну й що його тут робити? — подумав він. — Чим тут можна зайнятися взагалі?» Поволеньки вернувся до свого коритця й понюшив, аби переконавшись, чи він не пропустив чого-небудь із сьогоднішнього підобідку. Знайшов невеличкий обрізок картопляної шкірки й з'їв.

Засвербіла спина, то підсвинок притулився до паркану й став чухатися об дошки. Стомившись від цього заняття, повернувся назад, до свинарника, видерся на вершину купи гною і там усівся. Спати наче не хотілося, але й риттям не хотілося зайнятись. Він стомився стояти незрушно на місці, але й лежати набридло. «Мені ще немає і двох місяців, а я вже стомився жити на світі», — промовив сам до себе. І знову вийшов на подвір'я.

— Коли я виходжу сюди, — промовив Вілбер, — то мені більше нікуди податись, як тільки вернутись досередини. Коли ж я опиняюся всередині, мені більше нікуди податись, як тільки вибresti на подвір'я.

— Ось тут ти помиляєшся, мій друже, мій друже! — обізвався чийсь голос. Вілбер зазирнув у щілину в паркані й побачив: стоїть за парканом гуска.

— Не треба тобі стирчати в тому брудному-малому, брудному-малому брудному-малому закапелку! — заговорила гуска. Мова була у неї дуже швидка-шпарка, й багато слів повторялося. — Отам-о одна штахетина погано прибита й теліпається. То ти натисни на неї, натисни-натисни-натисни на неї, і вийдеш на волю!

— Що-що? — не второпав Вілбер. — Скажи повільніше!

— Не хо-хо-хотілося б повторятись, — мовила гуска, — але я пропоную тобі вийти на волю. Там просто чудово, на волі!

— І ти сказала, що одна штахетина теліпається?

— А таки сказала, а таки сказала! — підтвердила велика птаха.

Підсвинок підійшов до паркану й пересвідчився на власні очі: одна штахетина й справді ледь трималася. Він приставив рило до нижнього кінця дошки, заплющив очі й штовхнув. Штахетина піддалася. Не минуло й хвилини, як Вілбер уже протиснувся у пророблену ним щілину в паркані. Й ось він уже стоїть у високій траві посеред великого подвір'я! Гуска захихотіла.

— Ну, як тобі подобається на волі? — поцікавилася вона.

— Мені подобається, — відповів Вілбер. — Тобто мені здається, що подобається.

Як по правді, то мав він якесь чудне відчуття, стоячи з зовнішнього боку від свого паркану й усвідомлюючи, що ніщо не відділяє його від великого світу.

— Може, ти б підказала, куди мені краще податися?

— Та куди завго-го-годно, та куди завго-го-годно! — загелготала гуска. — Спустися в го-го-город, порий там землю, повиривай редиску! Спустися в сад, порийся, порви корінці! Усе повикорчовуй! їж траву! Пошукай кукурудзи! Пошукай вівса! Усе оббігай! Стрибай і плигай, танцюй і брикай! Перебіжи через сад і зайди в ліс! Як це чудово — поблукати по широкому світу, поки ти молодий!

— Розумію, — відказав підсвинок і, високо підстрибнувши, перекутився у повітрі, потім пробіг кілька кроків, зупинився, обдивився надовкола, винюшив усі запахи надвечір'я — і потрюхикав до саду. Постоявши хвилю в тіні під яблунею, Вілбер уперся своїм дужим рилом у землю й заходився копати — рити й виривати все, що траплялося йому під дерном. Оце було щастя! Так він «виорав» чималий шмат землі, перш ніж його помітили. А перша завважила підсвинка в саду пані Цукерман. Тільки виглянула в кухонне вікно, так і почала скликати чоловіків.

— Го-ме-ре! — зарепетувала господиня. — Свиня на волі! Лерві! Свиня вискочила! Гомере! Лерві! Свиня вискочила! ієн там, під яблунею.

«А це вже починається моя біда, — подумав Вілбер. — Ой, будуть мені непереливки!»

Гуска, зачувши той лемент, і собі загелготала.

— Біжи-біжи-біжи удалину! Прямуй до лісу, до лісу! — закричала вона Вілберові. — У лісі вони тебе ніколи-ніколи-ніколи не спіймають.

Зачувши галас, зі скотарні вибіг пес — кокер-спанієль — і собі приєднався до гонитви. Пан Цукерман почув дружинині крики і вийшов з машинної повітки, де лагодив якийсь інструмент. Почув хазяйчині заклики і наймит Лерві й надбіг з аспарагусової грядки, яку саме прополював. Усі тепер ішли на Вілбера, а сам він не знав, що йому діяти. Ліс, як здавалося йому, стояв задалеко, та й не бував він там ніколи і де певність, чи припадуть йому до вподоби незнані хащі?

— Заходь ззаду, Лерві, — повчав пан Цукерман, — і жени його до скотарні! Та не налякай його, щоб не помчав, як оглашений. А я піду принесу відро пійла.

Вість про Вілберову втечу вмить поширилася серед тварин ферми. Бо щоразу, коли будь-хто з них виривався на волю, вся решта дуже цим переймалася. Гуска крикнула найближчій корові, що Вілбер вискочив на волю, і за мить про це знали вже усі корови. Тоді котрась із корів поділилася новиною з котроюсь вівцею, і вмить усі вівці довідалися про це. Ягнята почули це

від своїх матерів. Коні, які стояли у стійлах, понасторочували вуха, зачувши гусчине гелготання, і за мить уже й коні втямили, що сталося. — Вілбер утік! — сказали вони.

Всі тварини заворушилися, захвилювалися, довідавшись, що хтось із їхніх товаришів у неволі визволився, тобто більше не був ні прив'язаний, ні оточений загорожею.

А Вілбер усе так само не знав, що йому робити чи куди тікати. Йому здавалося, ніби всі-всі вирідилися його ловити! «Якщо бути вільним означає, що за тобою отак ганятимуться, то краще вже сидіти тихенько у своїй загорі!»

Кокер-спаніель підкрадався до нього з одного боку, наймит Лерві — з іншого. Пані Цукерман зайняла таку позицію, щоб не пустити втікача в город, якщо він кине́ться в тому напрямку. А ще з'явився знову сам пан Цукерман: він наближався, несучи в руках повне відро.

«Який жаж! — подумав Вілбер. — Хоч би Ферн прийшла!» І заплакав.

Тут гуска почала засипати розгубленого підсвинка своїми командами.

— Тільки не стовбич отак, Вілбере! Ухилийся! Роби обманні рухи! — кричала велика птиця. — Скачи туди, скачи сюди, біжи до мене, забігай і вибігай, забігай і вибігай, забігай і вибігай! Прямуй до лісу! Крутись й вертись!

Тут кокер-спаніель кинувся вперед, щоб ухопити Вілбера за задню ногу. А підсвинок як підскачить та навтьоки! Лерві потягнувся, щоб згребти Вілбера в оберемок. А пані Цукерман як кричить на Лерві! А гуска ну підбадьорювати Вілбера! Вілбер проскочив поміж наймитових ніг. І Лерві промахнувся та й вхопив натомість кокера.

— Молодець! Молодець! — гагала гуска. — Ану ще раз, ану ще раз!

— Біжи в долину! — підказували корови.

— Біжи до мене! — репетував гусак.

— Біжи нагору! — бекали вівці.

— Крутись й вертись! — кричала гуска.

— Стрибай і плигай! — кукурікав півень.

— Стережись наймита! — мукали корови.

— Стережись господаря! — надрирався гусак.

— Пильнуй того пса! — мекали вівці.

— Ти мене, ти мене слухай! — верещала гуска.

Від усього цього гармидеру Вілберові запаморочилося в голові, й переляк

став іще дужчий. Опинитися в центрі отакої метушні! Йому це зовсім не сподобалося. Спробував був виконувати поради, якими засипали його друзі, але ж не міг він водночас бігти і нагору, і вниз, і як йому було

крутитися й вертатися, коли він саме стрибав-плигав... Тож із відчаю він так розпачливо верещав, аж не тямив, що воно довкола нього діється.

Зрештою, Вілбер був іще надто малий підсвинок, не набагато старший, як по

правді, за поросятко-смоктунця. О Ферн, коли б тут була Ферн! Вона б

узяла його на руки і втішила, заспокоїла. А тоді Вілбер підвів очі й

уздрів просто перед собою пана Цукермана, що тримав відро теплового пійла.

Яке полегшення! Підняв рило, приюхався. Ах, який чудесний дух! Тепле молоко, картопляні шкірки, пшеничні висівки, кукурудзяні пластівці та баранці, що лишилися від сніданку пана Цукермана...

— Пацю, пацю! — покликав господар, поплескуючи по відрі. — Паць, паць!

Ходи сюди!

Вілбер ступив крок до відра.

— Ні-ні-ні! — закричала гуска. — Це ж давня витівка з відром смачного пійла, Вілбере! Не попадись на це, не попадись на це! Він хоче заманити тебе назад у рабство-абство. Він бере тебе через шлунок! Та Вілберові було вже байдуже до всіх засторог. Пійло пахло так смаковито! І він ступив ще крок до відра.

— Пацю-пацю! — лагідно повторив пан Цукерман і звільна рушив до скотарні, невинно позираючи то туди, то сюди, от ніби й не знав, що слідом за ним трюхикає малий білий підсвинок.

— Ти пошкодуєш-дуєш-дуєш, — застерегла гуска.

А Вілберові начхати! Він ішов за тим відром і нічого, крім відра, не бачив.

— Ох і тужитимеш ти за своєю волею! — не втавала гуска. — юдина волі варта цілої діжки пійла.

І все одно Вілберові було начхати.

А пан Цукерман, дійшовши до свинарника, переліз через загорожу й вилив пійло в коритце. Тоді вийняв розхитану штахетину з паркану, аби в утворену дірку міг вільно увійти Вілбер.

— Схаменися, схаменися! — викрикнула гуска.

Але Вілбер не звертав уже на неї жодної уваги. Крізь дірку в паркані він зайшов у свій двірок. Підійшов до коритця й зробив затажний ковток, зголодніло всмоктуючи молоко й пережовуючи кукурудзяні пластівці. Як добре знову опинитися вдома!

Поки Вілбер заїдав свою пригоду, Лерві приніс молотка й кілька цвяхів, кожен з яких коштує вісім пенні, та й залатав дірку в паркані. Тоді вони з паном Цукерманом ліниво посхилялися на паркан, і пан Цукерман паличкою заходився чухати Вілберові спину.

— Та з нього вже добрий підсвинок! — мовив Лерві.

— Атож, з нього буде добрячий кабан, — погодився господар.

Вілбер розчув ті слова похвали. Він відчував, як тепле молоко розтікається йому по шлунку. І паличка так приємно чухала його завжди сверблячу спину. Він почувся таким умиротвореним, щасливим і сонним. Ох, і стомливе було це надвечір'я! Ще було тільки близько четвертої години, але Вілбер був уже ладен залягти на цілу ніч.

«Я й справді замалий іще, аби самому податися у широкий світ!» — подумав він, лягаючи спати.

Розділ 4

Самотність

Наступний день видався похмурий і дощовий. Дощ лопотів по даху скотарні, вода безугавно крапотіла зі стріхи. Дощ падав і на подвір'я скотарні, збігаючи звивистими струмочками на доріжку порослу будяками та ширицею. Дощ стукотів у вікна кухні пані Цукерман і бурхливими струменями виривався з ринв. Дощ падав і на спину вівцям, що паслися в лузі. Коли ж вівцям набридло киснути під дощем, вони звільна побрели нагору доріжкою та й поховалися у кошарі.

Цей дощ розладнав Вілберові плани. А планував він вийти цього дня у свій двірок і вирити там нову нору. Мав він й інші задуми. День собі він був розпланував десь так:

«Сніданок о шостій тридцять. Сколотини, хлібні шкоринки, висівки, недоїдені господарями пиріжки, пшеничні коржики із прилиплими краплями кленової патоки, картопляні шкірки, рештки пудингу із заварним кремом та

родзинками й шматочки крученої пшеничної соломки. Закінчити сніданок о сьомій».

Від сьомої до восьмої Вілбер планував побазікати із Темплтоном, пацюком, що мешкав під його коритечком. Звісно, балачка з Темплтоном — не найцікавіше у світі заняття, але краще вже це, ніж зовсім нічого.

Від восьмої до дев'ятої Вілбер сподівався подрімати надворі під сонечком. Від дев'ятої до одинадцятої він хотів рити нору чи то рівчак: а що, коли вирине із грязюки щось їстівне?

Від одинадцятої до дванадцятої він планував постояти спокійно, спостерігаючи мух на дошках, бджіл на конюшині й ластів'ячі піруети у повітрі.

«Дванадцята — підобідок. Висівки, тепла вода, яблучні лушпайки, м'ясна підлива, морквяні ошкребки, м'ясні недоїдки, черства мамалига та розкисла обгортка з пачки сиру. Закінчити підобідок о першій».

Від першої до другої Вілбер планував поспати.

«Від другої до третьої — чухання сверблячих місць об паркан. Від третьої до четвертої — стояти зовсім нерухомо й осмислювати, що воно таке — бути живим на цьому світі, а також чекати на Ферн. О четвертій принесуть вечерю: скотини, корм, недоїдений бутерброд із наймитової коробки для підобідків, шкірки з чорносливу, шматочки того-сього, пригоріла смажена картопля, краплі повидла, трохи більше того, трохи більше цього, недогризок печеного яблука, глевка частина пирога...»

Складаючи оці плани, він був так і заснув учора. А прокинувся о шостій і побачив дощ, і йому здалося, що він цього просто не витримає.

— Я все так чудово спланував, а тут, як на зло, цей дощ! — нарікав підсвинок.

Якусь хвилику він понуро стояв у приміщенні. Тоді підійшов до дверей і визирнув надвір. Краплі дощу вдарили йому в обличчя. На його двірку було холодно й мокро. У його коритці набралось на кілька сантиметрів дощової води. Темплтона ніде не було видно.

— Ти там, Темплтоне? — погукав Вілбер.

Ніхто йому не відповів. Раптом Вілберові стало так тоскно. Він не мав друга!

— Кожен день такий самий, як і всі інші! — простогнав він. — Я зовсім малий, я не маю справжнього друга в цій скотарні, дощ ітиме і до обіду, й після обіду, а Ферн не прийде в таку негоду. Ох, я нещасний!

І Вілбер знову заплакав — удруге за два останні дні.

О шостій тридцять Вілбер почув бряжчання відра. Надворі, під дощем, стояв Лерві — наймит помішував його, Вілберів, сніданок.

— Їж, кабанчику! — підохотив Лерві. Підсвинок навіть не поворухнувся.

Лерві вилив пійло в коритце, вишкріб відро й пішов собі. Але він завважив, що з підсвинком щось негаразд.

Вілбер не хотів їсти — він хотів, щоб його любили. Він хотів мати друга — когось такого, хто б із ним грався. І сказав про це гусці, яка тихенько сиділа в кутку кошари.

— Може, ти прийдеш до мене та пограєшся зі мною? — запитав він.

— Вибач, вибач, вибач! — відказала гуска. — Я сиджу-сиджу на моїх яйцях. Їх восьmero. Маю тримати їх дуже-дуже-дуже теплими. Тож мушу постійно сидіти на яйцях, бо я не якась там легковажна торохтійка. Мені до гри, коли я висиджую гусеняток.

— Та й я не думав, що ти висиджуєш дятленят, — з гіркотою в голосі зауважив Вілбер.

Тоді він почав підсипатися до одного з ягнят.

— Будь ласкаве, пограйся зі мною! — попрохав він.

— Звісно, що не пограюсь, — відповіло ягня. — По-перше, я ще надто мале й тому не можу перескочити через загорожу, щоб потрапити до твого свинарника. А по-друге, мене свині не цікавлять. Свині для мене — просто ніщо, навіть менше, ніж ніщо.

— Як це так: менше, ніж ніщо? — обурився Вілбер. — Не думаю, щоб на світі існувало щось менше, ніж ніщо. Ніщо — це вже ніщо, за ним немає нічого. Ніщо — це найнижча сходинка, це кінець мотузки. Як може що-небудь бути меншим за ніщо? Якби щось було меншим за ніщо, тоді ніщо було б не ніщо, а щось, хай навіть щось зовсім малесеньке. Але якщо ніщо — це ніщо, тоді ніщо не має нічого такого, що було б за нього менше!

— Та вже вгамуйся! — мовило ягня. — Пограйся саме з собою. Бо я не граюсь зі свиньми — і край.

Засмучений Вілбер упав на землю й став слухати дощ. Незабаром він побачив Темплтона — пацюк ліз по скісній дошці, котрою користувався як східцями.

— Темплтоне, пограйся, будь-ласка, зі мною! — попрохав Вілбер.

— Погратись? — перепитав пацюк, ворущачи своїми вусами. — Гра? Та я не дуже добре навіть знаю, що означають ці слова!

— Ну, знаєш, — пояснив підсвинок, — це означає розважатися, робити всякі витівки, гасати, перекидатися і взагалі веселитись.

— Я ніколи нічого такого не роблю і всіма силами намагаюся всього цього уникати, — понуро відказав пацюк. Я волію завжди їсти, гризти, винюхувати й ховатися. Я — ненажера, а не веселун. Ось і цієї миті я прошкую до твого коритця, щоб спожити твій сніданок, бо тобі бракує клепки в голові, аби з'їсти його самому

І пацюк Темплтон, проповзши крадькома попід стіною, зник у таємному тунелику, якого він прокопав від дверей до Вілберового коритечка.

Темплтон був хитромудрий пацюк, і все він робив якось не так, як усі, а на свій пацючий лад.

І той тунелік був зразком його уміння й хитрості. Завдяки цій норі пацюк міг добутися від скотарні до власної криївки під Вілберовим коритечком так, щоб ніде не показатися на відкритій місцевості. Своїми норами-тунеліками та стежечками він помережив усю ферму пана Цукермана й міг, ніким не помічений, потрапити з будь-якого кутка садиби в будь-яке інше місце на цій території. Зазвичай він спав за дня, а на роздобутки виходив, коли споночіє.

Вілбер провів поглядом Темплтона, що зник у своєму тунелику. Мить — і вже гострий пацючий ніс виткнувся з-під коритця. Обережно Темплтон підтягся до краю коритця. Ну як Вілберові це знести?

Бачити, як цього похмурого дощового дня хтось інший з'їдає твій сніданок! Він знав, що Темплтон мокне там, під зливою, але навіть це його не втішило. Самотній, без друзів, пригнічений і голодний, він опукою впав на гній і зайшовся риданнями.

Смерком Лерві підійшов до пана Цукермана.

— Мені здається, щось негаразд із тим вашим кабанчиком, — сказав наймит. — Він навіть не доторкнувся до їжі!

— Дай йому дві ложки сірки й трохи меляси, — розпорядився пан Цукерман.

Вілбер не втямив до пуття, що то з ним діялося, коли Лерві спіймав його й силоміць залив йому ліки в горлянку. Таки й справді це був найгірший день у його житті! Як, як йому далі витримувати оцю жахливу самотність?

Темрява окутала все довкола. Незабаром Вілбер міг розрізнати лише тіні та чути, як вівці жують свою жуйку та як час від часу вгорі, над головою, бряжчать ланцюгами корови. І тут несподівано — уявіть собі, як здивувався

Вілбер! — із темряви до нього долинув чийсь тонесенький голосочок, якого він ніколи в житті не чув. голосочок тонесенький, зате ж який приємний! — Ти хочеш мати друга, Вілбере? — промовив голосочок. — Я буду тобі за друга. Я спостерігала за тобою цілий день, і ти мені сподобався. — Але ж я не можу роздивитися тебе! — вигукнув Вілбер, зірвавшись на рівні ноги. — Де ти? І хто ти? — Я тут, над самим тобою, — відповів голосочок. — Спи собі. Ти побачиш мене вранці.

Розділ 5
Шарлотта

Ніч тяглася нескінченно довго. Вілберів шлунок був порожній, зате в голові йому скільки роїлося думок! І спробуй тут засни, коли шлунок твій порожній, а голова — мов цілий вулик думок.

Разів двадцять протягом ночі підсвинок прокидався і витріщався у пільму, дослухаючись до звуків і намагаючись визначити, котра це година. У скотарні ніколи не буває цілковитої тиші. Навіть опівночі там завжди щось ворухиться, шамотить.

Прокинувшись першого разу, він почув, як Темплтон прогризає дірку в засіку для кукурудзи. Пацючі зуби гучно скреготали, вгризаючись у дерево. Ну й гамір! «Ото шалений пацюк! — подумав кабанчик. — І чого йому цілу ніч бути на ногах, стирати собі різці та псувати людям їхнє добро? Чом би йому не спати, як усім порядним тваринам?»

Прокинувшись удруге, Вілбер почув, як гуска вмощується зручніше у своєму гнізді й тихенько гелгоче сама до себе.

— Котра година? — пошепки запитав підсвинок у гуски.

— Здається-ється-ється, одинадцять тридцять, щось коло того, — відповіла гуска. — А ти чого не спиш, Вілбере?

— Маю стільки думок у голові! — відповів той.

— Ну, — мовила на це гуска, — мені до цього немає діла. У мене єдина думка в голові: про те, на чому я сиджу. Чи ти пробував коли-небудь заснути, сидячи на восьми яйцях?

— Ні, — признався Вілбер. — гадаю, це така незручність. А скільки треба часу щоб висидіти гусячі яйця?

— Приблизно-лизно-лизно тридцять днів, — відповіла велика птаха. — Але я хитрую потроху. Коли випадає особливо теплий день, я прикриваю яйця соломкою та й виходжу розім'яти ноги.

Вілбер позіхнув і знову заснув. Йому снилося, ніби він знову чує той таємничий голос: «Я буду тобі за друга... Спи собі. Ти побачиш мене вранці».

За півгодини перед світанком підсвинок прокинувся й прислухався. У скотарні все ще було темно. Вівці спали й не ворухилися. Навіть гуска тихцем дрімала. І над головою, на головному поверсі, ніякої шамотні: відпочивали корови, дрімали коні. Темплтон облишив свою гризучу роботу й подався десь-інде на роздобутки. Єдиним звуком було ледь чутне поскрипування з даху, де сюди-туди крутився флюгер. Таку, як нині, скотарню Вілбер дуже любив — таку, що, тиха й спокійна, чекала на світло. «Ось-ось розвидніється», — подумав.

У маленькому віконці ледь засіріло слабеньке світельце. Одна по одній згасли зорі. Вілбер уже міг розгледіти за метр від себе гуску. Вона сиділа, сховавши голову під крило. Ось він уже розгледів овець та ягнят. Небо дедалі світлішало.

«О чудовий день! Нарешті він настав! Сьогодні я стрінуся з моїм другом!»
— вигукнув підсвинок подумки.

Вілбер роззірнувся надовкола. Пильно обстежив свій свинарник. Обдивився підвіконня, повитріщався на стелю. Але нічого нового не знайшов. Зрештою надумався, що треба погукати нового, але ще не відомого йому друга. Так не хотілося порушувати своїм поросячим голосом чудову світанкову тишу але він не міг придумати жодного іншого способу розшукати загадкового нового друга, якого ніде не було видно. Тож Вілбер прокашлявся.

— Увага! — заговорив він гучним, твердим голосом. — Прошу ту особу, котра звернулася до мене вчора увечері, засвідчити ласкаво свою присутність, давши якийсь належний знак чи сигнал!

Вілбер замовк і прислухався. Всі інші мешканці скотарні попідіймали голови й витріщилися на нього. Підсвинок зашарівся. Але він був сповнений рішучості негайно законтрактувати зі своїм невідомим другом.

— Ще раз прошу уваги! — знову заговорив Вілбер. — Я повторю моє звернення. Прошу ту особу, котра звернулася до мене вчора увечері, засвідчити свою присутність! Будь-ласка, скажи мені, де ти, якщо ти справді мій друг!

Вівці обурено презирнулися.

— Перестань верзти свої нісенітници, Вілбере! — сказала нарешті найстарша вівця. — Навіть якщо ти знайшов собі тут нового друга, то цим своїм репетом ти, либонь, тільки порушуєш його відпочинок. Це ж найпростіший спосіб зіпсувати дружбу — розбудити друга зарані, коли він ще не готовий встати! Звідки тобі відомо, що твій друг — рання пташка?

— Прошу у всіх пробачення, — пролепетав Вілбер. — Я ж нікого не хотів скривдити.

І підсвинок покірливо простягся серед гною, рилом до дверей. Його друг і справді був зовсім поруч, хоча сам Вілбер про це не здогадувався. І стара вівця мала слухність: його друг усе ще спав.

Незабаром з'явився Лерві — приніс пійло на сніданок. Вілбер кулею метнувся до коритця, жадібно все вихлебтав ще й коритце вилизав. Вівці попаски рушили доріжкою, а за ними перевальцем поколивав гусак, поскубуючи траву. І саме тієї миті, коли Вілбер умощувався зручніше, щоб подрімати після сніданку, він знову почув той самий тонесенький голосок, який був заговорив до нього вчора увечері.

— Салю-ут! — пробренів голосок. Вілбер зірвався на рівні ноги.

— Сало-їд? — не второпавши, перепитав він.

— Салю-ут! — повторив голосок.

— Про якого салоїда ти? І де ти сидиш? — вереснув Вілбер. — Будь-ласочка, скажи мені, де ти! І яким салоїдом ти мене лякаєш?

— Салют — це привіт, себто я тебе вітаю, — пояснив голосок. — То я сказала «салют» замість «привіт» чи «доброго ранку», бо так мені здалося цікавіше. А як по правді, то це дурний вираз, і я й сама собі дивуюся, що його вжила взагалі. Де я перебуваю? Та ось тутечки! Глянь лишень угору — в куточок дверей. Тут я сиджу. Бачиш, я махаю тобі!

І нарешті Вілбер роздивився те створіннячко, що так приязно до нього промовляло. В горішньому кутку дверного отвору була нап'ята велика павутина, а з найвищої нитки звисав, головою донизу, великий сірий павук. Завбільшки з круглого льодяника! Павук мав вісім ніг і махав Вілберові однією з них на знак вітання.

— Тепер бачиш не? — запитав павук.

— Ой, справді бачу! — вигукнув підсвинок. — Справді бачу! Як ся маєш? Доброго ранку! Салют! Дуже радий познайомитися з тобою. А як тебе звати? Скажи ж мені, будь ласка, твоє ім'я!

— Мене звати Шарлотта, — відповів павук. — Я павучиха.

— Шарлотта — а далі? — нетерпляче допитувався Вілбер.

— Шарлотта А. Каватіка. Але зви мене просто Шарлоттою.

— Я певен: ти прекрасна! — сказав підсвинок.

— Ну... я гарненька, — визнала павучиха Шарлотта. — Цього у мене ніхто не відбере. Чи не всі павуки є досить миловиді. Я не така показна, як інші, але декого заткну за пояс. Ох, хотіла б я, Вілбере, бачити тебе так само виразно, як ти бачиш мене!

— А чого так? — поцікавився той. — Я ж ось тут, прямо під тобою!

— Еге ж, але я короткозора, — зітхнула Шарлотта. — І зроду була страшенно короткозора. Це називається міопія. Як до чого, то воно й добре, але іноді не вадило б бути бодай трішечки далекозорішою. Ось поглянь, як я вправно дам раду цій мусі!

Одна муха, що повзла собі по Вілберовому коритечку, раптом злетіла вгору й потрапила у нижню частину Шарлоттиної павутини. Муха відразу ж заплуталася в тих липких нитках. Вона відчайдушно сіпалася, намагаючись вирватися на волю.

— Спочатку я спікірую на неї, — оголосила павучиха і сторчголов кинулася на муху; водночас у неї ззаду почала сотатися тоненька шовкова нитка.

— А зараз я закутаю її!

Павучиха схопила муху, обвила її кількома залпами того свого тонесенького шовку, і знай качала та перевертала її, аж поки зрештою сповила — та так міцно, що полонянка вже не могла й ворухнутись. Вілбер нажахано спостерігав цю мисливську сцену. Він просто очам своїм не вірив. Звісно, мух він не любив, але цій бідолашці не міг не поспівчувати.

— Ось так! — задоволено мовила Шарлотта. — А зараз я її вимкну, щоб не завдавала мені клопоту. — І вкусила полонянку. — Тепер вона вже нічогоісінько не відчуває, — пояснила павучиха. — Буде з неї чудовий для мене сніданок.

— Ти хочеш сказати, що ти їси мух? — нажахано видихнув Вілбер.

— Авжеж. Мух, кузьок, коників, менших жуків, совок, метеликів, смачних тарганів, комарів, мошку, стоніг, москітів, цвіркунів... — будь-що таке, що знеобачки втелюється в мою павутину. Треба ж мені з чогось жити, хіба не так?

— Ну, звісно, що так, — визнав підсвинок. — І всі вони тобі смакують?

— Усе воно — сама смакота! Щоправда, я їх не їм, у буквальному розумінні слова, а випиваю — п'ю їхню кров. Люблю кров... — призналася Шарлотта голоском, що цього разу забренів ще тонше й приємніше.

— Та що ти кажеш! — простогнав Вілбер. — Прошу тебе, не кажи таких жахів!

— А чом би й ні? Це ж правда, а я повинна говорити лише правдиві речі. Я не надто щаслива від того, що мушу сидіти на дієті з мух та кузьок, але така вже моя природа. Всякий павук мусить шукати собі такий чи такий пожиток. Так уже сталося, що я — мастачка плести пастки. Для мене це так природно: плести павутини й ловити в них мух та інших комах. Мастачкою плести пастки була моя мати, а перед нею — і її мати. Вся моя родина — ловці, споконвіків ловці. Бо й тисячі тисяч років тому ми, павуки, будували пастки й чигали в засідках на мух і кузьок.

— Тяжкий спадок, що й казати, — понуро промимрив Вілбер. Сумно було йому, що його новий друг виявився таким кровожерним хижаком.

— Та вже ж не легкий, — погодилася Шарлотта. — Але що я можу вдіяти? Не знаю, як то перший павук (чи перша павучиха) у ті прадавні дні новонародженого світу придумав отаку чудасію — виплести павутину, але він це придумав, і з біса розумна це була ідея! І відтоді всім нам, павукам, доводиться вдаватися до однієї й тієї самої витівки. Непогана, взагалі, вигадка, бо раз у раз спрацьовує і всіх нас годує.

— Але це жорстоко! — не здавався Вілбер, відстоюючи свою думку.
— Ну, знаєш, кому б і говорити про це, тільки не тобі, — заперечила Шарлотта. — Бо тобі приносять готову їжу — ціле відро пійла. А мене не годує ніхто. Свій пожиток я маю добувати собі сама. Я виживаю завдяки власному розумові. Мушу бути тямковитою і розумною, бо інакше здохну з голоду. Я маю все продумувати й ловити те, що можу зловити: що попадеться, те й моє. І так воно складається, мій друже, що попадаються мені саме комахи: мухи та кузьки. Навіть більше! — провадила Шарлотта, вимахуючи передньою лапкою. — Невже тобі невямки, що, коли б я не ловила та не споживала комах, вони б так розмножилися, так розплодилися, що знищили б, стерли б усе з лиця землі?

— Справді? — здивувався підсвинок. — Не хотів би я, щоб таке скоїлось! Можливо, зрештою, твоя павутина — корисний для всіх винахід... А гуска дослухалася до цієї розмови й тихенько сама собі хихотіла. «Вілбер багато чого ще не знає про життя, — подумала вона. — Він і справді зовсім іще невинне поросля, поросятко-невиннятко. Бо не знає навіть, що має статися з ним перед Різдом! Не підозрює, що пан Цукерман і Лерві змовляються, щоб його заколоти!» І гуска трохи підвелася й підправила дзьобом яйця, аби всі вони отримували досить тепла від її тіла та м'якого пір'я.

Шарлотта спокійно нахилилася над мухою, готуючись її спожити. А Вілбер ліг на землю й заплющив очі. Він був стомлений — від неспокійної ночі та незнаного досі хвилювання: вперше у житті знайти собі друга! Легіт доніс дух конюшини — солодкі пахощі світу що простерся поза його загорожею. «Ну — подумав він, — принаймні я знайшов собі друга! Але що за чудна дружба випала мені! Шарлотта люта, жорстока, підступна, кровожерна — а я ж не люблю таких рис! Як мені зуміти вподобати її? Хай навіть вона і гарненька, і, звісно, розумна?»

Вілбер страждав — але то він просто переживав сумніви та побоювання, без яких рідко обходиться нове знайомство. Мине якийсь час, і цей підсвинок переконається, як він помилявся щодо Шарлотти. Під її трохи зухвалою та жорстокою зовнішністю крилося добре серце, і так мало статися, що вона до самого кінця зуміє лишитися ширим, вірним йому другом.

Розділ 6

Літні дні

Перші дні літа на фермі — це найщасливіші, найгарніші дні у всьому році. Цвітуть бузки, напахчуючи повітря своїм солодким духом, а тоді в'януть. У цей же час зацвітають і яблуні, приваблюючи бажаних гостей — бджіл. Дні стають такі теплі та лагідні. Закінчується навчання у школі, й у дітей з'являється час на те, щоб бавитися досхочу та ловити пстругів у струмку. Не раз і не два Евері приносив додому в кишені пструга, теплового й затихлого: якраз добре кинути його на сковорідку й засмажити до вечері.

Тепер, коли скінчилася школа, Ферн бігала до дядечкової скотарні чи не кожен Божий день. Сідала на свій стільчик і нищечком собі сиділа. Тварини мали її за свою. Ягнята спокійнісінько лежали біля її ніг.

Туди, ближче до першого липня, пан Цукерман запрягав коней до косарки, вилазив на високе сидіння і їхав у поле. До самого полудня чути було торохкотіння машини, що робила коло за колом, лишаючи за собою довгі зелені покоси. Наступного дня, якщо не насувала гроза, всі робочі руки, які тільки були на фермі, згрібали сіно й викидали на воза. А потім сіно везли до скотарні, й Ферн з Евері сиділи на сіні високо вгорі. Потім сіно, тепле й духмяне, витягували на високе горище, й тоді вся скотарня, здавалося, була застелена чудовою ковдрою з тимофіївки та конюшини. І яка то втіха – стрибати в те сіно! А ховатися в ньому... Іноді Евері знаходив у сіні невеличкого вужа – й додавав його до колекції всякої всячини, зібраної в його кишнях.

Початок літа – найсвятковіша пора для птахів. У полях, довкола будинку у скотарні, в лісі, на болоті – повсюди сама тобі любов, та пісні, та гніздечка, та яечка. З узлісся білогорлий горобець (чи не з самого Бостона прилетів) так уже цвірінчить-вицвірінкує. На яблуневій гілці часечка вихитується й, помахуючи хвостом, виспіває: «Фібі! Фі-бії!» Співочий горобець, добре знаючи, яке життя коротке й прекрасне, мовби промовляє: «Люба-люба-люба інтерлюдія! Люба-люба-люба інтерлюдія!» А спробуйте лишень поткнутися до скотарні, так зразу ластівки й спікірюють до вас зі своїх гнізд, так і почнуть сварити: «Ці-ві? Чі-ві? Це ви? Чого ви?» Бояться, щоб діток їхніх не скривдили.

Раннього літа діткам є що і попоїсти, й попити, і посмоктати, й пожувати. Стебла кульбаби повні білого, мов молоко, соку, конюшинові голівки повні нектару, а холодильник удома напхот напханий всілякими холодними напоями. І хоч куди глянь, повсюди буває життя. Ось на бур'яніні, здавалося б, кулька густої слини повисла, а розкриєш її – побачиш усередині зеленого черв'ячка. А на спідньому боці картопляного листка приклеїлися купки жовтогарячих яечок колорадського жука...

Саме одного з тих днів початку літа з гусчиних яєць повилуплювалися гусенята. Це була важлива подія – на весь підвал скотарні. Коли це сталося, була там і Ферн, сиділа на своєму стільчику.

Шарлотта перша – звісно, після щасливої мами-гуски – довідалася, що нарешті з'явилися гусенята. А гуска знала про їхню появу вже за день до того, бо чула їхні слабенькі голосочки зсередини яєць. Вона знала, як їм тісно наразі в тій шкаралущі, як їм хочеться мерщій вискочити на волю. Тож вона сиділа нищечком і говорила менше, ніж завжди.

Коли перше гусеня виткнуло свою сіро-зелену голівку з-під маминого крила й роззирнулося довкола, Шарлотта укмітила це й усім розголосила новину.

– Я певна, – мовила вона, – що всі ми, хто тут живе, переживаємо радість із приводу того, що, після цілого місяця безперервних зусиль і терпінь з боку нашого друга – гуски, їй нарешті є чим похвалитися. Гусенята з'явилися на світ! Мої що-найширші вітання!

– Дякую, дякую, дякую! – відказала гуска, киваючи головою, кланяючись і зовсім не зникаючи.

– Дякую! – озвався й гусак.

– І я вітаю! – заверещав Вілбер. – Скільки всього народилося гусенят? Я бачу лиш одне.

– Їх народилось семеро, – повідомила гуска.

– Чудово! – похвалила Шарлотта. – Сім – щасливе число.

— «Щасливе», «щастя» — все це тут ні до чого, — заперечила гуска. — головне тут добрий догляд і тяжка праця. Цієї миті виткнув свого носа Темплтон — із криївки, яку влаштував під Вілберовим коритцем. Підозріливо зиркнувши на Ферн, пацюк обережно підповз до гуски, тримаючись чим ближче до стіни. Всі пильно за ним стежили, бо недолюблювали його. Ніхто не довіряв пацюкові... — Я прошу уваги! — заговорив Темплтон своїм писклявим голосом. — Ти кажеш, у тебе знайшлось семеро гусенят Але ж було восьмиро яєць! Що ж сталося з восьмим яйцем? Чому з нього нічого не вилупилось? — Либонь, то був розбавток, — сказала гуска. — І що ти з ним робитимеш? — допитувався Темплтон, не зводячи з гуски своїх маленьких-кругленьких очей-намистинок. — Можеш забрати розбавтку собі, якщо хочеш, — дозволила гуска. — Коти його геть та й додай до тієї твоєї бридкої колекції. (Темплтон мав звичку підбирати всілякі дивоглядні речі, які тільки траплялися йому на фермі, й складати-складувати їх у своїй норі. І чого тільки туди він не напташив!) — Звісно-вісно-вісно, — погодився й гусак. — Можеш забрати собі розбавтку. Але я скажу тобі одну річ, Темплтоне: хай-но я застану тебе, як ти пхатимеш-хатимеш-атимеш свого бридкого носа до наших гусенят, то я тебе так відмегелю, як ніколи ще жодному пацюкові не діставалось! І гусак, розпростерши свої великі дужі крила, залопотів, б'ючи ними повітря — показуючи, який він дужий. Авжеж, він був таки дужий, ще й хоробрий, але, сказати правду, обоє цих щасливих батьків, гуска й гусак, побоювалися Темплтона. Бо ж цей пацюк не мав ні моралі, ні сумління, ні гризот, ні порядності, ні співчуття, ні приязні, ні краплі бодай якоїсь гризунської доброти; ніколи ні в чому не розкажувався, ніколи не виказував жодного натяку бодай на якісь шляхетні почуття — одне слово, не мав геть нічого доброго! Хай-но котресь гусеня десь загавиться, відстане від мами, так Темплтон його й хапоне. Гуси знали це. І всі це знали.

Своїм широким дзьобом гуска викотила невисиджене яйце з гнізда, і все товариство спостерігало з відразою, як пацюк покотив його геть. Навіть Вілбер, до чого в же неперебірливий у харчах, і той був приголомшений. — Уявити тільки! — промимрив він собі під ніс. — Він захотів узяти собі старе, тухле, смердюче яйце! — Пацюк є пацюк, — промовила Шарлотта, сміючись ледь чутним бреньчим смішком. — Але ж, друзі, невже ви не знаєте, що, коли той розбавток розіб'ється, життя на скотарні стане неможливим? — Як це? — не зрозумів підсвинок. — А так, що враз поширяться такий сморід, що ніхто тут не витримає. Тухле яйце — то справжня бомба нестерпного смороду. — Не бійтесь, я не розіб'ю його, — прогарчав Темплтон. — Я знаю, що роблю. Я весь час маю справу з подібними речами. І пацюк, котячи тухле гусяче яйце перед собою, зник у своїй норі. Він того розбавтка і штовхав, і туди-сюди повертав, і пхав вужчим кінцем уперед, аж поки нарешті закотив до свого підкоритного лігва. А надвечір, коли вщух вітер, і на подвір'ї стало затишно й тепло, сіра гуска злізла зі свого гнізда й повела сімох гусенят у широкий світ. Пан Цукерман саме ніс Вілберові його вечерю й помітив новину. — Ну-ну! Привіт, привіт! — заусміхався він на весь рот. — Ану ж, скільки вас там? Одне, двоє, троє, четверо, п'ятеро, шестеро, семеро. Семірко маленьких гусенят! Яка краса!

Зловісне повідомлення

Шарлотта подобалася Вілберові що не день, то дужче. Бореться павучиха з усією тією комашнею? Так це ж розумно й корисно! Бо ж навряд чи знайшовся б на фермі бодай хтось один такий, хто б сказав добре слово про мух. Адже мухи весь час докучають іншим істотам. Корови їх ненавидять. Коні терпіти їх не можуть. Вівцям мухи просто осоружні. Пан і пані Цукермани весь час на мух нарікають і завішують усі приміщення від них сітками. А як вправно давала вона раду цим паразитам! Особливо хвалив підсвинок павучиху за те, що вона, перш ніж спожити свою жертву, неодмінно її присипляла.

— Ти молодця, Шарлотто, що додумалася до такого! — хвалив її Вілбер.

— Авжеж, — погоджувалася Шарлотта своїм ніжним, мелодійним голосочком. — Я щоразу вводжу їм знеболювальне, аби вони не відчували болю. Це те невеличке добро, яке я залюбки для них роблю.

Отак і минали дні за днями. Вілбер ріс та й ріс, гладшав та й гладшав. Тричі на день він з'їдав по відру пійла, а після їди годинами вилежувався на боці, і йому снилися приємні сні. Здоров'я мав добре, нівроку йому, й швидко набирав вагу. Якось-то надвечір, коли Ферн сиділа поруч на своєму стільчику, до скотарні увійшла найстарша вівця й зупинилася біля підсвинка.

— Привіт, Вілбере! — мовила вона. — Ти що, набираєш вагу? Чи то мені тільки ввижається?

— Та, либонь, таки набираю, гладшаю, — визнав кабанець. — У такому юному віці чом би й не набратись солідності?

— І все одно я тобі не заздрю, — мовила стара вівця. — Невже ти не здогадуєшся, навіщо господарі тебе відгодовують?

— Ні, не здогадуюсь, — сказав Вілбер.

— Ох, не хотіла б я, як то кажуть, накаркати! — зітхнула стара. — Але відгодовують вони тебе тільки на те, щоб убити! Щоб заколоти — ось нащо!

— На те, щоб що? — верескнув Вілбер. І Ферн похолола, заклала на своєму стільчику.

— Щоб убити, заколоти. Щоб перетворити тебе на копчену грудинку та шинку, — розтовкмачувала стара вівця. — Чи не всіх кабанчиків-ярчуків, коли настають справжні холоди, хазяїн заколює. Та довкола тебе існує вже справжня змова: люди змовилися убити тебе на Різдво. Всі вони у цій змові: і Лерві, й Цукерман, і навіть Джон Еребл.

— Пан Еребл? — хлипнув Вілбер. — Батько моєї подруги Ферн?

— Авжеж. Коли треба зарізати порося, тут усі допомагають. Я вже стара-стара вівця, і набачилася: щороку одне й те саме. Еребл прийде зі своєю рушницею, застрелить...

— Замовкни! — заверещав бідолашний підсвинок. — Я не хочу гинути!

Рятуйте! Врятуйте мене, хоч хто-небудь!

Ферн уже ладна була зірватися на ноги, коли всі почули чийсь тонесенький голосочок.

— Заспокойся, Вілбере! — сказала Шарлотта. Павучиха чула всю цю жакливу розмову.

— Я не можу заспокоїтись! — верещав Вілбер, гасаючи туди-сюди по загорожі. — Я не хочу, щоб мене вбивали! Я не хочу вмирати. Шарлотто! Невже стара вівця каже правду? Це правда, що люди збираються заколоти мене, коли вдарять морози?

— Ну, — мовила павучиха, задумано торгаючи нитки своєї павутини, — ця старенька вівця давно вже живе у цій скотарні. І вона не раз бачила, як народжувались навесні поросята, а тоді десь зникали. Тож якщо вона каже, що люди замислили тебе вбити, то, я певна, вона каже правду. А ще хочу сказати, що про гіршу підступність я ще зроду не чула. Що тільки дозволяють собі люди!

Вілбер зарюмсав.

— Я не хочу помирати! — простогнав він. — Хочу жити й жити отут, на цій такій приємній купі гною, біля всіх моїх друзів.

Хочу дихати цим чудовим повітрям і вигріватися під цим чудовим сонечком...

— Що-що, а плачеш ти й справді чудово! — уколола стара вівця.

— Я не хочу гинути! — знову верескнув підсвинок, опукою падаючи на землю.

— Ти не загинеш! — упевнено кинула Шарлотта.

— Що? Справді? — вухам своїм не повірив Вілбер. — А хто ж мене врятує?

— Я, — запевнила павучиха.

— Як? — ухопився підсвинок за ці слова, мов потопельник за соломинку.

— Треба ще подумати як. Але я неодмінно врятую тебе, і тому хочу, щоб ти негайно заспокоївся. Ти поведишся так по-дитячому. Перестань рюмсати! Я не терплю істерик.

Розділ 8

Балачка вдома

Недільного ранку пан і пані Еребли сиділи з Ферн за сніданком у кухні.

Евері вже проковтнув свій сніданок і шукав нагорі рогачку.

— А ви знаєте, що в хазяйстві дядечка Гомера повилуплювались гусенята? — запитала донька батьків.

— А скільки їх? — поцікавився пан Еребл.

— Семеро, — відповіла Ферн. — Яець було вісім, але одне виявилось розбавком, і гуска сказала Темплтонові, що воно їй більш не потрібне, і він того розбавтка забрав.

— Що зробила гуска? — перепитала пані Еребл, витріщившись на донечку. Її погляд був якийсь чудний, занепокоєний.

— Сказала Темплтонові, що їй те яйце більше не потрібне, — повторила дівчинка.

— А хто такий Темплтон? — допитувалась пані Еребл.

— Тамтешній пацюк, — пояснила Ферн. — Усі ми його недолюблюємо.

— Хто це «ми»? — поцікавився вже й пан Еребл.

— Ну, всі, хто перебуває у підвалі скотарні. І Вілбер, і вівці, і ягнята, й гуска з гусаком та гусенятами, і Шарлотта, і я.

— Шарлотта? — перепитала пані Еребл. — Що ще за Шарлотта?

— Вона для Вілбера найкращий друг. Страх яка розумна!

— А як вона виглядає? — не відступалася пані Еребл.

— Ну-у, — задумано протягла Ферн, — вона має вісім ніг. Усі павуки, здається, мають по вісім ніг.

— То ця Шарлотта — павучиха? — запитала мама дівчинки.

Ферн кивнула головою.

— Велика й сіра. Вона сплела павутину над Вілберовими дверима. Шарлотта ловить мух і висмоктує їхню кров. А Вілбер її просто обожнює.

— Обожнює? — якимось неухважливо повторила пані Еребл. Вона пильно дивилася на донечку, і її обличчя було стурбованим.

— О так, Вілбер обожнює Шарлотту! — підтвердила Ферн. — Знаєте, що сказала Шарлотта, коли повилуплювались гусенята?

— І не уявляю, — призналась пані Еребл. — Ти нам розкажи.
— То слухайте! От коли перше гусеня виткнуло свою голівку з-під крила мами-гуски, я саме сиділа на стільчику в кутку, а Шарлотта сиділа у своїй павутині.
І вона виголосила цілу промову! Ось що сказала Шарлотта: «Я певна, що всі ми, хто тут живе, переживаємо радість із приводу того, що, після цілого місяця безперервних зусиль і терпінь з боку нашого друга — гуски, їй нарешті є чим похвалитися». Як ви скажете: приємну промову вона виголосила?
— Авжеж, приємну, — погодилася пані Еребл. — А зараз, Ферн, пора тобі приготуватися до недільної школи. І скажи й Евері, щоб приготувався. А надвечір розкажеш мені більше про все, що відбувається у скотарні дядечка Гомера. Чи не забагато часу ти там збуваєш? Бігаєш туди чи не щовечора?
— Мені там подобається, — призналась дівчинка. Вона витерла рота й побігла нагору. Коли донька вибігла з кухні, пані Еребл тихим голосом заговорила до чоловіка.
— Я потерпаю за Ферн, — сказала господиня. — Ти чув, як вона розводилася про тварин: нібито вони вміють розмовляти?
— Може, вони й справді вміють розмовляти, — засміявся господар. — Мені й самому таке іноді здається. Принаймні ти не переживай за Ферн — дівчинка просто має жваву уяву. Діткам здається, ніби вони що тільки не чують.
— І все одно неспокійна моя душа за неї, — наполягала пані Еребл. — Краще я пораджуся про неї з доктором Доріаном під час наступного візиту до нього. Він любить Ферн майже так само дуже, як і ми з тобою, і я хочу, щоб він дізнався, як дивно вона поводить себе стосовно того підсвинка і все таке. Не думаю, що це нормально. Ти ж чудово знаєш, що тварини не розмовляють.
— То, може, наші вуха, — знову засміявся пан Еребл, — не такі чуткі, як у Ферн.

Розділ 9

Як Вілбер похвалився, що сплете павутину

Нитки павутини міцніші, ніж видалося б вам на перший погляд. Такі тонкі, тендітні, а порвати їх ой нелегко. Однак щодня в павутині борсаються різні комахи, й то тут, то там, гляди, таки порветься нитка-друга. Як набереться тих дірок чимало, то й доводиться павукові (чи павучисі) їх латати. Шарлотта любила прясти-ткати пізнього надвечір'я, а Ферн залюбки сиділа неподалечку й спостерігала. Якось-то вона підслухала страшенно цікаву розмову й стала свідком незвичайної події.
— Які ж у тебе волохаті ноги, Шарлотто! Просто жах! — сказав Вілбер, стежачи, як клопочеться павучиха, виконуючи роботу пряді.
— То так треба для діла, щоб мої ноги були волохаті, — відказала Шарлотта. — А ще кожна моя нога складається з семи частин: тазостегновий суглоб, вертлюг, стегно, колінна чашечка, велика гомілка, плесно і лапка. Підсвинок, почувши таке, аж підскочив.
— Та ти жартуєш! — вигукнув він.
— Аж ніяк не жартую.
— Ану ще покажи ці назви, бо я не зміг запам'ятати їх усі з першого разу!
— Тазостегновий суглоб, вертлюг, стегно, колінна чашечка, велика гомілка, плесно і лапка.

— О Боже милий! — мовив Вілбер, розглядаючи свої оцупкуваті ноги. — Не схоже, щоб і мої ноги складалися з семи частин.

— Ну, — зазначила Шарлотта, — ми з тобою ведемо відмінні способи життя. Тобі не треба плести павутину. А саме для цього й потрібні такі багаточастинні ноги.

— І я міг би сплести павутину, якби захотів! — похвалився підсвинок. — Ото тільки, що досі не пробував.

— Хотіла б я побачити, як це у тебе вийде, — сказала павучиха. Ферн тихенько захихотіла, і її очі засяяли ще більшою любов'ю до кабанця.

— Гаразд! — запалав рішучістю Вілбер. — Ти повчи мене, і я під твоїм керівництвом виплету павутину. Мабуть, це так цікаво! З чого мені почати?

— Зроби глибокий вдих! — порадила, усміхаючись, Шарлотта. Вілбер набрав повні груди повітря.

— А зараз виліз на найвище місце, куди тільки можеш видертись... ось, як я!

І павучиха вмить вихопилася на верх одвірка. Вілбер видерся на верх купи гною.

— Дуже добре! — похвалила Шарлотта. — А зараз прикріпи там нитку своїм прядильним органом і кинься сторчголов униз — так щоб за тобою потяглася липка нитка!

Вілбер повагався мить, а тоді стрибнув у порожнечу. На льоту озирнувся: чи ж тягнеться за ним якась мотузка, щоб не дати йому впасти? Ні, нічого подібного начебто не діялося у нього ззаду, а наступної миті він добряче гепнувся — чи то гупнувся об тверду землю.

— Ой! — вихопилося у невдахи-прядильника.

Шарлотта так зареготала, аж уся її павутина заходила ходором.

— А що я зробив не так? — запитав кабанчик, коли трохи оговтався після свого падіння.

— Ти все робив так, як треба, — запевнила друга Шарлотта. — То була вельми симпатична спроба.

— Либонь, спробую я ще раз, — бадьоро сказав Вілбер. — Мабуть, мені потрібен якийсь невеликий шнур, щоб підтримав мене у повітрі.

Підсвинок вийшов у свій двірочок.

— Агей, Темплтоне! Ти тут? — погукав він.

Пацюк виткнув голову з-під коритця.

— Позич мені якогось шнурка, якщо маєш! — попрохав Вілбер. — Мені це треба, щоб виплести павутину.

— А таки маю! — відказав Темплтон, який зберігав усяку всячину, в тому числі й шнури та шнурки. — Залюбки дам тобі. Завжди до твоїх послуг! Пацюк заповз до своєї нори, відсунув гусячого розбавка й повернувся з відрізком старого брудного шнура, що мав колись білий колір. Підсвинок оглянув шнур.

— Саме те, що мені треба, — сказав він нарешті. — Будь ласкавий, Темплтоне, прив'яжи це мені до хвоста!

Вілбер присів, підсунувши свого хвоста-«бублика» Темплтонові під самий ніс. Пацюк узяв шнур і зав'язав петлею на кінчику свинячого хвоста. Шарлотта спостерігала й невимовно тішилася. Як і дівчинка Ферн, павучиха також широко любила Вілбера, чий смердючий хлівець із коритцем, де завжди було повно недоїдків, приваблював таких необхідних для неї мух. А ще вона пишалася, бачивши, що він аж ніяк не легкодух — не здається й ладен робити спробу за спробою, аби таки виплести павутину.

Отож Вілбер, сповнений завзяття й надії, видерся знову на верх купи гною, а пацюк, павучиха й дівчинка, дивилися, що ж то воно буде.

— Увага! Всі дивіться на мене! — прокувікав підсвинок.

І, зібравши водно всі свої сили, сторчголов кинувся у порожнечу. Шнур потягся за ним — немов подовжений хвіст. Але ж, оскільки Вілбер не додумався прив'язати шнура хоч би до чого, цей пристрій нічим йому й не допоміг. Вілбер знову гепнувся — і гупнувся — й добряче забився. Сльози бризнули йому з очей. Темплтон зловтішно захихотів. Але Шарлотта спокійно собі сиділа.

— Тобі нізачо не сплести павутини, Вілбере, — заговорила за хвилику павучиха. — І я раджу тобі викинути цю думку з голови. Щоб виплести павутину, тобі треба було б мати дві речі.

— Які такі речі? — невесело запитав Вілбер.

— По-перше, у тебе немає прядильних залоз, а по-друге, тобі бракує особливих павучих знань та навичок. Але не сумуй! Бо павутина тобі зовсім ні до чого. Цукерман дає тобі тричі на день по цілому великому відру пійла — ти маєш сніданок, обід і вечерю. То нащо тобі пристрій ловити поживу?

— Ти, Шарлотто, як завжди, і розумніша, й дотепніша за мене, — зітхнув кабанець. — Здається, я просто хотів похизуватись. То так мені й треба. Темплтон тим часом відв'язав свого шнура й затягнув до нори. А Шарлотта повернулася до своєї роботи — лагодити павутину.

— Не переймайся так дуже, Вілбере, — втішила павучиха свого друга. — Не багато є на світі істот, котрі вміють плести павутину. Навіть люди не такі вправні в цьому ділі, як павуки, хоча їм здається, що вони на всі руки мастаки та що в них усе вийде, хоч би за що вони взялися. Ти чув коли-небудь про міст Квінсборо-Бридж?

Вілбер похитав головою.

— Це така павутина?

— Воно тільки схоже на павутину, — відповіла Шарлотта. — Але чи знаєш ти, скільки часу потратили люди, щоб його збудувати? Цілих вісім років! Свят-свят! Та коли б мені стільки чекати, я б до тих пір сто разів померла. Я можу сплести павутину за один вечір.

— А що люди ловлять тим мостом? Невже жуків? — поцікавився Вілбер.

— Та ні, — заперечила павучиха, — нічого вони тим мостом не ловлять.

Просто перебігають сюди-туди, з одного боку річки на другий — думають, либонь, що на другому боці знайдуть собі щось краще. Коли б вони повисіли на вершечку тієї побудови догори ногами, головою вниз та почекали спокійно, то, може, щось добреньке й залетіло б їм у рот. Але ж ні — люди так і шастають сюди-туди, й хвилини не всидять на місці. Я рада, що належу до посидючого роду павуків.

— Отже, ти «посидюча»? — запитав підсвинок.

— Авжеж, — ствердила Шарлотта. — Бо я майже весь час сиджу собі спокійно на місці, а не кочуюсь перекотиполем по білому світу. Коли я бачу щось добре, то й знаю, що воно добре, а отже, моя павутина — добра річ. Я сиджу нишком і чекаю — чигаю — на те, що приб'ється до моєї павутини. Тож і маю час поміркувати про все на світі.

— Ну, та й сам я, либонь, особа посидючого способу життя, — сказав підсвинок. — Хочу я того чи ні, а мушу лишатися в межах оцієї загорожі. Знаєш, де б я хотів перебувати цього вечора?

— Де ж?

— У лісі! Я б там шукав горішків, трюфелів і смачних корінців, розкидаючи листя моїм таким чудовим, дужим рилом... Я б рив землю і нюхав, нюшив, нюшкував, а дух...

— А дух від тебе тут поширюється на всю скотарню, — урвало кабанця ягня, що якраз зайшло знадвору досередини. — Я чую твій дух навіть звідсіля. Та ти найсмердючіша тварина на всю скотарню!

Вілбер відразу й похнюпився. Очі йому наповнилися слізьми. Шарлотта завважила, що її друг збентежився, і вирішила зробити нечемному ягняті зауваження.

— Ану дай Вілберові спокій! — сказала павучиха. — Зважаючи, де він перебуває, підсвинок має цілковите право тхнути чи й навіть смердіти. Та й ти саме — ніяка тут не духмяна троянда. І ще одне: ти урвало дуже милу розмову. Про що ми з тобою говорили, Вілбере, коли нас так грубо урвали? — Ох, я вже й не пам'ятаю, — скрушно зітхнув Вілбер. — Та й яка різниця? Я пропоную: припинімо нашу розмову на часинку, Шарлотто. Щось мене на сон хилить. Ти докінчуй латати свою павутину, а я просто полежу, подивлюсь, як це у тебе виходить. Вечір такий чудовий...

І підсвинок простягся на лівому боці.

Сутінки оповили Цукерманову скотарню, над усім запанував дух миру й спокою. Ферн знала, що вдома за кілька хвилин подаватимуть уже вечерю, але їй просто не хотілося йти звідси і край. Тихо шугали ластівки, залітали й вилітали, носячи корм своїм маленьким ластів'ятам. Ген через дорогу якась пташка заспівала: «Випривіл, випривіл!» Лерві усівся під яблунею і закурив люльку, й незабаром тварини вже унюшили знайомий дух міцного тютюну. Вілбер чув, як виводить свою трель деревна жаба та як час від часу грюкають кухонні двері. Усі ці гуки навівали йому відчуття затишку й щастя, бо він любив життя, любив, отакими погожими літніми вечорами, усвідомлювати себе частиною великого світу. Але зненацька йому пригадалося, що сказала стара вівця. Думка про смерть обпекла його холодом, і він весь затремтів від страху.

— Шарлотто? — озвався стиха.

— Так, Вілбере?

— Я не хочу помирати.

— Я знаю, що не хочеш, — заспокійливим тоном промовила павучиха.

— Просто я так люблю життя в цій скотарні, — сказав підсвинок. — Я люблю все тут довкола мене!

— Ще б ти не любив, — погодилася Шарлотта. — Ми всі все тут любимо.

Цієї миті знадвору ввійшла гуска зі своїми сімома гусенятами. Малі повитягали шийки й творили якийсь музичний свист, мов невеличкий ансамбль дудариків виступав. Вілбер з любов'ю в серці слухав цей виступ.

— Шарлотто? — знову заговорив він.

— Так? — озвалася павучиха.

— Ти говорила серйозно, коли обіцяла, що не дозволиш їм мене вбити?

— Серйозніш я ще зроду не говорила, — запевнила Шарлотта. — Я не дам тобі загинути, Вілбере.

— А як же ти збираєшся врятувати мене? — запитав Вілбер. Зрозуміло, що його особливо цікавив саме цей момент.

— Ну, — непевно протягла Шарлотта, — я ще не знаю до пуття. Але я обдумую план порятунку.

— Це чудово, — зазначив Вілбер. — І як посувається вперед твій план, Шарлотто? Чи він уже чітко вимальовується? Чи успішно складається? Вілбер аж тремтів від хвилювання, але Шарлотта лишалася зібраною і холонокровою.

— О, він складається цілком успішно, — безжурно відказала павучиха. — Щоправда, він перебуває ще на ранніх стадіях свого розвитку й остаточно ще не сформувався, але я над ним працюю.

— І коли ж ти над ним працюєш? — благально запитав підсвинок.

— Коли повисаю головою вниз на вершечку моєї павутини. Саме тоді я мислю, бо вся кров припливає мені до голови.

— Я залюбки підсобив би тобі чим тільки можу! — вигукнув Вілбер.

— Ні-ні, я вироблю цей план сама-одна, — запевнила Шарлотта. — Мені краще думається, коли я думаю на самоті.

— Гаразд, — погодився Вілбер. — Але ти негайно скажи мені, якщо я зможу бути хоч чимсь корисним у цій справі — хай навіть я зможу прислужитись зовсім трішечки.

— Добре, — відказала Шарлотта. — Ти повинен постаратись підняти себе з колін. Я хочу, щоб ти якомога більше спав і якнайменше непокоївся. Не поспішай і не потерпай! Старанно пережовуй свою їжу, з'їдай кожен шматочок, лишаючи рівно стільки, скільки треба, щоб вижив Темплтон. Набирай вагу й будь здоровий — тільки в такий спосіб ти зможеш мені допомогти. Тримайся в нормі і в формі та ніколи не втрачай самовладання. Ну як ти, збагнув мене?

— Так, я збагнув, — запевнив кабанець.

— Тоді лягай спати й спи, — звеліла павучиха. — Сон дуже важливий для тебе.

Вілбер подріботів до найтемнішого куточка свого хлівця і впав на землю. Заплющив очі. А наступної миті заговорив знову.

— Шарлотто?

— Так, Вілбере?

— Чи можна мені вийти до коритця й пересвідчитись, чи не лишив я хоч дешицю від моєї вечері? Здається, я забув з'їсти малесенький шматочок товченої картоплі.

— То вийди, — дозволила павучиха. — Але щоб наступної хвилини ти вже був у постелі.

Підсвинок прожогом кинувся до свого двірка.

— Помаліше, помаліше! — застерегла Шарлотта. — Ніколи не поспішай і не потерпай!

Вілбер стримався і майже поповзом добувся до коритця. Там він таки знайшов шматочок картоплі, старанно його прожував, проковтнув і статечно подибав до своєї «спальні». Заплющив очі й хвильку помовчав.

— Шарлотто? — прошепотів він.

— Так?

— Можна мені ковтнути молочка? Здається, у коритечку лишилося кілька крапель!

— Ні, коритечко сухе, і я хочу, щоб ти вже заснув. Жодних балачок більше! Заплющ очі й спи!

Вілбер заплющив очі. Ферн підвелася зі свого стільчика й рушила додому, несучи повну голову всякої всячини, яку вона допіру побачила й почула.

— На добраніч, Шарлотто! — мовив Вілбер.

— На добраніч, Вілбере!

Запала мовчанка.

— Добраніч, Шарлотто!

— Добраніч, Вілбере!

— Добраніч!

— Добраніч!

Розділ 10

Вибух

День минав за днем, а Шарлотта все чекала, висячи вниз головою, щоб їй сяйнула рятівна ідея, годинами павучиха сиділа непорушно, в глибокій задумі. Вона пообіцяла Вілберові, що врятує йому життя, і була сповнена рішучості дотримати своєї обіцянки.

Природа зробила Шарлотту терплячою. З досвіду вона знала, що треба тільки досить довго почекати — і муха неодмінно залетить до її павутини, і цей досвід додавав їй упевненості: якщо вона думатиме досить довго над Вілберовою проблемою, то ідея неодмінно завітає до її голови.

І зрештою одного чудового ранку, десь посередині липня, ідея таки прийшла!

— Ну, це ж так просто! — сказала сама собі Шарлотта. — Існує єдиний спосіб урятувати Вілберові життя — піддурити Цукермана, утнути для нього витівку! «Якщо я можу обдурити кузьку, — провадила павучиха вже подумки, — то людину й поготів обдурю! Люди дурніші за кузьок». Тієї миті Вілбер вийшов у свій двір.

— Про що ти думаєш, Шарлотто? — запитав підсвинок.

— Я оце якраз подумала, — сказала павучиха, — що люди такі легковірні.

— А що це таке — «легковірні»?

— Такі, що їх легко обдурити, — пояснила Шарлотта.

— То й добре для нас, — мовив Вілбер і, лігши в холодочку своєї загорожі, швидко заснув.

Але павучиха не заснула — вона тільки дивилася приязно на підсвинка й подумки снувала плани на його майбутнє. Півліта вже промайнуло. Отже, їй лишалося небагато часу...

Того ранку, саме тоді, коли Вілбер заснув, Евері Еребл увійшов на подвір'я Цукерманів, а за ним і сестричка його, Ферн. У руці хлопець ніс живу жабу. Ферн прикрасила собі голову віночком зі стокроток. Ось діти прожогом кинулися до кухні.

— Вам пощастило — для вас лишилося по шматку чорничного пирога! — повідомила пані Цукерман.

— Ви тільки гляньте на мою жабу! — сказав Евері й, посадивши свою підопічну на сушарку для посуду, простяг немиту після жаби руку по шмат пирога.

— Ану зніми оту гидоту звідти! — звеліла пані Цукерман.

— Вона перегрілась, — пояснила Ферн. — Вона вже напівмертва, ця бідолашна жаба.

— І зовсім ні, — заперечив Евері. — Їй подобається, коли я її чухаю між очима.

Тут жаба плигнула і не промахнулась — приземлилася просто в каструлю, яку пані Цукерман наповнила мильною водою.

— Більша половина твого пирога лишиться на твоїй мармизі, — шпигнула брата Ферн. — Тітонько Едіт! Можна, я пошукаю яєць у курнику?

— Ану геть звідси, ви обоє! І не турбуйте мені курей!

— Ну ти й заївся! — крикнула Ферн. — Пиріг і на лобі, й на сорочці...

— Гайда, жабко! — гукнув Евері, підхоплюючи свою вихованку.

Жаба, як і годиться, задригала задніми лапами, й бризки мильної води полетіли на рештки чорничного пирога.

— Ще одна біда! — простогнала Ферн.

— Гайда на гойдалку! — вигукнув Евері.

І діти помчали до скотарні.

Тут треба сказати, що пан Цукерман мав найкращу на весь округ гойдалку. А була вона дуже проста: довга й товстелезна мотузка, прив'язана до балки над північними дверима. Нижній кінець мотузки був зав'язаний товстим

вузлом, щоб було на що сісти. І так була влаштована ця гойдалка, що й розгойдуватись не треба. Спочатку лізеш по драбині на сінник. Тоді, тримаючи мотузку, стаєш на край горища й дивишся вниз, і тобі стає страшно й паморочиться голова. Тоді сідаєш так на вузол, щоб мотузка була тобі між ногами. Тоді збираєш усі свої нерви в кулак, набираєш повні груди повітря і – стриб додолу! Якусь мить здається, що зараз так і гримнешся об підлогу, що далеко внизу, але тут мотузка підхоплює тебе й ти пролітаєш у дверний отвір зі швидкістю одна миля за хвилину а вітер свище тобі у вуха, б'є в очі, куйовдить волосся... І тоді тебе виносить високо до неба, й ти задивляєшся на хмари, а мотузка круть-круть! І ти з нею туди-сюди обкручуєшся. А потім падаєш, падаєш, падаєш із неба додолу – й залітаєш назад у двері, вилітаєш мало не до самого сінника... і знов вилітаєш надвір (хоча цього разу вже не так високо), тоді знову влітаєш (але недоліт до сінника вже більший), потім знов опиняєшся надворі, і знову в скотарні, знов надворі, знов у скотарні, а тоді вже зістрибуєш на підлогу, й падаєш – і пускаєш когось іншого: хай випробує свою сміливість.

Матері з усіх довколишніх ферм побоювалися Цукерманової гойдалки. Їм було страшно: що, коли рідне дитя впаде й скалічиться? Але жодне дитя жодного разу ще не впало. Діти майже завжди міцніше тримаються – за мотузку, за життя, – ніж видається їхнім батькам.

Евері засунув жабу до кишені й подерся на сінник.

– Останнього разу, коли я гойдався на цій гойдалці, я мало не врізався в ластівку! – закричав він.

– Ти хоч жабу викласти! – попросила Ферн.

Евері сів, мов на коня, й стрибнув. Разом із жабою і всім гамузом у його просторих кишенях хлопець пролетів у двері й шугнув у небо. Тоді знов залетів до приміщення.

– Ага, а в тебе язик фіолетовий! – крикнула Ферн.

– І в тебе такий самий! – відказав Евері, знов вилітаючи надвір разом із нерозлучною жабою.

– Мені натрусилось сіна за спину! Свербить! – гукнула сестричка.

– То почухайся! – крикнув братик, залітаючи знов досередини.

– Зараз моя черга, – нагадала Ферн. – Стрибай!

– А тобі свербить! – проспівав Евері.

Та ось він зістрибнув нарешті й кинув вузол мотузки сестричці. Ферн міцно заплющила очі й стрибнула. Відчула запаморочливе падіння, а тоді – як мотузка-гойдалка почала підіймати її вгору. Розплющила очі – й побачила блакитну глибину неба. А вже гойдалка несла її вниз, до дверей...

Так чергуючись, вони й прогойдалися годину.

Коли вже нагойдалися до знемоги, то подалися на пасовисько. Рвали дику малину з кущів і їли. Тепер їхні язики поробилися з фіолетових червоними. Ферн розкусила ягоду, в якій сидів неприємний на смак жучок, і її охота до малини враз де й поділася. Евері знайшов порожню коробочку з-під цукерок і посадив туди жабу. Бідолашка виглядала якоюсь надто млявою, стільки нагойдавшись у хлопцевій кишені. Діти поволеньки побрели назад до скотарні. Не тільки жаба – вони теж потомилися й насилу переставляли ноги.

– А збудуймо курінь на дереві! – запропонував Евері. – Я хочу жити з моєю жабою на дереві.

– Я йду перевідати Вілбера, – оголосила Ферн.

Перелізли через паркан на доріжку й ліниво, перевальцем, посунули до свинарні. Вілбер зачув їхню ходу й підвівся. Евері ще здаля запримітив павутину, а підійшовши ближче, розгледів і Шарлотту.

— Глянь, яке велике павучисько! — вигукнув хлопець. — Зроду такого не бачив.

— Не чіпай Шарлотти! — заборонила дівчинка. — Маєш собі свою жабу, чи не досить тобі?

— Це гарний павук, і я його спіймаю! — заявив Евері.

Він зняв накривку з коробки з-під цукерок, а тоді схопив паличку, що лежала на землі.

— Ось зараз я зіб'ю того старого павука в цю коробку!

Коли Вілбер побачив, що затівається, серце замерло йому в грудях. Якщо цей хлопчак упіймає Шарлотту, їй кінець!

— Стій, Евері! — крикнула Ферн.

Евері поставив ногу на планку загорожі й тільки замахнувся паличкою, щоб ударити Шарлотту, як утратив рівновагу, захитався і перевертом упав на край Вілберового коритця. Коритце підлетіло вгору, а тоді гупнуло на землю. І не тільки на землю, а ще й на той самий гусячий розбавток, що опинився якраз у тому місці. Почувся глухий вибух — це луснуло тухле яйце. А за мить на всю скотарню поширився жохливий сморід.

Ферн скрикнула. Евері зірвався на рівні ноги. Задушливі гази, які вирвалися з тухлого яйця, так отруїли повітря, що лишатися в загорожі стало неможливо. Пацюк Темплтон, який саме спочивав у своїй домівці, чкурнув до скотарні.

— Ох і смердить! — вигукнув Евері. — Ушиваймось звідси!

Ферн заплакала. Затиснувши носа, дівчинка побігла до будинку. Евері й собі, затиснувши носа, побіг слідом за нею. Шарлотта відчула велике полегшення, побачивши, що зухвалий хлопчисько забрався геть. Адже через його зухвалість її життя було повисло на занадто тонкій волосині — чи то павутині.

Трохи згодом почали вертатися до скотарні всі домашні тварини, що паслися на пасовиську: вівці, ягнята, гусак і гуска з сімома гусенятами. І всі нарікали на жохливий сморід, а Вілбер мусив знову й знову переповідати кожному всю історію про те, як малий Еребл був спробував упіймати Шарлотту, але сморід розбитого розбавтка дуже вчасно прогнав нахабу геть. — Саме оте тухле гусяче яйце і врятувало життя Шарлотті! — не стомлювався повторювати підсвинок.

Гуска переповнилася гордістю за те, яку роль вона несвідомо зіграла у цій пригоді.

— Я дуже рада, що так і не висиділа того яйця! — заявила вона.

Темплтон, звісно, оплакував втрату свого улюбленого розбавтка. Але й тут не втерпів, щоб не похизуватися.

— А бачите: варто зберігати всяку всячину! — пробурчав він. — Справжній пацюк ніколи нічого не викидає, бо ж невідомо, коли щось стане тобі в знадобі.

— Ну, — промекало одне ягня, — вся ця справа обернулася добре для Шарлотти, а нам що робити? Цей сморід просто нестерпний! Хто захотів би жити в скотарні, яка просмерділася газами з тухлого яйця?

— Дарма! Принохаєшся та й звикнеш до цих запахів, — проказав премудрий Темплтон. Сівши на задні лапи, він причесав свої довгі вуса, а тоді покрадьки подався перевідати смітник.

Настав час підобідку. На обрії показався Лерві з відром пійла для Вілбера. Але за кілька кроків від свинарні наймит став як укопаний. Він нюхнув повітря й скривився.

— Що в дідька тут скоїлося? — мовив він. Поставив відро на землю, підняв паличку, яку впустив Евері, й підважив нею коритце.

— Пацюки! — вигукнув наймит. — Тьху! Як тільки я не додумався, що пацюки неодмінно загніздяться під свинячим коритом. Ох і ненавиджу я пацюче плем'я!

Лерві відсунув Вілберове коритце набік і, наколупавши каблуком трохи землі, засипав, затоптав, затрамбував осоружне йому пацюче кубельце, чим поховав і рештки злочасного розбовтка, й усі інші Темплтонові набутки. І тільки тоді знову взяв відро з пійлом.

А Вілбер уже стояв передніми ногами в коритці, й з рота йому текла рясна слина. Лерві вилив пійло. Масними патьоками обтікаючи його очі, вуха, ринуло воно з підсвинкового рила. Вілбер задоволено рохнув. І ковть! ковть! — заходився ковтати й смоктати, смоктати й ковтати, гучно плямкаючи й цямкаючи, чвакаючи й жвакаючи, і жадаючи одразу заковтнути усе! О, то був розкішний підобідок! Збиране молоко, пшеничні висівки, недоїдки пригорілих млинців, півпиріжка, шкірки з кабачка, дві зачерствілі грінки, третина імбирної перепічки, риб'ячий хвіст, шкірка з помаранчі, кілька макаронин із макаронного супу, пінка з чашки какао, позавчорашній рулет із джемом, смужка паперу зі сміттевого відра, ложка малинового желе...

Їв підсвинок як не в себе. Тільки хотів лишити для Темплтона половину локшини й кілька крапель молока. Але згадав, що пацюк допоміг урятувати життя Шарлотті, а сама Шарлотта намагається урятувати життя йому, Вілберові. То й залишив не половину локшини, а всю її.

Після того як наймит прикопав розчавленого розбовтка, повітря очистилось і в скотарні знову запанував звичайний, нормальний дух. Видовжилися тіні. Надвечір'я помалу перейшло у справжній вечір, який став дихати у двері й вікна лагідною прохолодою. Сидячи у своїй павутині, Шарлотта задумано смоктала гедзя й розмірковувала про майбутнє. Та ось вона ворухнулася... Павучиха спустилася в центр свого плетива і почала розривати декотрі нитки. Усі інші мешканці скотарні вже дрімали, тож вона могла не квапитися. Її рухи були повільні, але впевнені. Ніхто з її сусідів, навіть гуска, не бачив, що робить Шарлотта. Вілбер, зарившись у свою солом'яну постіль, також роздрімався. Гусенята в улюбленому «гусячому» куточку мирно висвистували нічну пісеньку.

Павучиха вирвала чимало ниток у центрі, так що посеред павутини утворилася величенька дірка. І в цьому вивільненому просторі Шарлотта почала виплітати щось незвичайне. Коли близько півночі повернувся зі смітника Темплтон, вона все ще трудилася.

Розділ 11

Чудо

Ранок наступного дня видався туманний. Крапотіло з усіх будівель і дерев на фермі. Трава мерехтіла блискотливими краплинами роси, мов який чарівний килим. Ділянка спаржі здавалася срібним гаєм.

Шарлоттина павутина сьогодні, як і кожного туманного ранку, виглядала річчю небаченої краси. Бо кожна щонайтонша її нитка була прикрашена десятками дрібнесеньких водяних намистинок. У ранковому світлі павутина блискотіла-переливалася мов коштовний, витончений серпанок, неначе

взірець чогось прекрасного й загадкового. Навіть Лерві, на що вже не чутливий до всякої там краси, звернув увагу принісши кабанцеві снідання, на павутину Він помітив, як виразно вимальовується це плетиво, яке воно велике-велике та як вигадливо зроблене. А тоді зирк іще раз! Лелечки! Відро з пійлом мало не випало йому з рук, то він його поставив на землю. Бо там, посеред павутини, було виведене повідомлення – чи то пак послання. Виплетене великими літерами, воно промовляло: «Ох і кабан!» Наймитові аж замлоїло. Він протер руками очі й ще пильніше витріщився на Шарлоттину павутину.

– Маячня якась! – промимрив він. – Ввижається...

І, впавши на коліна, Лерві проговорив коротку молитву. А тоді, геть забувши, що треба дати кабанцеві поснідати, крутнувся й шпарко почимчикував до будинку. Там він загукав, кличучи пана Цукермана.

– Треба, щоб ви негайно навідалися до свинарника! – стривожено сказав наймит господареві.

– А що там скоїлось? – запитав пан Цукерман. – Якась біда з кабанчиком?

– Н-не зовсім, – затинаючись, відказав Лерві. – Підіть та й самі погляньте!

Мовчки подалися обоє чоловіків до Вілберової загорожі. Лерві показав пальцем на павутину.

– Чи ви бачите те, що я бачу? – запитав він.

Цукерман вирячив очі на ту писанину-плетенину. Тоді пробурмотів собі під ніс слова «Ох і кабан!» Перевів погляд на Лерві. А потім обидва ураз затремтіли. Заспана після нічних зусиль Шарлотта спостерегла це й заусміхалася. А Вілбер, як на те, підійшов і став точнісінько під павутиною.

– Ох і кабан! – тихо промурмотів Лерві.

– Ох і кабан! – прошепотів пан Цукерман.

Чоловіки довго-довго видивлялися на Вілбера. А тоді витріщилися на Шарлотту.

– А чи не здається тобі, що цей павук... – почав пан Цукерман, але так і не договорив, тільки похитав головою І врочистою ходою закрокував назад до будинку, щоб повідомити дружину про чудо.

– Едіт! Сталася дивовижна подія, – тихо заговорив він, ледь відводячи голос, а тоді перейшов до світлиці й сів. Слідом за ним перейшла до світлиці й пані Цукерман.

– Я маю сказати тобі дещо, Едіт, – знову заговорив господар. – То ти краще сядь.

Пані Цукерман сіла в крісло. Вигляд вона мала переляканий, обличчя було бліде.

– Едіт, – мовив їй чоловік, силкуючись притлумити тремтіння в голосі, – я гадаю, що найкраще буде, коли я скажу так: ми маємо дуже незвичайного кабанця!

Обличчя пані Цукерман прибрало вираз цілковитої розгубленості.

– Гомере Цукермане! – вигукнула дружина. – Що за нісенітниця ти верзеш?

– Справа дуже серйозна, Едіт, – заперечив він. – Наш кабанець абсолютно не вміщається у жодні звичайні рамки.

– А що там у ньому такого незвичайного? – перепитала пані Цукерман, помалу оговтуючись від переляку.

– Ну, я й сам до пуття ще не знаю, – признався пан Цукерман. – Але, Едіт!

Ми отримали знак! Загадковий знак... На цій фермі сталося чудо. Там, над дверима, що ведуть до підвалу скотарні, просто над свинарником, висить велика павутина, і коли Лерві прийшов туди сьогодні вранці погодувати

нашого кабанця, він звернув увагу на павутину, бо ж ранок туманний, а ти сама знаєш, як впадає в око павутина, коли стоїть туман. І він побачив: просто посеред павутини виплетено слова: «Ох і кабан!» Виплетено так, наче павук їх виплів! Ті слова є частиною самої павутини, Едіт. Я сам переконався в цьому, бо ходив туди й бачив це на власні очі. Там виплетено: «Ох і кабан!» — та так виразно, що виразніше бути не може. Ні, тут нема жодної помилки. Чудо, достеменно чудо сталося — знак подано нам на землі, й то не де-небудь, а саме на нашій фермі! Ось чому я тебе запевняю, що ми маємо незвичайного кабанця.

— Ну, — промовила пані Цукерман, — мені здається, чи не схибнувся ти трохи. А ще мені здається, що, либонь, ми просто маємо незвичайного павука.

— Ні, ні! — поквавпливо заперечив Цукерман. — Саме кабанець у нас незвичайний. Бо про це ж промовляють оті слова, що в самісінькій середині павутини.

— Може, й так, — мовила пані Цукерман. — І все-таки я хотіла б глянути на того павука.

— Та там звичайнісінький собі сірий павук, — запевнив Цукерман.

Подружжя підвелось і разом попрямувало до Вілберової загорожі.

— Ну, бачиш, Едіт? Це просто звичайнісінький сірий павук.

Підсвинок був задоволений: ще б пак, стільки йому уваги! Лерві все ще огинався там, тож усі троє: подружжя Цукерманів разом зі своїм наймитом — простовбичили добру годину перед павутиною, знову й знову перечитуючи виплетені в ній слова та задивляючись на Вілбера.

Шарлотта була просто в захваті від того, як спрацювала її витівка. Вона все сиділа непорушно, хоч би тобі однією лапкою махнула, й жадібно дослухалася до того, що говорять люди. Коли невеличка мушка знеобачки залетіла в павутину створивши загрозу для цілості слова «кабан», павучиха хутко метнулася вниз, обплутала мушку павутиною й забрала геть, щоб та не псувала видовища.

За якусь хвилину туман піднявся. Павутина висохла, й тепер виплетені в ній слова уже не вирізнялися так чітко. Цукермани й Лерві пішли назад до будинку. Але перш ніж відійти від Вілберової загорожі, пан Цукерман іще раз глянув на Вілбера.

— А знаєте, — сказав він дуже поважно, — я весь час вважав, що цей наш кабанчик надзвичайно хороший. Та він добрячий кабан! Статечнішого за нього просто бути не може. Ти помітив, який він широкий у плечах, Лерві?

— Авжеж! Ще б я не помітив! — охоче погодився наймит. — Я завжди задивлявся на цього кабанчика. Він таки добрячий кабан.

— Який же він довгий! А який гладкий! — захоплювався Цукерман.

— Свята правда! — визнав Лерві. — Гладкішого за нього просто не буває. Ох і кабан!

Коли пан Цукерман повернувся до будинку, він скинув із себе робочий одяг і вбрався у свій найкращий костюм. Тоді сів у машину й поїхав до священика. Добру годину пробув він у священиковому домі, пояснюючи тому, що на його фермі сталося чудо.

— Отже, поки-що, — говорив фермер, — тільки четверо людей на землі знають про це чудо: я, моя дружина Едіт, мій наймит Лерві і ви, панотче.

— То більш нікому про це й не розказуйте, — порадив священик. — Ми ще не знаємо, до чого все це, але, можливо, якщо я це добре обміркую, то й зумію витлумачити, як читатиму проповідь наступної неділі. Однак можна не сумніватися в тому, що ви маєте зовсім не звичайного кабана. Так, я говоритиму про це в моїй проповіді. Я зазначу, що Бог поблагословив цю

нашу громаду, пославши нам чудесну тварину. І, до речі, чи має ваш кабанчик якесь ім'я?

— Авжеж, має, — запевнив Цукерман. — Моя маленька кузина кличе його Вілбером. Вона якась трохи дивна дитина — вся повна химерних уявлень. Вона вигодувала його з пляшечки й продала мені, коли поросяті виповнився місяць.

Фермер потис священникові руку й поїхав додому.

Секрети — як шило в мішку: не втримаєш, щоб не виткнулось. До неділі ще було ого як далеко, а вість облетіла вже всю округу. Всі-всі дізналися, що на павутині в обійсті фермера Цукермана з'явився знак. Всі-всі довідалися, що в Цукермана є чудесний кабан. Багато хто не одну милю долав, аби тільки поглянути на Вілбера й власними очима прочитати слова, виплетені в Шарлоттиній павутині. Від раннього ранку й до пізнього вечора Цукерманова під'їзна доріжка була напхана автомобілями й вантажівками. Яких тільки марок там не було! Форди й шевроле, б'юїки й пікапи «Дженерал Моторс», студебекери й паккарди, й десото з автоматичними передачами, а ще олдсмоби́лі з ракетними двигунами, джипи, понтіаки, мікроавтобуси... Вість про чудесного кабана долетіла й до гір, і заторохотіли, поспішаючи до Цукерманової ферми, брички й великі колодози, аби їхні власники могли годинами стояти біля Вілберової загорожі, видивляючись на дивовижну тварину. І всі казали, що зроду не бачили такого кабана.

Коли Ферн розповіла матері, що Евері хотів збити паличкою цукерманівського павука, пані Еребл так обурилася, що негайно його покарала: послала спати без вечері.

І почалися такі деньки, що пан Цукерман тільки й робив, що приймав гостей, а роботу на фермі занедбав. Тепер фермер весь час був у святковому одязі — як уставав уранці, так відразу в нього і вбирався. Пані Цукерман готувала для Вілбера спеціальну їжу. Лерві підстригся і щодня голився, а головним його обов'язком на фермі стало годувати кабанця, коли на тварину дивилися відвідувачі.

Пан Цукерман звелів наймитові частіше давати Вілберові їсти — вже не тричі, а чотири рази на день. Подружжя Цукерманів було таке закручене з гостями, що занедбало інші справи, які були в господарстві. Достигли й перестигли чорниці, а пані Цукерман так і не наготувала чорничного варення. Треба було просапати кукурудзу, а Лерві ніяк не знаходив на просапування часу.

Вранці в неділю церква була повна людей. Священик пояснив їм, у чому полягає це чудо. Він сказав, що слова, виплетені на павутині в Цукерманів, означають: люди повинні завжди бути пильними, щоб не пропускати чудес, які приходять у їхнє життя.

Одне слово, Цукерманів свинарник став осередком народного інтересу. Ферн почувалася щасливою, бо розуміла: Шарлоттина витівка спрацювала й відтепер Вілберове життя буде в безпеці. Одна тільки невеличка прикрість: через той наплив людей скотарня перестала бути затишним місцем. Дівчинці більше подобалося, коли вона могла перебувати наодинці зі своїми друзями — домашніми тваринами.

Розділ 12

Зустріч

Одного чудового вечора, через кілька днів після того, як на Шарлоттиній павутині з'явилися ті знаменні слова, павучиха скликала всіх тварин, що тільки жили в підвалі скотарні, на збори.

— Я почну із загального переклику Вілбер!

— Є! — відгукнувся підсвинок.

— Гусак!

— Є, є, є! — обізвався гусак.

— У тебе виходить так, наче тут є три гусаки, — дорікнула Шарлотта. — Чом тобі не сказати раз та гаразд: «є»? Чому тобі хочеться все повторювати?

— Така вже у мене зви-зви-звичка, — пояснив гусак.

— Гуска! — гукнула Шарлотта.

— Є, є, є! — озвалася гуска. Шарлотта тільки люто зиркнула на неї, але змовчала про повтори слів.

— Гусенята, від одного до семи!

— Бі-бі-бі! Бі-бі-бі! Бі-бі-бі! Бі-бі-бі! Бі-бі-бі! Бі-бі-бі! Бі-бі-бі! — пропищали гусенята.

— Це будуть не збори, а ціле зборище, — зауважила премудра павучиха. — Якби хто сторонній нас почув, то подумав би, ніби тут у нас троє гусаків, три гуски й двадцять одне гусеня. Вівці!

— Є-е-е! — хором промекали вівці.

— Ягнята!

— Є-е-е! — так само хором відповіли і ягнята.

— Темплтон!

Ніхто не відгукнувся.

— Темплтон!

Знову жодної відповіді.

— Ну що ж, — сказала Шарлотта, — тут ми всі, крім пацюка, гадаю, ми можемо провести збори й без нього. Ну, гадаю, всі ви завважили, що діється довкола нас протягом цих останніх кількох днів. Люди прийняли послання, яке я вплела до моєї павутини. Цукермани заковтнули наживку — та й інші всі також. Тепер Цукерман переконаний, що Вілбер — незвичайний кабан, і тому він не захоче заколоти його і з'їсти. Тож я сподіваюсь, моя витівка спрацює до кінця й Вілберове життя буде врятоване.

— Гурра! — закричали всі.

— Красно вам усім дякую, — сказала Шарлотта. — Але я скликала ці збори на те, щоб дістати від вас пропозиції. Мені потрібні нові ідеї щодо того, які ще слова вплести до павутини. Людям уже починає набридати читати одні й ті самі слова «Ох і кабан!» Якщо хто-небудь з вас придумає інше послання чи зауваження, я залюбки вплету його до павутини. Ну, то які пропозиції щодо нового гасла?

— Може, підійде «Найбільший кабан»? — підказало котресь із ягнят.

— Не годиться, — забракувала Шарлотта. — Це звучить наче реклама розкішного десерту.

— А як щодо «Величезний-величезний-величезний»? — запропонувала гуска.

— Якщо скоротити до одного слова «величезний», то дуже добре підійде, — похвалила павучиха, — гадаю, «величезний» справить враження на Цукермана.

— Але ж, Шарлотто, — заперечив підсвинок, — я ж зовсім не величезний!

— Це не має ніякісінького значення, — відказала Шарлотта. —

Аніякісінького! Люди вірять у все — чи майже у все, що бачать написане великими літерами. Чи знає тут хто-небудь, як пишеться слово «величезний»?

— Я гадаю, — обізвався гусак, — що воно пишеться так: два «в», два «є», два «л», два «и», два «ч», два «е», два «з», два «н», два «и» й два «й-й».

— Ти що, гусаче, маєш мене за відчайдушну акробатку? — обурилася Шарлотта. — Якби я спробувала вплести отаке слово до моєї павутини, я б мала станцювати при цьому танець святого Вітта!

— Перепрошую-прошую-прошую, — вибачився гусак.

Тоді слово взяла найстаріша вівця:

— Я згодна, — почала вона, — що, аби напевне врятувати Вілберові життя, треба вписати до павутини щось новеньке. Але, якщо Шарлотті потрібно, щоб хтось допомагав їй вишукувати слова, вона може — на мою думку — звернутися по допомогу до нашого друга Темплтона. Цей пацюк постійно навідується до смітника й має доступ до старих журналів. Він міг би вигризати шматочки оголошень і приносити їх до підвалу скотарні, аби Шарлотта мала з чого переймати правильне написання слів.

— Добра ідея, — похвалила павучиха. — Але я не певна, чи Темплтон зголоситься нам допомагати. Ви ж знаєте, який він: завжди шукає вигоди тільки для самого себе й ніколи не подумає про своїх ближніх.

— Закладаюся, що я зумію заохотити його, — сказала стара вівця. — Я звернуся до його нищих інстинктів, яких він має чималенько. Та ось і він! Усі мовчіть, поки я буду його переконувати!

Пацюк увійшов до підвалу, як і завжди, по-пацючому: скрадаючись попід стіною.

— Що скоїлось? — поцікавився він, побачивши зібрання тварин.

— У нас тут виробнича нарада, — пояснила стара вівця.

— Ну, то закрийте її! — кинув Темплтон. — Нарadi мені осоружні. І пацюк подерся мотузкою, що звисала по стіні.

— Послухай-но, Темплтоне! — звернулася до нього вівця. — Наступного разу як підеш на смітник, ти принеси нам вирізку — чи вигризку — з журналу. Шарлотті потрібні нові ідеї, щоб вона могла вплітати особливі слова до своєї павутини — аби зрештою врятувати Вілберові життя.

— Та хай він здохне! — огризнувся пацюк. — Мені що до того?

— Буде тобі ще й як «до того», коли прийде зима, — переконувала вівця. — Ти гірко розкаєшся після Різдва, як придавлять січневi морози, а Вілбер буде мертвий і ніхто не принесе сюди великого відра приємного теплого пійла й не вилле в коритце! Адже саме та їжа, яку лишає для тебе Вілбер, є основним джерелом твого раціону, Темплтоне. Ти ж добре це знаєш! Вілберові харчі — це й твої харчі, й тому твоя доля тісно пов'язана з Вілберовою. Якщо Вілбера заколють і його коритце день за днем усе стоятиме порожнє, ти так схуднеш, що ми бачитимемо речі крізь твій живіт, мов крізь скло. Темплтонові вуса затрусилися.

— Можливо, ти й маєш слухність, — понуро відказав він. — Завтра післяобід я помандрую на смітник. Якщо знайду там журнал, то принесу вам вигризку з нього.

— Дякую, — мовила павучиха. — Нарadu закінчено. Переді мною нелегкий вечір. Я маю порвати мою павутину й написати слово «величезний».

Вілбер зашарівся.

— Але ж я й справді зовсім не величезний, Шарлотто! Я просто середніх розмірів кабанчик.

— Якщо я кажу «величезний», то ти й справді величезний, — лагідно відказала Шарлотта. — І тільки це має вагу. Ти мій найліпший друг, і я певна, що ти — справжня сенсація. А тепер облиш суперечки та йди поспи трохи!

Розділ 13

Справа посувається

До самої глибокої ночі, коли всі інші тварини давно вже міцно спали, Шарлотта працювала над своєю павутиною. Спочатку павучиха повиривала кілька кільцевих ниток ближче до центру. А радіальні – нитки-«радіуси» – не зачепила, бо вони були потрібні як опори. Отак працюючи, вона активно вдавалася до послуг усіх своїх восьми ніг. Не «гуляли» і її зуби. Плести вона любила, бо їй велика була мастачка на такі справи.

Павуки можуть виробляти кілька різновидів ниток. Для ліній основи вони використовують суху, міцну нитку, а для ловильних – липучу нитку: щоб комаха зачепилась за неї і прилипла. Шарлотта вирішила, що для нового послання вдасться винятково до сухої нитки.

«Якщо я напишу слово „величезний“ липучою ниткою, – подумала вона, – то всяка кузья, яка тільки влетить у нитки слова, застрягне в них і зіпсує весь ефект».

– А зараз починаємо писати... Так... Перша літера – В!

Шарлотта видерлася до певної точки вгорі лівої частини павутини.

Виставивши свої прядильні залози, вона прикріпила нову нитку до міцної нитки основи, а сама кинулася вниз. При цьому вступили в дію її прядильні залози, й за нею потяглася туга нитка. Внизу павучиха прикріпила нову нитку до основи. Так утворилася вертикальна «паличка» літери «В». Але Шарлотта цим не задовольнилася. Вона видерлася знов нагору, прикріпила початок нової нитки близьенько біля першої і знову кинулася вниз, ведучи за собою нитку, паралельну до першої. Отак замість одинарної лінії утворилася подвійна. «Подвійні лінії літер буде краще видно, то я всі так і напишу!» – подумки сказала ткаля-павучиха сама собі.

Знову нагору, і вже є одне півколо. Тепер повторити, щоб вийшла подвійна лінія, потім ще одне півколо... Всі Шарлоттині вісім ніг жваво рухалися, допомагаючи їй здійснити цей творчий задум.

От і готова літера «В»!

– Берусь за «Е»!

Шарлотта так захопилася своєю працею, що почала говорити сама з собою вголос, ніби щоб підбадьорити себе. Коли б ви опинилися того вечора у підвалі тієї скотарні й сиділи собі нищечком, ви безсумнівно почули б десь такий монолог:

– А зараз візьмемось за «Л»! Нагору! Прикріпити нитку. Вниз, навкіс праворуч! Прикріпити! Нагору! Прикріпити! Вниз, навкіс ліворуч! Молодця! А зараз це все повторити...Чудово! Чи ж добре тримаються ці нитки? Наче добре...

Отак ото, все говорячи сама до себе, й працювала павучиха над своїм нелегким завданням. А коли скінчила, відчула великий голод. То посмоктала невеличкого жучка, що лежав, законований, у неї в запасі. А тоді заснула.

Уранці Вілбер піднявся на ноги, прийшов і став під павутиною. Глибоко вдихнув свіже ранкове повітря. Краплини роси, виграючи на сонці, надали павутині особливої виразності. Коли наймит Лерві приніс Вілберові сніданок, то побачив чудового кабанця, а над ним, чітко виплетене великими літерами, уздрів нове слово: «Величезний». Ще одне чудо!

Прохогом кинувся Лерві до будинку, гукаючи пана Цукермана. Пан Цукерман метнувся покликати пані Цукерман. Пані Цукерман вхопила слухавку й ну телефонувати Ереблам. Подружжя Ереблів негайно вскочило в кабінку своєї вантажівки й чимдуж поспішило на ферму Цукерманів. Усі позбігалися, поставали перед свинарником і витріщилися на Шарлоттину павутину. Всі

знову й знову перечитували вплетене в павутину слово, а Вілбер, який і справді почувався «величезним», спокійно стояв собі під павутиною, випнувши груди й похитуючи з боку на бік рилом.

— Величезний! — видихнув, у радісному захваті, Цукерман. — Едіт, ти біжи подзвони мерщій репортерові нашої окружної газети й розкажи йому про те, що сталося. О, він залюбки вислухає тебе, ще й як! Певне, й фотографа прихопить, привезе сюди. Та на весь наш штат не знайдеться такого величезного, як наш, кабана!

Новина блискавично облетіла округу. Ті самі люди, що раніше приїздили подивитися на Вілбера, коли він був «Ох і кабан!», тепер примчали повітрішатися на нього, коли він став «Величезний».

Того вечора, коли пан Цукерман пішов подоїти корів і почистити стійла, він усе ще обмізковував, якого ж усе-таки пречудесного кабанця він має.

— Лерві! — підкликав господар до себе наймита. — Щоб ти більше не накидав гною Вілберові! Бо ж я маю «величезного» кабана. Я хочу, щоб у нього була щодня чиста, блискуча солома на підстилку. Ти зрозумів?

— Так, пане, — відповів Лерві.

— І ще ось що, — провадив господар. — Я хочу, щоб ти почав майструвати клітку, в якій будемо перевозити Вілбера. Я надумав узяти цього кабанюру на окружний ярмарок, що відбудеться шостого вересня. Збудуй простору клітку, вифарбуй її в зелений колір, а напис зроби золотими літерами.

— А що ж треба написати? — запитав наймит.

— Напис буде такий: «Цукерманів славетний кабан».

Лерві схопив вила й пішов узяти навилोक чистої соломи. «Все більше й більше зайвої роботи на мою голову! — подумки забідкався наймит. — От що значить мати такого поважного свинтуса на хазяйстві...»

За яблуневим садом, де закінчувалася стежка, був смітник, куди пан Цукерман викидав усяку таку всячину, яка більше вже нікому не була потрібна. Тут, на невеличкій галявині, захованій від світу молодими вільхами й заростями дикої малини, височіла дивовижна купа старих пляшок, порожніх бляшанок, брудних ганчірок, усякого заліз'яччя та битого скла, а ще поламаних завіс, порваних струн, розряджених батарейок, газет та журналів за минулі місяці, подертих губок для миття посуду, пошматованих комбінезонів, іржавих спиць, дірявих відер, забутих клинів... одне слово, всілякого непотребя, включно з непідхожого розміру ручкою від поламаної морозивниці. Пацюк Темплтон любив смітник і знав його, мов свої чотири лапи. Тут було стільки чудових схованок для пацюка! І щоразу тут можна було знайти свіжу викинуту бляшанку із прилиплою до стінок та дна їжею. От і сьогодні Темплтон був на смітнику: рився, копався, нишпорив, нюшив... Коли ж пацюк повернувся до скотарні, в зубах його видніло оголошення, яке він видер із зіжмаканого журналу.

— Глянь, це підійде? — спитав він, показуючи оголошення Шарлотті. — Тут написано «хрумкий». Це ж якраз те, що треба написати у твоїй павутині!

— Та ти гіршого й придумати не міг! — обурилася Шарлотта. — Що ж тут доброго? Ми аж ніяк не хотіли б, щоб Цукерман думав, який хрумкий буде Вілбер у смаженому вигляді! Тоді він почне ще думати про хрумкий, хрусткий бекон та про смачнюшу шинку. Цим ми вклали б йому в голову зовсім не ті думки, які нам треба. Ми повинні прославляти шляхетні Вілберові риси, а не його смакові якості. Піди й принеси інше слово — будь ласкав, Темплтоне!

Усім своїм виглядом пацюк виказав велике невдоволення. Але без зайвих слів подався крадькома до смітника й за якусь хвилю повернувся зі стяжкою бавовняної тканини.

— А це як, підійде? — запитав. — Ярлик зі старої сорочки.

Шарлотта уважно обдивилася ярлик. На ньому був напис: «тиснений».

— Вибач, Темплтоне, — сказала павучиха, — але й «тиснений» нікуди не годиться. Ми ж хочемо, щоб Цукерман думав, що Вілбер повненький, нівроку йому а не якийсь там тиснений чи стиснений. Тож мушу просити тебе, щоб ти зробив ще одну спробу.

— Та хто я тобі такий, хлопчик на побігеньках, чи що? — пробурчав пацюк. — Я не збираюся гаяти весь мій час на походеньки до смітника в пошуках рекламного матеріалу!

— Ну ще разочок! Будь ласочка! — прохала Шарлотта.

— Ну то ось що я зроблю, — мовив Темплтон. — Я знаю, де в дров'яній повітці лежить пакунок мильних пластівців. На пакунку там щось написано. Зараз принесу шматочок із написом.

Пацюк подерся нагору по мотузці, що звисала по стіні, й незабаром зник у отворі в стелі. За хвилику й повернувся, несучи в зубах стяжку блакитно-білого картону.

— Ось! — переможно видихнув Темплтон. — Оце безперечно підійде!

Шарлотта прочитала слова: «Новий блискучий ефект».

— А що це означає? — запитала павучиха, бо вона зроду не користувалася мильними пластівцями.

— Звідки мені знати? — запитанням на запитання відповів пацюк. — Ти просила, щоб я приніс слів, і я тобі їх приставив. Чи не здумаєш ти загадати мені тепер, щоб я прицуприкував тобі ще словника?

Разом павучиха й пацюк іще раз уважно перечитали ту мильну рекламу

— «Новий блискучий ефект», — повільно ще раз проказала Шарлотта. — Вілбере! — гукнула.

Кабанець, що саме спав у своїй соломі, зірвався на рівні ноги.

— Ану побігай! — звеліла Шарлотта. — Я хочу пересвідчитись, який ти справляєш ефект — чи ти й справді блискучий.

Вілбер оббіг свій двір.

— А тепер назад, тільки швидше! — командувала павучиха.

Вілбер учвал помчав у зворотному напрямку. Шкіра його сяяла-блищала. Його хвіст красувався таким-то гарним верчиком.

— Ану ще підстрибни! — крикнула Шарлотта.

Вілбер щосили підскаочив, щоб було якомога вище.

— Не згинаючи колін, торкнись землі вухами! — гукнула павучиха.

Вілбер виконав і цю команду.

— Перекинься назад із півобертом! — не вгамовувалася Шарлотта.

Вілбер виконав сальто назад, щосили при цьому викручуючись та вигинаючись.

— Чудово, Вілбере, — нарешті задовольнилася вимоглива павучиха. — А тепер можеш іще покуняти-покимарити. Дякую, Темплтоне! Ця мильна реклама, либонь, нам підійде. Хоча я й не певна, чи ефект, який справляє Вілбер, такий-то вже блискучий. Але його вибрики принаймні цікаві.

— Але ж це правда! — заперечив Вілбер. — Бо я й справді почуваюсь блискучим!

— Невже? — перепитала павучиха, з любов'ю дивлячись на друга-кабанчика. — Ну, ти й справді хороший підсвинок, а блискучим неодмінно станеш! Я в цій справі твого порятунку зайшла задалеко... то, мабуть, піду й до кінця.

Притомившись від своїх акробатичних викрутасів-обертасів, кабанець упав на чисту соломі й заплющив очі. Солома начебто лоскотала, викликала свербіж — куди приємніший був коров'ячий гній, у ньому так м'яко, так уліжно лежить! То він відсунув соломі набік — і простягся в гною. Зітхнув. Клопітний видався цей день — перший день, коли йому, Вілберові,

довелося бути «величезним». Від обіду до вечора десятки людей приходили до його загорожі, й він знай мусив стояти, позувати, намагаючись виглядати скількимога більш «величезним». А це вже він таки й стомився. Прийшла Ферн і тихенько вмостилася на своєму стільчику в куточку.

— Розкажи мені якусь бувальщину Шарлотто! — попрохав Вілбер, лежачи й чекаючи, поки прийде сон. — Розкажи мені бувальщину!

І Шарлотта, дарма що й сама була стомлена, уволіла Вілберову волю.

— Колись давно, — розпочала вона, — я мала красуню кузину, котра довмілася сплести свою павутину над маленьким струмочком. Якогось чудового дня малесенька рибинка вискочила з води й потрапила в павутину, заплуталася в ній! Моя кузина, звісно, була дуже вражена. А рибинка так-то вже билася, несамовито сіпалась. Страшно було моїй кузині навіть подумати, щоб приборкати таку могутню здобич, але вона таки зважилася. Кузина кинулася вниз і ну сповивати рибинку липучими нитками! О, вона хоробро змагалася, щоб захопити незвичайну здобич у полон!

— Їй поталанило? — запитав Вілбер.

— То була незабутня битва, — розповідала далі Шарлотта. — Рибинка застрягла у павутині лиш одним плавцем, а своїм лискучим хвостом нестямно лупила по павутині: луп-луп-луп! І вся павутина під вагою здобичі небезпечно провисла до самої води.

— Скільки ж та рибина важила? — поцікавився підсвинок.

— Того не відаю, — призналася Шарлотта. — Але моя хоробра кузина то ковзала вниз, то ухилялася, щоб уберегтися від несамовитого хльоскання риб'ячого хвоста, і все танцювала, витанцьовувала, жбурляючи та жбурляючи на рибинку купи липучого прядива... Вона завзято боролася. То з лівого боку накине липучий зашморг на хвіст. А рибинка той зашморгі порве. Тоді вона ще зайде з лівого боку до хвоста й шусть праворуч, до середини. Рибинка знову порве зашморги. Тоді кузина ще вбік і скік із правого боку: раз! раз! — і відразу два зашморги на вільний плавець. А тоді стрімливий кидок ліворуч, до голови... А павутина знай розхитувалася, все нижче провисала, все ближче до плеса...

— І павутина обірвалася? — урвав нетерплячий Вілбер.

— Ні, — заспокоїла Шарлотта. — Рибинка програла бій. Моя кузина укутала її так міцно, що та вже й ворухнутися не могла.

— А далі що? — запитав слухач.

— А нічого, — відказала оповідачка. — Потримавши рибинку трохи у такому стані, поки та дійшла доброї кондиції, моя кузина її спожила.

— І ще, ще бувальщину! — заблагав підсвинок.

То Шарлотта розповіла ще про одну свою кузину, котра була повітроплавцем.

— А хто такий повітроплавець? — не зрозумів Вілбер.

— Ну, це той, хто мандрує на повітряній кулі, — пояснила Шарлотта. — Отож моя кузина, щоб стати повітроплавцем, спочатку стояла на голові й випустила стільки ниток, скільки потрібно, щоб утворилася повітряна куля. Тоді вона пустилася ніжками й теплий вітер підняв її у повітря — підняв і поніс високо-високо!

— І це правда? — не повірив Вілбер. — Чи ти просто вигадуєш таке?

— Щира правда, — запевнила павучиха. — Дехто з моїх кузин — дуже незвичайні особи. А тепер, Вілбере, пора тобі вже й спатки.

— Заспівай мені що-небудь! — знов заблагав кабанець, заплющуючи очі.

То Шарлотта й заспівала йому колискову. Тим часом у скотарні швидко поночіло, у траві розсюрчалися цвіркуни. Ось яку пісеньку співала павучиха:

Спи, спи, мій любий, єдиний,

Міцно спи в п'їтьмі, в теплім гною!
Не бійся, бо я ж тебе не покину!
Жаби й дрозди в цю годину
Світ прославляють, а в нїм –
домівку свою..
Спи-засинай,
Від турбот спочивай,
Солодко спи собі в теплім гною!

Але Вілбер і так уже спав. Дослухавши Шарлоттину пісеньку до кінця, Ферн підвелася й пішла додому.

Розділ 14 Доктор Доріан

Наступним днем була субота. Допіру поснідавши, Ферн стояла біля зливальниці й рушничком протирала насухо тарілки-чашки, після того як їх помила мама. Пані Еребл працювала мовчки. Вона сподівалася, що її донечка зараз піде на вулицю гратися з іншими дітьми, а не побіжить прит'їмом до Цукерманівської скотарні, аби там просиджувати годину за годиною, видивляючись на тварин.

– А знаєш, мамо, Шарлотта – найкраща на світі оповідачка! – заявила дівчинка, накриваючи рушничком миску для вівсянки. – Кращої оповідачки я зроду не чула.

– Ферн! – суворо озвалася мати. – Ти не повинна вигадувати нісенітниць. Ти ж знаєш, що павуки не розповідають жодних бувальщин. Бо павуки не вміють розмовляти.

– А Шарлотта вміє! – заперечила Ферн. – Хай не дуже голосно, але вона говорить.

– І яку ж таку бувальщину ти від неї почула? – поцікавилась пані Еребл.

– Ну, – почала донька, – вона розповіла нам про одну свою кухню, котра спіймала павутиною рибинку. Дух перехоплює від такої історії, правда ж?

– Ферн, люба моя, як це рибинка може потрапити до павутини? – переконувала пані Еребл. – Ти й сама добре знаєш: це неможливо. Це ти все вигадуєш.

– Ну, це запевне сталося! – твердо стояла на своєму дівчинка. – Шарлотта ніколи не бреше й не прибрїхує. Ця її кухня й справді виснувала павутину над маленьким потїчком. Одного чудового дня вона лазила по своїй павутині, коли це малесенька рибинка вистрибнула з води й заплуталася в павутині. Заплуталась вона, щоправда, тільки одним плавцем, а хвостом несамовито біла, біла по павутині, вся виблискуючи на сонці. Невже ти не бачиш, як небезпечно провисла павутина під вагою рибинки, от-от торкнеться води? А Шарлоттина кухня то накидалася на неї, то ухиялася від ударів хвоста, і їй таки не раз добряче перепадало, коли вона витанцьовувала довкола здобичі, забігаючи то з лівого, то з правого боку, то згори, кидаючи й кидаючи на рибинку липучі свої...

– Ферн! – різко урвала доньку мати. – Припини! Перестань вигадувати ці дикі байки!

– Я не вигадую! – образилася Ферн. – Я просто розказую тобі, як усе було насправді.

– І чим же це все скінчилося? – спитала мати, бо й сама зацікавилася мимоволі.

— Тим, що Шарлоттина кузина все-таки перемогла. Вона міцно обкутала, обснувала рибинку нитками й згодом, коли здобич дійшла, спожила її. Павукам теж треба їсти, як і всім нам.

— Та либонь що так, — неуважливо кинула пані Еребл.

— А ще Шарлотта мала іншу кузину котра була повітроплавцем. Та постояла на голові, поки випустила купу ниток, з яких утворилася повітряна куля, і вітер підняв її й поніс на тій кулі! Мамо, хіба тобі не хотілося б і собі так політати?

— Авжеж, і мені б хотілось — чом би й ні? — відказала пані Еребл. — Але ж Ферн, люба моя, я б хотіла, щоб ти побігла на вулицю сьогодні, а не подалася знову до скотарні дядечка Гомера. Знайди кого-небудь зі своїх друзів та й погуляй гарненько надворі. Ти забагато часу збуваєш у тій скотарні — це недобре, що ти так багато часу сидиш там самотою.

— Самотою? — повторила дівчинка. — Я ж там зовсім не сама-одна! Там, у підвалі скотарні, — мої найкращі друзі. Там я маю стільки спілкування, я там зовсім не самотня!

За якусь хвилю Ферн вийшла надвір і подалася до Цукерманів. А її мати заходила підмітати у вітальні. Працюючи, вона весь час думала про Ферн. Ні, їй таки здавалося неприродним, щоб маленька дівчинка так захоплювалася тваринами. Зрештою пані Еребл надумалася: треба поїхати до доктора Доріана, порадитися з лікарем. Тож вона сіла в авто й поїхала в село, де був його кабінет.

Доктор Доріан мав розкішну густу бороду. Він був радий бачити в себе пані Еребл і запропонував їй зручне крісло.

— Я до вас із приводу моєї Ферн, — пояснила жінка. — Моя донька збуває забагато часу в Цукермановій скотарні. Мені це здається ненормальним. Вона сідає на стільчик у куточку тамтешнього підвалу, біля свинарника, й годинами спостерігає тварин! Просто сидить і слухає!

Доктор Доріан відкинувся на спинку свого крісла й заплющив очі.

— Посто чарівно! — мовив лікар. — Там, либонь, панує справжній спокій і затишок. Гомер має якісь вівці, чи не так?

— Має, — підтвердила пані Еребл. — Але все почалося з того поросяти, яке Ферн вигодувала з пляшечки. Вона й ім'я дала йому — Вілбер. Гомер купив те порося у нас, і відтоді, скільки воно у них, наша донька бігає туди й висиджує біля поросяти.

— Я теж начувся про того кабанця, — розплющив очі доктор Доріан. — Подейкують, що то вже ох і кабан!

— І ви чули й про слова, які були з'явилися в павутині? — нервово запитала пані Еребл.

— Аякже, — підтвердив лікар.

— Ну, і ви це розумієте? — запитала пані Еребл.

— Розумію — що?

— Чи ви розумієте, як могли виплестись якісь літери в павутині?

— О ні, — відказав доктор Доріан. — Я цього не розумію. Але, коли вже про це мова, то слід почати з того, що я не розумію, як колись перший павук навчився плести павутину. Коли з'явилися ті слова, усі сказали, що то чудо. Але ніхто не згадав, що сама по собі павутина — вже чудо.

— А що такого чудесного у павутині? — здивовано запитала пані Еребл. — Я не збагну, чому ви кажете, ніби павутина — це чудо. Павутина — це ж просто павутина та й годі?

— А ви пробували коли-небудь сплести справжню павутину? — запитав доктор Доріан.

Пані Еребл збентежено засовалася у кріслі.

— Ні, не пробувала, — відповіла вона зрештою. — Але я можу виплести серветку чи там шкарпетку.

— Не заперечую, — мовив учений муж. — Але ж хтось навчив вас це робити, чи не так?

— Моя мати навчила мене.

— Гаразд, але хто навчив павука? Малесенький павучок від народження уже знає, як виплести павутину, і ніхто його не вчив. І ви не вважаєте, що це чудо?

— Либонь, що так, — визнала пані Еребл. — Я ніколи не дивилася на цю справу з такого боку. І все ж таки я не розумію, як ті слова змогли потрапити у павутину. Я цього не розумію, а те, чого я не розумію, мені не подобається.

— Ніхто з нас цього не розуміє, — зітхнув доктор Доріан. — Ось я лікар. Вважається, нібито лікарі все розуміють. Але я не розумію всього-всього на світі й недопущу, щоб це почало мене непокоїти.

Пані Еребл знову засовалася в кріслі.

— Ферн каже, начебто тварини розмовляють одна з одною. Докторе Доріане, ви вірите, що тварини розмовляють?

— Я ніколи не чув, щоб котрась тварина щось сказала, — відповів лікар. — Але це нічого не доводить. Цілком могло так статися, що десь якась тварина чемно до мене заговорила, але через неухважність я міг і не вловити сенсу її слів. А от діти уважніші за дорослих. Якщо Ферн стверджує, що тварини Цукерманової скотарні розмовляють, то я цілком готовий їй повірити. Можливо, коли б люди говорили менше, тварини могли б говорити більше. Люди — безнадійні балакуни, я в цьому твердо переконаний.

— Ну, то я вже й не так тривожусь через Ферн, — полегшено мовила пані Еребл. — Ви не вважаєте, що я маю потерпати за неї?

— У неї здоровий вигляд? — запитав лікар.

— О, так!

— Апетит нормальний?

— Ого, та вона вічно голодна!

— Добре спить ночами?

— О, так.

— Тоді не потерпайте, — заспокоїв лікар.

— І ви гадаєте, вона коли-небудь почне думати про що-небудь інше, крім свиней, овець, гусей та павуків?

— А скільки років вашій Ферн?

— Вісім.

— Ну, — мовив доктор Доріан, — я гадаю, що вона завжди любитиме тварин. Але навряд чи вона все своє життя просидить у підвалі скотарні Гомера Цукермана. Як щодо хлопців — чи знається вона з ким-небудь із хлопчиків?

— Вона дружить із Генрі Непосидю, — радо повідомила пані Еребл.

Доктор Доріан знову заплющив очі й поринув у задуму.

— З Генрі Непосидю, — промимрив він. — Гмм. Чудово. Ну, я не вважаю, що вам є чого непокоїтись. Хай Ферн спілкується собі зі своїми друзями в скотарні, якщо це їй до вподоби. Можу вас запевнити, що павуки й свині аж ніяк не менш цікаві, ніж Генрі Непосида. Однак я провіщаю, що настане такий день, коли навіть Генрі кине якесь таке випадкове слово, котре приверне увагу Ферн. Просто дивовижно, як діти змінюються рік до року. А як там Евері? — запитав лікар, повністю розплющивши очі.

— О, Евері! — радісно захихотіла пані Еребл. — Евері завжди при доброму здоров'ї. Звісно, він лізе в отруйний плющ, і його закусують оси та

бджоли, а ще він тягає додому жаб, вужів і розбиває геть чисто все, до чого тільки торкнеться своїми руками. З ним усе гаразд.
— Чудово! — задоволено мовив лікар.

Пані Еребл красно подякувала докторові Доріану за його пораду й попрощалася. З великим полегшенням верталася вона додому.

Розділ 15

Цвіркуни

У травах виспівували цвіркуни. Співали вони пісню про кінець літа, виводили сумну й одноманітну мелодію. «Літо скінчилося, літа немає! — співали вони. — Скінчилось, минуло... Минуло, пройшло... Пройшло-загуло...» Цвіркуни відчували, що це їхній обов'язок: нагадати всім про те, що красне літечко не може тривати вічно. Навіть у ці найчудовіші дні року — дні, коли літо переходить в осінь, — цвіркуни розповсюджували чутку про смуток і зміну

І хто б не розчув цієї цвіркунячої пісні? Всі розчули. У тому числі й Ферн з Евері, що прошкували запилюженою дорогою. Діти зрозуміли: так, це вже скоро знову розпочнеться школа. Молоді гуси вчули цю пісню й збагнули: ні, більше вже не побути їм малими гусенятами! Почула ту сумну пісню й павучиха Шарлотта і збагнула: це ж їй лишилось зовсім мало часу! Почула цвіркунів і пані Цукерман, що поралася в кухні, й на неї також найшов смуток. «Ще одне літо проминуло,» — зітхнула вона. Зачув ту нехитру пісеньку й наймит Лерві, що саме споруджував клітку для Вілбера, й зрозумів це так: пора вже копати картоплю!

«Літо скінчилося, літо пройшло, — невтомно повторювали цвіркуни. — Скільки ще ночей лишилося до морозів? Прощай, літечко, прощай, прощай!...»

Вівці зачули цвіркунів, і такий охопив їх неспокій, що вони виламали дірку в огорожі пасовиська, й побрели на поле, що лежало за дорогою. Гусак виявив ту дірку й провів туди свою гусячу родину, і гуси потрапили до саду й досхоchu наїлися яблук, що лежали на землі. Маленький клен на болоті зачув цвіркунячу пісню і так стривожився, що весь густо-густо зашарівся.

А на фермі Вілбер перебував у центрі уваги. Регулярне й дуже добре харчування дало свої результати: нині Вілбер був уже не підсвинок, а такий кабан, яким міг би пишатися всякий господар. Одного чудового дня більше сотні людей зібралося й стовбичило біля його загорожі, милуючись ним, «блискучим» кабаном. Адже напередодні Шарлотта написала слово «блискучий», тож Вілбер і справді виглядав блискучим на золотому осонні. Весь час, відколи з ним подружилася павучиха Шарлотта, він докладав усіх зусиль, аби виглядати таким, яким вона його називала у своїх повідомленнях. Коли Шарлоттина павутина промовляла: «Ох і кабан!» — Вілбер щосили старався виглядати саме таким кабаном. Коли в Шарлоттиній павутині стояло слово «величезний», Вілбер силкувався виглядати величезним. А нині, коли павутина прославляла його як «блискучого», він робив усе можливе, аби не тільки блищати, а ще й сяяти.

Воно, звісно, нелегко виглядати блискучим, але Вілбер залюбки старався таким бути. Він звільна повертав туди-сюди головою і моргав своїми довгими віями. А тоді робив глибокий вдих і роздував груди. Коли ж його глядачі починали нудитися, він зненацька злітав у повітря, виконуючи задне сальто з півобертом. Таку його жвавість і вправність юрба вітала схвальними вигуками та оплесками.

— Ну що ви скажете про такого кабанчика? — запитував тоді вельми задоволений собою пан Цукерман і сам собі й відповідав: — Цей кабан воістину блискучий!

Дехто з Вілберових друзів, мешканців скотарні, трохи потерпав за нього: що, коли від усієї цієї уваги до його особи, він запишається, стане кирпу гнути? Але нічого подібного не сталося. Вілбер як був скромнягою, так і лишився: слава його не зіпсувала. Уславленого кабана все ще потроху непокоїло його майбутнє, бо ж ну ніяк не вірилося, щоб якась там павучиха та зуміла врятувати йому життя. Ночами його іноді мучили кошмари. Йому верзлося, ніби на нього накидаються чоловіки з ножами та рушницями. Але ж то були просто пусті сні. За дня Вілбер почувався зазвичай щасливим і впевненим у собі. Ніхто зі свиней ніколи не мав вірніших друзів, а він уже розумів, що дружба є однією з найпрекрасніших речей на світі. Навіть сумна цвіркуняча пісня не дуже засмучувала Вілбера. Бо ж він знав: незабаром відбудеться окружний ярмарок, а він же стільки мріяв туди поїхати! Якщо він, Вілбер, зуміє там відзначитись та ще й, можливо, заробити якісь призові гроші, то це вже була певність: Цукерман дозволить йому пережити Різдво, й не одне.

А Шарлотта мала свої клопоти й переживання, але про них вона нікому нічичирк. Одного ранку Вілбер заговорив із нею про ярмарок.

— Ти ж поїдеш туди зі мною, правда, Шарлотто? — запитав він.

— Ну, не знаю, — відказала павучиха. — Бачиш, ярмарок припадає на незручний для мене час. Я б не ризикнула податися з дому хоч би й куди навіть на кілька днів.

— Чому? — хотів знати Вілбер.

— Ох, просто мені так не хочеться розлучатись із моєю павутиною! Тут має відбутися стільки всього важливого...

— Поїдь зі мною, будь ласочка! — заблагав Вілбер. — Ти так потрібна мені, Шарлотто! Мені їхати на ярмарок без тебе — це нестерпно! Ти просто мусиш поїхати...

— Ні, — відказала павучиха. — Гадаю, мені ліпше лишитися вдома — може, я б зорудувала тут дещо.

— Що б ти зорудувала? — зацікавився Вілбер.

— Я повинна відкласти яйця. Пора вже мені виплести мішечок для яєць і наповнити його яйцями.

— А я й не знав, що ти вмієш нести яйця! — признався вражений Вілбер.

— Ого, ще й як умію! — запевнила Шарлотта. — Я ж на всі руки — чи то ноги — мастачка.

— А що означає «мастачка»? Це «масть яєчка» чи що? — допитувався цікавий кабанець.

— Та ні! — відмахнулася павучиха. — Це просто означає, що я майстриня легко робити різні справи. Це означає, що я не повинна обмежувати мою діяльність самим снуванням павутин, ловінням комашні та всякими такими штуками.

— А чом тобі не поїхати зі мною на ярмарок і не відкласти свої яєчка там? — так уже просив Вілбер. — Це буде така чудова розвага!

Шарлотта скубнула свою павутину й похмуро задивилась, як колихається все плетиво.

— Навряд чи це здійснено, — промовила вона нарешті. — Ти ж не знаєш першого правила про відкладання яєць, Вілбере. Я не можу пристосувати мої родинні обов'язки до порядків окружного ярмарку. Коли приспіє пора відкладати яйця, я мушу робити це невідкладно, байдуже, що там навколо мене, ярмарок, ліс чи болото. До того ж я не хотіла б, щоб ти потерпав за

це — ще, чого доброго, вагу втратиш. Тож домовимось поки що так: я поїду на ярмарок, якщо тільки зможу.

— Ой, чудово! — зрадив Вілбер. — Я знав, що ти не покинеш мене напризволяще в такий момент, коли я найдужче потребую тебе!

Весь той день Вілбер не виходив на сонце, а ніжився собі в соломі.

Шарлотта відпочивала, пообідавши коником. Павучиха знала, що недовго вже вона зможе допомагати Вілберові. Промине ще кілька днів, і їй доведеться полишити все, аби висувати гарненький маленький мішечок для своїх яєць.

Розділ 16

На ярмарок!

Того вечора, що передував ярмарковому дню, всі полягали рано. О восьмій Ферн із Евері були вже в ліжку. Хлопчиків снілося, ніби чортове колесо зненацька зупинилось, а він, Евері, завис у найвищій кабіні. Дівчинці снілося, начебто вона зомліла, гойдаючись на гойдалці.

Лерві ліг о восьмій тридцять. Наймитові снілося, буцім він грає у бейсбол... і ось він виграв справжню ковдру племені навахо! Пан і пані Цукермани лягли спати о дев'ятій. Пані Цукерман уві сні бачила себе власницею унікального морозильника. А панові Цукерманові снівся Вілбер. Начебто кабан став швидко-швидко на очах рости, а перестав аж тоді, коли сягнув ось яких параметрів: сто шістнадцять футів завдовжки і дев'яносто два заввишки. Ну й, звісно, такий гігантський Вілбер здобув собі всі призи, які тільки були на ярмарку, й він весь був обчіпляний блакитними стрічками, а одну блакитну стрічку йому причепили навіть до хвоста. І тварини у підвалі скотарні також рано позасинали — всі, крім Шарлотти. Завтра — ярмарковий день...

І люди, й тварини хотіли повставати чимраніше, аби побачити, як Вілбер вирушатиме в дорогу по свою велику пригоду.

Вранці усі підхопилися з першими променями сонця. День видався спекотний. У будинку Ереблів Ферн занесла відро гарячої води до своєї кімнати й помилася, шкребучи тіло губкою. Тоді надягла свою найгарнішу сукенку, бо знала: на ярмарку бачитиме хлопців. Пані Еребл добряче вимила синкові потилицю, а тоді заходилась боротися з його непокірним чубом: змочила водою, розділила на проділ і ну пригинати, причісуючи, вниз та вниз, аж поки волосся таки прилипло до голови, але шість волосинок так-таки й не впокорилися і виклично стирчали догори. Потім Евері надягнув чисту білизну, чисті блакитні джинси й чисту сорочку. Пан Еребл одягся, з'їв свій сніданок, а тоді вийшов на подвір'я і вимив, вичистив свою вантажівку. Бо напередодні він запропонував одвезти на ярмарок усіх, навіть самого Вілбера.

Лерві встав у доброму гуморі й чи не раніше за всіх. Він натрусив чистої соломи у Вілберову клітку й переніс її всередину загорожі. Клітка була вся зелена, і на цьому тлі красувались золоті літери напису: «Славетний кабан Цукермана».

Шарлотта подбала для такої нагоди, щоб її павутина виглядала якнайкраще. Вілбер з'їдав свій сніданок повільно, обережно. Він хотів бути настільки «блискучим», щоб жодна макаронина не залетіла йому на вухо.

А в кухні пані Цукерман зробила несподіване оголошення.

— Гомере, — сказала вона чоловікові, — я зараз викупаю того кабанця в сколотинах!

— У... чому? — перепитав пан Цукерман.

— У сколотинах. Я оце тільки згадала, що моя бабуса купала своїх кабанців, коли вони ставали брудні, у сколотинах.

— Вілбер не брудний! — гордовито заперечив пан Цукерман.

— А за вухами? Там у нього завжди брудно, — пояснила пані Цукерман. — Щоразу, як Лерві виливає йому пійло, Вілбер підставляє голову й воно стікає йому поза вухами. Тоді засихає, і так утворюється кірка. А ще у нього пляма з того боку, яким він лягає на гній.

— Він лягає на чисту соломку, — виправив пан Цукерман.

— Ну, ти що хоч кажи, а він брудний, і я його зараз вимию!

Пан Цукерман обм'якло плюхнувся на стілець і з'їв «позапланового» пиріжка. А його дружина рішуче попрямувала до дров'яної повітки. Коли вона повернулася, на ній були гумові чоботи й старий дощовик, а в руках пані Цукерман несла відро сколотин і невеличку дерев'яну лопаточку.

— Едіт, ти з плузду з'їхала, — промимрив Цукерман.

Але дружина не звертала на нього жодної уваги. Удвох вони подалися до свинарника. Пані Цукерман не стала гаяти час. Перелізла з відром через загорожу й заходилася обробляти кабанця. Занурить лопаточку в сколотини й шкребе його, занурить — і шкребе. Подивитися на таку цікавинку збіглися гуси, старі й молоді, а також вівці з ягнятами. Навіть пацюк Темплтон виткнув обережненько носа й поспостерігав, як Вілбера купують у сколотинах. А Шарлотта так зацікавилася, що опустилася якомога нижче на нитці, аби їй, короткозорій, краще роздивитися. А Вілбер завмер і очі заплющив. Він відчував, як струминки сколотин збігають йому по боках. Розкрив рота й злизав трішки сколотин. Чудовий смак! Кабанець почувся не тільки воістину блискучим, а й щасливим. Коли пані Цукерман усього його вишкребла, вимила та обтерла насухо, став Вілбер таким чистим, таким гарним кабанчиком, якого ви зроду не бачили. Він був чисто-чисто білий, вуха й п'ятачок йому так мило рожевіли, а що вже гладесенький — мов шовк! Тоді господар і господиня пішли перевдягтися у своє святкове вбрання. Лерві пішов поголився й надягнув картату сорочку та багряну краватку. Тварини у скотарні лишалися на самих себе.

Семеро молодих гусей почали кружляти довкола матінки гуски.

— Просимо, просимо, просимо! — залагали вони. — Повези нас на ярмарок! І тоді всі семеро удали, що вже й рушили туди самі. А тоді знову:

— Просимо, просимо, просимо, просимо, просимо, просимо...

Зчинили такий гелґіт!

— Діти! — крикнула на них стара гуска. — Ми тихо-тихо-тихо лишаємось-шаємось-шаємось вдома. Тільки Вілбер-ілбер-ілбер їде на ярмарок. І тоді заговорила Шарлотта.

— Я також туди поїду, — тихо мовила павучиха. — Я вирішила поїхати з Вілбером. Може статись, що йому потрібна буде моя допомога. Ніхто не може сказати, що може трапитися на ярмарку. Хтось має бути напохваті такий, що вміє писати. І я гадаю, що краще б і Темплтон поїхав з нами: можливо, треба буде комусь кудись побігти й виконати якусь загальну роботу.

— Я лишаюся отут, де сиджу, — буркнув пацюк. — Мене ярмарки анітрішечки не цікавлять.

— Це тому, що ти ніколи не побував на жодному ярмарку, — зауважила стара вівця. — Ярмарок — це ж пацючий рай. На ярмарку всі скрізь розкидають їжу. Там пацюк може виповзти пізньої ночі й добряче побенкетувати. У стайнях ти знайдеш донесхочу вівса, порозсипаного іноходцями та скакунами. На витоптаній траві обгородженого майданчика знаходитимеш викинуті коробки для сніданків, а в тих коробках яких тільки нема трохи підпсованих недоїдків! І бутербродів з маслом та арахісом, і круто зварених яєць, і

розкришених крекерів, і пиріжків, і сирків... А вже як погаснуть яскраві ліхтарі й люди розійдуться по своїх домівках, на втоптаній землі центрального проходу ти знайдеш справдешні скарби: часточки поп-корну, краплинки замороженого заварного крему, погублені стомленими дітками зацукровані яблука, пасемця цукрової вати, присолений мигдаль, фруктові морозива на паличці, тільки ледь над'їдені, й солодкі палички від льодяників... І повсюди, повсюди перед пацюком лежить розкидана пожива: і в наметах, і в ятках, і на сінниках... Одне слово, всякий ярмарок має предосить неспожитої їжі, щоб наситити ціле військо голодних пацюків. Темплтонові очиці палали.

— Це все правда? — перепитав пацюк. — Уся ця твоя така смаковита балаканина — правда? Я любитель розкішного життя, і змальована тобою картина мене спокушає.

— Чиста правда, — відповіла вівця. — Сміливо їдь на ярмарок, Темплтоне. І ти переконаєшся, що умови на ярмарку перевершують найшаленіші твої мрії. Відра з прилиплими до них часточками прокислого пійла, консервні бляшанки із залишками тунця, масні паперові пакети, напхот напхані гнилими...

— Досить! — скрикнув Темплтон. — Не розкажуй мені більш нічого. Я їду.

— От і чудово, — задоволено мовила Шарлотта, підморгуючи старій вівці. — А тепер... не гаяти жодної хвилини! Зараз Вілбера повантажать у клітку. Ми з Темплтоном мусимо залізти у клітку негайно й там заховатись.

Пацюка не довелося припрошувати двічі. Він подріботів до клітки, проліз поміж планок і прикрився соломкою, так що ніхто б його вже там і не побачив.

— Добре, — похвалила павучиха. — А тепер я.

І кинулася вниз на нитці. Легенько спустившись на землю, Шарлотта залізла у клітку й заховалася у ямці з-під сучка в одній із планок даху.

Стара вівця покивала головою.

— От так вантаж! — сказала вона. — юдилося б написати: «Славетний кабан Цукермана і двоє зайців».

— Обережно! Люди їдуть-їдуть-їдуть! — закричав гусак. — Тихо, тихо, тихо! Велика вантажівка, в кабіні якої за кермом сидів пан Еребл, поволі наближалась заднім ходом до скотарні. Лерві й пан Цукерман ступали поруч машини. Ферн та Евері стояли в кузові, тримаючись за борти.

— Слухай сюди! — зашепотіла стара вівця до Вілбера. — Коли відкриють клітку й почнуть тебе туди запихати, то ти впирайся! Не заходь без боротьби! Всі свині завжди пручаються, коли їх заганяють до клітки.

— Якщо я пручатимусь, то забруднюсь! — заперечив кабанець.

— Та дарма! Ти роби, як я кажу! Пручайся! Впирайся! Якщо ти без опору зайдеш до клітки, Цукерман ще подумає, що тебе зурочили. І тоді побоїться їхати на ярмарок.

Тут Темплтон виткнув голову з соломи й просичав:

— Ти собі пручайся, коли так треба, але пам'ятай, будь ласкав, що тут, у соломі на дні клітки, ховаюсь я, і мені зовсім не хотілося б, щоб на мене наступали ратицями, чи копали в обличчя, чи лупцювали, чи давили, чи чавили, чи ставили мені синці, чи батували, чи шрамували, чи мегелили, чи давали мені мемелів. Просто дивись, куди ступаєш, пане «блискучий», коли тебе сюди запихатимуть!

— Вгамуйся, Темплтоне! — сказала вівця. — Втягни голову, бо вони вже підходять. Роби «блискучий» вигляд, Вілбере! Принишкни, Шарлотто! Гелгочіть, гуси!

Поволеньки вантажівка під'їхала заднім бортом до свинарника й зупинилася. Пан Еребл вимкнув двигун, виліз із кабіни, підійшов до задка й опустив задній борт. Гуси привітали це гелготом. Із кабіни висіла пані Еребл.

Ферн з Евері зістрибнули на землю. Від будинку підійшла пані Цукерман. Усі поставали лавою над загорожею і якусь хвилю милувалися Вілбером та чудовою зеленою кліткою. І хто б із них міг подумати, що в клітці вже сидять пасажери: пацюк і павучиха.

— Ох і кабан! — мовила пані Еребл.

— Він величезний! — сказав Лерві.

— І дуже блискучий! — докинула ще й Ферн, пригадавши той день, коли Вілбер з'явився на світ.

— Ну, — обізвалася й пані Цукерман, — принаймні він хоч чистий. Після купелі в сколотинах став кабанчик хоч куди.

Пан Еребл уважно обдивився Вілбера.

— Еге ж, із нього став чудовий кабанчик, — погодився він. — Аж не віриться, що кілька місяців тому він був найменшим поросям з опоросу. Дістанеться тобі, Гомере, чимало шинки та бекону найвищої якості, коли приспіє час заколотити цього кабана!

Вілбер розчув ці слова, й серце так і зупинилося йому в грудях.

— Либонь, я зараз зомлію, — прошепотів він до старої вівці, що стояла поруч і стежила за всіма подіями.

— Падай на коліна! — так само пошепки відповіла вівця. — Хай кров шугне тобі до голови!

І Вілбер так і бухнувся на коліна. Де й подівся весь його блиск.

Заплющилися очі...

— Гляньте! — скрикнула Ферн. — Він зараз знепритомніє!

— Агей, дивіться на мене! — зарепетував Евері, навкарачки заповзаючи до клітки. — Я кабан! Я кабан!

Ногою Евері зачепив пацюка. «Це ще мені придибенція! — сердито подумав Темплтон. — Що за неймовірні створіння ці хлопчаки! І надало ж мені полізти в цю халепу!»

Гуси побачили Евері в клітці й загагакали.

— Евері! Цю ж мить вилізь мені з тієї клітки! — звеліла його мати. — За кого ти себе маєш?

— Я кабан! — ще раз прокричав Евері, підкидаючи віхті соломи в повітря. — Рох, рох, рох!

— Машина котиться геть, тату! — крикнула Ферн.

Вантажівка, неначе скориставшись відсутністю водія за кермом, помалу покотилася в долину. Пан Еребл миттю вскочив до кабіни й натис на гальма. Вантажівка зупинилася, гуси знову за-гагакали. Шарлотта зіщулилася у своїй в'язниці від сучка, аби зробитись якнайменшою, щоб її не помітив бешкетник Евері.

— Зараз же вилізь звідти! — крикнула пані Еребл.

Евері так само навкарачки виповз із клітки, кривляючись на Вілбера. А Вілбер зомлів.

— Кабан знепритомнів, — сказала пані Цукерман. — Водичкою його, Лерві!

— Краще сколотинами! — запропонував Евері.

Гуси загелгали. Наймит побіг прожогом по воду. Ферн перелізла через загорожу й стала навколішки біля Вілбера.

— Це сонячний удар, — пояснив Цукерман. — Він не витримує спеки.

— А може, він здох? — припустив Евері.

— Чи ти вийдеш із тієї загорожі нарешті, чи так там і лишишся? — закричала пані Еребл.

Хлопчик послунався матері й виліз на задок машини, щоб усе краще бачити.

Тут прибіг Лерві з відром холодної води й вилив усе відро на Вілбера.

— І на мене трохи води! — заверещав Евері. — Бо й мені млосно.

— Замовкни ти! — крикнула на брата Ферн. — Помовчи хоч хвилю!

Її очі були повні сліз.

Від холодної води Вілбер прийшов до тями. Помалу зіп'явся він на ноги, під гусячий гармидер.

— От він і на ногах уже! — полегшено мовив пан Еребл. — гадаю, все з ним обійшлося, нівроку йому.

— Їсти хочу! — заскиглив Евері. — Хочу зацукрованого яблука!

— З Вілбером уже все гаразд, — сказала Ферн. — Рушаймо! Я хочу покататися на чортовому колесі.

Пан Цукерман, пан Еребл і Лерві схопили кабанця й почали заштовхувати його, головою вперед, до клітки. Вілбер почав пручатись. Що дужче пхали його чоловіки, то завзятіше він упирався. Евері зіскочив на землю й приєднався до чоловічої бригади. А Вілбер і брикався, і хвицявся, і впирався ногами в землю, й рохкав!

— Та все гаразд із цим кабаном, нівроку йому! — задоволено мовив пан Цукерман, надавляючи коліном на Вілберів зад. — Ану разом, узяли, хлопці! Штовх!

Нарешті останнім зусиллям вони таки заштовхали кабанця до клітки. Гуси радісно все це коментували. Лерві прибив упоперек дверцят кілька планок, аби Вілбер не висадив їх задом. І тоді, зібравши всі свої сили, чоловіки підняли клітку й поставили її на дно кузова. І невтямки було їм, що під соломою в тій клітці причаївся пацюк, а в виямці з-під сучка заховалася велика сіра павучиха. Вони тільки й бачили, що кабанця.

— Всі на борт! — скомандував пан Еребл.

Ось він завів двигуна. Жінки посідали в кабіні біля нього, а пан Цукерман, Лерві, Ферн та Евері повилазили на машину й поставали, тримаючись за борти. Вантажівка рушила. Гуси гагакнули щось напутнє. Обое дітей відповіли їм «по-гусячому», й так усі поїхали на ярмарок.

Розділ 17

Дядько

Під'їхавши до місця, де розташований був ярмарок, подорожні зачули звуки музики й побачили чортове колесо, що оберталося, дістаючи, здавалось, самого неба. Їхні носи вчули дух политої поливальною машиною бігової доріжки, а ще — що десь тут смажаться гамбургери. А купи надувних кульок... А мекання овець у їхніх загорожах... Чийсь грубезний голос, підсилений гучномовцем, промовляв:

— Увага! Увага! Прохання до водія понтіака, номер Н-2439, відведіть ваше авто від пожежного депо!

— Можна мені мати якісь гроші? — попросила Ферн.

— І мені теж! — не відстав від сестрички Евері.

— Зараз я покручу колесо й виграю ляльку! Воно зупиниться якраз навпроти потрібного номера, — сказала Ферн.

— А я так покерую реактивним літаком, що він вріжеться в іншого літака!

— Можна мені кульку? — попросила Ферн.

— А мені можна морожений заварний крем, і чізбургер, і ще трохи малинової шипучки з содою? — домагався й Евері.

— Ви, дітки, побудьте тихо, поки ми вивантажимо кабанця, — сказала пані Еребл.

— Нехай діти самі собі погуляють! — запропонував пан Еребл. — Ярмарок буває лиш раз на рік. — І він дав доньці дві монети по двадцять п'ять центів та дві по десять. А синові дав п'ять монет по десять центів і чотири п'ятицентовики. — А зараз гайда! — сказав батько дітям. — І

затямте: цих грошей вам має вистачити на цілий день! Не витрачайте всіх за перші кілька хвилин. І щоб рівно опівдні були тут, біля машини, — тоді всі разом підобідаєм. І не напихайтеся всякою всячиною, від якої потім животи болять!

— А якщо подастесь на ті гойдалки, — докинула пані Еребл, — то тримайтеся міцно! Дуже міцно тримайтеся. Чуєте?

— І не загубіться! — сказала пані Цукерман.

— І не забрудніться!

— Не перегрійтесь на сонці! — додала ще їхня мати.

— Стережіться кишенькових злодіїв! — застеріг батько.

— І не перебігайте бігової доріжки перед самими кінями! — крикнула пані Цукерман.

Діти взяли за руки й, пританцьовуючи, подалися в напрямі каруселі — до чудової музики, й чудових пригод, і пречудесного захвату, і в ту пречудесну товкотнечу де не стоятимуть над ними жодні батьки з їхніми засторогами й напучуваннями і де вони будуть щасливі та вільні, аби робити все, що тільки їм заманеться. А пані Еребл тихо стояла й дивилася їм услід. Потім зітхнула. Потім висякала носа.

— Ти й справді гадаєш, що так і треба було? — спитала вона чоловіка.

— Ну, та треба ж їм колись якось ставати самостійними, — відказав пан Еребл. — А ярмарок, як на мене, це непогане місце для початку самостійності.

Поки Вілбера вивантажували, виганяли з клітки й поселяли у новому, тимчасовому свинарнику, повитріщатися на це видовисько збіглися цілі юрби. Всі видивлялися на напис: «Славетний кабан Цукермана». А Вілбер відповідав тим, що витріщався на людей, намагаючись виглядати якомога краще. Свою новою домівкою кабанець був задоволений: під ногами трава, а вгорі, над головою, дах, що захищає від сонця.

Павучиха Шарлотта, вибравши зручну мить, вилізла з клітки й подерлася по стовпу аж під стелю свинарника. Ніхто її не помітив.

Пацюк Темплтон, не бажаючи покидати клітку серед білого дня, сидів собі нищечком під соломою на дні клітки. Пан Цукерман линув у Вілберове коритце трохи збираного молока, кинув йому в свинарник пару навилків чистої соломи, а тоді подався, разом із пані Цукерман та подружжям Ереблів, до скотарні — подивитися на породистих корів та на всілякі видовища. Але особливо цікавили пана Цукермана трактори. Пані Цукерман вабили до себе морозильники. Лерві подався самотою, сподіваючись, що здибається з друзями та порозважається на центральній алеї.

Коли люди порозходилися, Шарлотта заговорила до Вілбера.

— Добре, що ти не можеш бачити того, що бачу я, — сказала павучиха.

— А що ти там бачиш? — поцікавився Вілбер.

— Бачу в сусідньому свинарнику кабана — не кабана, а справжнього кабанюру! Боюсь, що він набагато більший за тебе.

— Може, він набагато старіший за мене й мав більше часу, щоб наростити вагу? — припустив Вілбер, а в самого на очах виступили сльози.

— Ось я спущусь та роздивлюся його краще, — сказала Шарлотта. А тоді поповзла по балці, поки й опинилася просто над сусіднім свинарником. Спустилася на нитці й зависла у повітрі якраз перед рилом величезного кабана.

— Скажи, будь ласка, як тебе звати? — чемно запитала вона.

Кабанюра витріщився на неї.

— Ніяк не звати, — озвався грубим, дужим голосом. — А клич мене просто Дядьком.

— Дуже добре, дядьку, — сказала Шарлотта. — А коли ти народився? Ти — весняний кабан?

— Авжеж, я весняний кабан, — відказав Дядько. — А хто я, на твою думку весняне курча? Ха, ха! Гарний жарт я відколов, га, Сестричко?

— Не дуже смішний, — мовила павучиха. — Бо я чувала й смішніші жарти. Приємно було познайомитись. А зараз я мушу йти геть. Бувай!

Поволі вона піднялася вгору й повернулася до Вілберового свинарника.

— Запевняє, ніби він ярчук, — доповіла Шарлотта, — і, можливо, так воно і є. Одне я знаю напевне: неприваблива в нього вдача. Надто безцеремонний, галасливий і відпускає пласкі жартики. А ще він зовсім не такий чистенький та приємний, як ти. Мені вистачило кількох секунд спілкування з ним, щоб у мене склалося прикре враження про нього. Одначе, Вілбере, перемогти його буде нелегко, зважаючи на його габарити й вагу. Але з моєю допомогою ти, може, й виграєш.

— А коли ти виплетеш тут павутину? — запитав Вілбер.

— Сьогодні надвечір, якщо не буду надто втомлена, — відповіла Шарлотта. — Цими днями мені важко навіть ногою поворухнути. Не та вже сила, не те заповзяття, що колись було... Старію, либонь.

Вілбер стурбовано подивився на свою приятельку. З вигляду вона здавалася якоюсь обм'яклою та зів'ялою.

— Мені страшенно жаль, що ти зле почуваєшся, Шарлотто! — мовив він. — Можливо, якщо ти виснуєш павутину й спіймаєш парочку мух, то почуватимешся краще?

— Можливо, — стомленим, ледь чутним голосом відповіла вона. — Тільки ж я почуваясь так, наче це вже кінець дуже довгого дня.

І, припавши всіма вісьмома ногами до стелі, вона задрімала, лишивши Вілбера наодинці з дуже невеселими думками.

До самого полудня люди плавом пливли повз Вілберів хлівець. По десятеро, по двадцяті зупинялися вони, щоб подивитися на нього, помилуватися його шовковисто-білою шкірою, хвостиком-бубликом, його милим та осяйним, просто блискучим виразом. Але потім вони переходили до наступного свинарника, де лежав більший кабан. Вілбер розчув, як декілька людей схвально відгукнулися про Дядькові величезні габарити. Він не міг не розчути цих слів і не міг не занепокоїтись.

«А тут іще це Шарлоттине нездоров'я... — подумав кабанець. — Лихо мені та й годі!»

До самого полудня Темплтон спокійнесенько проспав собі під соломою. Спека стала просто нестерпна. Ополудні до свинарника повернулися обидва подружжя, Цукермани й Ереблі. А за кілька хвилин показалися і Ферн з Евері. Дівчинка несла під пахвою іграшкову мавпочку і їла чималого коржика. Над хлопчиком пливла у повітрі кулька, прив'язана йому за вухо, а сам він жував зацукроване яблуко. Діти були розпашілі та брудні.

— Правда, пече? — озвалася пані Цукерман.

— Жахливо пече! — сказала пані Еребл, обмахуючись рекламкою морозильника. Одне по одному вони видерлися на вантажівку й повідкривали свої сніданкові коробки. Сонце немилосердно пражило з неба. Нікому начебто й не хотілося їсти.

— Коли ж судді вирішать щодо Вілбера? — поцікавилася пані Цукерман.

— Це буде вже завтра, — сказав пан Цукерман.

Тут з'явився Лерві, несучи в руках індіанську ковдру, яку виграв.

— Ось чого нам тут бракувало! — вигукнув Евері. — Ковдри!

— Саме так, — погодився Лерві.

Він натягнув ковдру від борту до борту, і вийшов ніби невеличкий тент.

Діти повмощувались у затінку й почувалися краще.

Після підобідку вони простяглися й позасинали в кузові.

Розділ 18

Вечорова прохолода

Коли тіні стали довгими й понад ярмарком війнуло вечоровою прохолодою, пацюк Темплтон виліз із клітки й роззирнувся довкола. Вілбер уже спав у соломі. Шарлотта снувала павутину. Своім чутливим носом Темплтон уловив чимало спокусливих запахів, якими було насичене повітря. Пацюкові вже добряче захотілося їсти й пити. І він вирішив піти на розвідку. Нікому нічого не сказавши, подався геть.

— Принеси мені слово! — навздогін гукнула йому Шарлотта. — Цього вечора я писатиму востаннє в моєму житті.

Пацюк промимрив щось собі під ніс і щез у тінях. Йому не подобалося, щоб його мали за хлопчика на побігеньках.

Вечір, після цілоденної спекоти, приніс усім полегшення — і людям, і тваринам. Тепер чортове колесо було освітлене. Воно все оберталося та оберталося в небі й здавалося удвічі більшим, ніж удень. Освітлена була й центральна алея. Тріскотіли гральні автомати, грала музика на каруселі й викрикував номери чоловік у приміщенні, де відбувався розіграш лотереї. Передрімавши, діти збадьорилися. Ферн здибала свого приятеля Генрі Непосиду, й той запросив її покататися на чортовому колесі. Він навіть купив дівчинці квитка, так що це їй нічого й не коштувало. Коли місіс Еребл випадково глянула на зоряне небо, там вона уздріла свою донечку в товаристві Генрі Непосиди! Діти підіймалися все вище й вище, й мати не могла не помітити, який щасливий у Ферн вигляд. Пані Еребл тільки головою похитала.

— Леле, леле! — мовила вона. — Генрі Непосида. Подумати лишень!

Темплтон робив перебіжки попідстінню, щоб ніхто не помітив. У високій траві за корівником пацюк знайшов згорнуту газету. А в тому згортку виявилася справжня розкіш — рештки чийогось підобідку: бутерброд із приправленою прянощами шинкою, шматочок швейцарського сиру, частина круто звареного яйця й качанчик червеного яблука. Пацюк заповз у згорток і все те з'їв. Тоді видер із газети слово, надруковане великими літерами, згорнув його трубочкою і поніс до Вілберового свинарника.

Шарлотта саме викінчувала свою павутину, коли повернувся Темплтон, несучи в зубах вигризку з газети. Павучиха лишила посеред павутини вільний простір для слова. О цій порі ніхто з людей вже не вештався біля свинарника, тож пацюк, павучиха й кабанець були полишені на самих себе.

— Сподіваюсь, ти приніс хороше слово, — мовила Шарлотта. — Це буде останнє слово, яке я напишу в моєму житті.

— Ось! — сказав Темплтон, розгортаючи папірця.

— А що то за слово? — запитала Шарлотта. — Доведеться тобі прочитати його для мене.

— Це слово «скромний», — відказав пацюк.

— Скромний? — перепитала Шарлотта. «Скромний» має два значення. Воно означає «не гордий», а також «не високий». Все це якнайкраще підходить до Вілбера. Він і не гордий, і не високий.

— Ну, я сподіваюсь, обоє ви задоволені, — насмішкувато мовив пацюк. — Я не збираюся гаяти весь мій час на пошуки та носіння газетних вигризок. Я прибув на ярмарок, щоб потішитись, а не для того, щоб тягати папірчики.

— Ти нам дуже допоміг, — подякувала павучиха. — Поспішай, якщо хочеш надивитися на ярмарок.

— Я присвячу ярмаркові цілу ніч! — осміхнувся Темплтон. — Таки мала слухність стара вівця: цей ярмарок — справжній пацючий рай! Які наїдки! А напої! І повсюди тобі добрі схованки й чудове полювання. Бувай, мій скромний Вілбере! Хай щастить тобі, Шарлотто, ти, стара інтриганко! Це має бути незабутня ніч для пацюка!

І щасливий пацюк розтав у тінях.

Шарлотта повернулася до своєї праці. Було вже зовсім поночі. Вдалині почали спалахувати феєрверки: ракети, вогняні кулі, що розсипалися іскрами в зоряному небі. На той момент, коли Ереблі й Цукермани з Лерві повернулися від трибуни, Шарлотта вже й скінчила свій труд. Слово «скромний» було чітко виведене в центрі павутини. Хоч в пітьмі ніхто його не помітив. Усі були стомлені й щасливі.

Ферн та Евері вилізли на машину й полягали, вкрившись виграною індіанською ковдрою. Лерві кинув Вілберові навилок свіжої соломи. Пан Еребл поплескав його по голові.

— Нам пора додому, — сказав він кабанцеві. — Побачимось завтра!

Дорослі повільно повилазили на машину, й Вілбер почув, як завівся двигун і вантажівка на малій швидкості рушила, від'їжджаючи. Коли б не Шарлотта біля нього, то він би почувся самотнім і затужив за домівкою. Поки павучиха була поруч, він ніколи не сумував і не тужив. Удалині все ще крутилася карусель і грала музика.

Уже дримаючи, Вілбер заговорив до Шарлотти.

— Шарлотто, заспівай мені ще раз отієї пісеньки про гній і п'їтму! — попросив кабанець.

— Тільки не сьогодні, — відповіла павучиха ледь чутним голосом. — Я занадто стомлена.

Голос її долинав начебто не з павутини.

— Де ти? — запитав Вілбер. — Я не бачу тебе. Ти у своїй павутині?

— Яв куточку, — відказала павучиха. — Вгорі в куточку позад тебе.

— А чом ти не у своїй рідній павутині? — допитувався кабанець. — Ти ж майже ніколи не полишаєш своєї павутини!

— А цього вечора полишила, — відказала вона.

Вілбер заплющив очі.

— Шарлотто, — обіззався він за хвилику, — ти й справді вважаєш, що Цукерман дасть мені пожити, а не вб'є мене, коли прийде зима? Ти й справді так думаєш?

— Звісно, що так, — запевнила його павучиха. — Ти вже славетний і взагалі чудовий кабанчик. Завтра ти, можливо, здобудеш приз. Весь світ почує про тебе. Цукерман буде щасливий і гордий тим, що має такого кабана. Тож нічого не бійся, Вілбере... хай ніщо тебе не турбує. А може, ти житимеш вічно? Хтозна... А зараз засинай. Якусь хвилику панувала тиша. Тоді почувся Вілберів голос:

— А що ж ти робиш там, Шарлотто?

— О, щось роблю! — відказала та. — Роблю щось, як завжди.

— Щось для мене? — поцікавився кабанець.

— Ні, — відповіла Шарлотта. — Цього разу вже щось для мене самої.

— Будь ласкава, скажи, що це таке! — заблагав Вілбер.

— Я скажу тобі вранці, — пообіцяла павучиха. — Коли на сході засіріє перше світло й застрибають горобці, коли корови забряжчать своїми ланцюгами, коли закукурікає півень і зблякнуть зорі, коли ранні автомашини зашурхотять на великій дорозі... тоді ти поглянеш сюди вгору, і я покажу тобі щось. Покажу тобі головний витвір мого життя.

Павучиха ще й не договорила, як кабанець уже заснув. Рівномірне його дихання засвідчило, що Вілбер міцно спить, зарившись у соломку. А далеко звідти, за багато миль, у домі Ереблів чоловіки сиділи за кухонним столом і їли консервовані персики, обговорюючи події прожитого дня. А нагорі Евері вже спав у ліжку. Пані Еребл укладала Ферн. — Ти добре провела час на ярмарку? — запитала мати, цілуючи доньку. Ферн кивнула головою. — Це були найкращі години в моєму житті! — палко мовила вона. — То й добре! — сказала на те мати. — Просто чудово!

Розділ 19

Мішечок з яйцями

Наступного ранку, щойно перше світло засіріло на сході й горобці застрибали на деревах, щойно корови забряжчали ланцюгами й заспівав півень, а перші автомобілі зашурхотіли на великій дорозі, Вілбер прокинувся й почав шукати очима Шарлотту. І побачив її вгорі в куточку, в задній частині його хлівця. Павучиха була якась дуже тиха. Її восьмеро ніг були широко розпростерті. Здавалося, вона за ніч дуже схудла. А біля неї Вілбер укмітив якийсь дивний, приліплений до стелі предмет. Мішечок? Торбинка? Кокон? Був той предмет персикового кольору, а зроблений — наче з цукрової вати? — Ти не спиш, Шарлотто? — тихо запитав кабанець. — Ні, — почувалася відповідь. — А що то за така стильна річ? Це ти зробила? — Так, я, — слабким голосом відповіла Шарлотта. — То іграшка? — Іграшка? Я б так не сказала. Це мій мішечок з яйцями, мій *magnum opus*. — А я не знаю, що воно таке — *магнум опус*, — признався Вілбер. — Це латинські слова, — пояснила Шарлотта. — Вони означають «великий твір». Цей мішечок з яйцями є мій великий твір, найкраща річ, яку я будь-коли робила. — А що в ньому всередині? — запитав Вілбер. — Яєчка? — П'ятсот чотирнадцять яєць! — гордо сказала павучиха. — П'ятсот чотирнадцять? — не повірив кабанець. — Ти жартуєш? — Ні, не жартую. Я їх відкладала й лічила. Почала лічити, то вже й до кінця долічила — так просто, щоб голова була чимось зайнята. — Який довершений, чудовий мішечок з яйцями! — вигукнув Вілбер, почуваячись таким щасливим, ніби оце він сам усе те й створив. — Так, він гарненький, — сказала Шарлотта, поплескуючи мішечок двома своїми передніми лапками. — Принаймні я можу запевнити тебе, що він дуже міцний. Я зробила його з найміцнішого матеріалу який тільки я маю. А ще він не промокає у воді. Яйця лежать усередині нього й завжди лишатимуться сухими й теплими. — Шарлотто... — вже сонливим голосом звернувся Вілбер, — невже ти й справді хочеш мати п'ятсот чотирнадцять діточок? — Чом би й ні? Якщо нічого не завадить, — відповіла павучиха. — Звісно, вони повилуплюються аж навесні... Кабанець уловив у її голосі нотку печалі. — А чому ти говориш таким невеселим голосом? Як на мене, то ти мала б бути на сьомому небі від щастя!

— Ну, ти не звертай на мене уваги, — мовила Шарлотта. — Просто немає в мене більше вогнику. Либонь, я тому сумна, що ніколи не побачу моїх діточок.

— Як це так — ти не побачиш своїх діточок? Що ти цим хочеш сказати? Та неодмінно побачиш! Ми всі їх побачимо. Це ж буде просто чудо навесні, коли там, у підвалі скотарні, забігають по всіх куточках п'ятсот чотирнадцять малесеньких павученят! А в гусей знайдеться новий выводок гусенят, а вівці покотяться і матимуть маленьких ягнят...

— Можливо, так і буде, — тихо мовила Шарлотта. — Однак я маю таке передчуття, що не доведеться вже мені побачити наслідки моїх зусиль. Зовсім я розклеїлась. Либонь, я хирію, якщо хочеш знати правду. Вілбер якраз не знав, що достеменно означає «хирію», але й не зважувався попросити Шарлотту, щоб пояснила. Однак був такий стривожений, що зрозумів: таки треба запитати.

— А як це «хиріти»?

— Це означає, що я занепадаю, дедалі дужче відчуваю старість. Я вже давно не молода, Вілбере. Але мені не хотілося б, щоб ти потерпав за мене. Адже сьогодні твій великий день. Поглянь на мою павутину — правда ж, вона гарна, з цими крапельками роси на нитках?

І справді, Шарлоттина павутина ще ніколи не виглядала такою красивою, як цього ранку. На кожній нитці висів добрий десяток блискотливих крапельинок ранкової роси. Світло зі сходу заграло в цих крапельинках, і кожна нитка плетива стала ще виразніша. Ця павутина була чудовим взірцем вдалого задуму і його втілення в життя. Ще година чи дві — й мимо потече потік людей, що чудуватимуться з павутини, читатимуть виведене в ній слово, видивлятимуться на Вілбера й вигукуватимуть: «Чудо! Чудо!»

Вілбер саме розглядав павутину, коли це поруч виткнулися вуса й чийсь гострий ніс. Темплтон насилу протяг своє тіло через хлівець і впав у кутку.

— Я повернувся, — повідомив пацюк хрипким голосом. — Що за нічка була!

Він так роздувся, що став удвічі більший за себе звичайного. Його живіт округлився, мов слоїк із джемом.

— Що за нічка була! — хрипко повторив пацюк. — Яке бенкетування! Яка гульня! Справжнісінька обжиралівка! Я впхав у себе рештки чи не тридцяти підобідків. Ще ніколи в житті я не бачив такої купи недоїдків. І все дійшло щонайкращої смакової кондиції завдяки часу та денній спекоті. О, це була розкіш, друзі мої, справжня розкіш!

— І не соромно тобі? — з відразою дорікнула Шарлотта. — Буде тобі по заслузі, якщо спіткає тебе гострий напад нестравлення.

— За мій шлунок ви не бійтесь, — прогарчав Темплтон. — Він перетравить що завгодно. А ще, до речі, я приніс лихі вісті. Коли я проходив повз сусідні двері — кабана, що зве сам себе Дядьком, — то укмітив блакитну бирку на дверях його хлівця. Це означає, що він здобув перше місце. Либонь, тебе побито, Вілбере.

Можеш більше не випендрюватись, бо все одно ніхто не почепить жодної медалі тобі на шию. Навіть більше: я не здивуюсь, якщо Цукерман змінить своє ставлення до тебе. Ти ще дочекаєшся, що він страшенно забажає свіжої свининки, копченої шинки та хрумкого бекону! І він таки заріже тебе, мій хлопче!

— Вгамуйся, Темплтоне! — цитькнула Шарлотта. — Надто ти вже напхався та нализався, аби тямити, що варнякаєш. Не звертай на нього уваги, Вілбере! Кабанець, як тільки міг, постарався не думати про те, що наговорив пацюк. Він вирішив змінити тему.

— Темплтоне, — сказав він, — якби ти не був такий одурманений, то помітив би, що Шарлотта зробила мішечок для яєць. Вона збирається стати матір'ю. До твого відома: в тому мішечку персикової барви вмістилося п'ятсот чотирнадцять її яєць!

— Це правда? — перепитав пацюк, підозріливо придивляючись до мішечка.

— Так, правда, — зітхнула Шарлотта...

— Мої вітання! — промимрив Темплтон. — Ох і нічка була!

І, заплющивши очі, пацюк нагорнув на себе трохи соломи й миттєво занурився у глибокий сон. Вілбер і Шарлотта були раді, що на час позбулися його безцеремонного товариства.

О дев'ятій годині вантажівка пана Еребла в'їхала на територію ярмарку й зупинилася біля Вілберового хлівця. Всі повилазили з машини.

— Гляньте! — скрикнула Ферн. — Погляньте на Шарлоттину павутину!

Прочитайте, що там написано!

Дорослі й діти побрались за руки й поставали перед павутиною, вивчаючи новий знак.

— Скромний! — вимовив пан Цукерман. — Яке інше слово краще підходить Вілберові?!

Всі тішилися тим, що чудо в павутині знову повторилося. Вілбер з любов'ю дивився у їхні обличчя. Виглядав він дуже скромним і дуже вдячним. Ферн підморгнула Шарлотті. Перший схаменувся Лерві — й вилив у коритце відро теплого пійла. І, поки Вілбер з'їдав свій сніданок, наймит лагідно чухав його гладенькою паличкою.

— Стривайте! — крикнув Евері. — Погляньте на ось це! — Й показав на блакитну бирку, прикріплену до Дядькового хлівця. — Оцей кабанюра вже й виграв приз!

Обидві родини, Цукермани й Еребли, витріщилися на бирку. Пані Цукерман заплакала. Ніхто не промовив жодного слова. Вони просто дивилися на ту бирку. Тоді задивилися на Дядька. Потім — знову на бирку. Лерві дістав із кишені величезного носовичка й гучно висякав носа — та так гучно, що цей звук почули навіть конюхи на стайні.

— Можна мені взяти трохи грошей? — запитала Ферн. — Я хочу пройтися по центральній алеї.

— Стій мені тут! — grimнула на доньку мати. Очі Ферн наповнилися слізьми.

— А чого це всі розрюмсались? — дорікнув пан Цукерман. — Ану до роботи!

Едіт! Давай сюди сколотини!

Пані Цукерман утерла очі носовичком, пішла до вантажівки й повернулася з великою банкою сколотин.

— Час для купелі! — бадьоро сказав Цукерман.

Він, пані Цукерман та Евері зайшли до Вілберового хлівця. Евері повільно зливав сколотини кабанцеві на голову й спину, вони струминками розтікалися йому по боках, по щоках, а пан і пані Цукермани втирали їх йому в щетину та шкіру. Ось перший перехожий зупинився поспостерігати. А за якусь хвилю зібралася ціла юрба. Вілбер зробився такий-то вже біленький та гладенький. Ранкове сонце просвічувало крізь його рожеві вуха.

— Він не такий великий, як отой кабан, що в сусідстві, — зауважив хтось із глядачів, — зате ж він чистіший. А я люблю саме чистоту.

— І я, — підтримав першого інший чоловік.

— А ще він «скромний», — прочитала якась жінка слово, виведене в павутині.

І всі, хто тільки зупинився перед цим хлівцем, знаходили якесь добре слово для Вілбера. Всі захоплювалися павутиною. Але, звісно ж, ніхто не помічав Шарлотти.

Зненацька пролунав підсилений гучномовцем голос.

— Увага! Увага! — промовляв голос. — Просимо пана Гомера Цукермана приставити свого славетного кабана до трибуни. За двадцять хвилин йому буде призначена спеціальна відзнака. Всіх запрошуємо подивитись. Пане Цукермане! Будьте ласкаві посадити вашого кабана в клітку й негайно з'явитись до суддівського намету!

Після того як відлунали останні слова оголошення, обидві родини, Ереблі й Цукермани, на хвилину завмерли й зацікавилися. Тоді Евері схопив оберемок соломи й підкинув у повітря, репетуючи на всю горлянку. Соломинки, мов конфетти, позалітали його сестричці в коси. Пан Цукерман міцно обійняв пані Цукерман. Пан Еребл поцілував пані Еребл. Евері поцілував Вілбера в п'ятачок. Лерві усім і кожному тис руки. Ферн міцно обійняла матір. Евері обійняв Ферн. Пані Цукерман обійняла пані Цукерман.

А вгорі, в затінку під стелею хлівця, ніким не побачена сиділа павучиха Шарлотта, обхопивши передніми лапами свій мішечок із яйцями. Її серце більше вже не билось так сильно, як колись, і вона почувалася стомленою і старою, але нарешті була впевнена в тому, що врятувала Вілберові життя. Ось чому вона була умиропорядкована й задоволена.

— Не гаймо ні хвилини! — крикнув пан Цукерман. — Лерві, допоможи мені з кліткою!

— А можна вже мені взяти трохи грошей? — знову попросила Ферн.

— Та почекай! — сказала пані Еребл. — Чи ти не бачиш, які ми всі заклопотані? — Занесіть хто порожню банку з-під сколотин у машину! — скомандував пан Еребл. Евері схопив банку й прожогом кинувся до вантажівки.

— Чи моя зачіска в порядку? — запитала пані Цукерман.

— В чудовому порядку, — відрізав пан Цукерман, ставлячи, разом із наймитом, клітку перед Вілбером.

— Ти ж навіть не глянув на мою зачіску! — обурилася пані Цукерман.

— Все гаразд із твоєю зачіскою, Едіт, — мовила пані Еребл. — Тільки не зчиняй бучі.

Пацюк Темплтон, що спав собі в соломі, почув цей шарварок і прокинувся. Достеменно він не збагнув, що воно й до чого, але, побачивши, як чоловіки запихають Вілбера до клітки, надумався й собі під'їхати. Він вичекав слушної миті і, коли ніхто не дивився, шаснув до клітки й зарився у солому на її дні.

— Приготувалися, хлопці! — гукнув пан Цукерман. — Ану взяли!

Він, пан Еребл, Лерві й Евері схопили клітку й, сперши одним боком на стінку хлівця, висадили її в кузов. Ферн заскочила в кузов і всілася верхи на клітці. У неї й досі стирчала солома в косах, і вся вона була така схвильована й гарненька. Пан Еребл завів двигун. Усі повилазили на машину й так рушили поволеньки до суддівської кабіни перед трибуною. Коли проїздили повз чортове колесо, Ферн задивилася на нього й побажала опинитись зараз у найвищій кабінці разом із Генрі Непосидою.

Розділ 20

Година триумфу

— Особливе оголошення! — урочисто закримів гучномовець. — Керівництво ярмарку з великим задоволенням представляє всім пана Гомера Цукермана та його славетного кабана. Вантажівка, що везе цю надзвичайну тварину, наближається нині до центрального майдану. Ласкаво просимо всіх

розступитися і пропустити машину! За кілька хвилин кабана випустять на спеціальне суддівське коло перед трибуною, де й буде вручена спеціальна відзнака. Ще раз просимо юрбу розступитися і пропустити вантажівку. Дякуємо!

Вілбер слухав ці слова й весь тремтів. Він був щасливий, але йому паморочилася голова. На найтихішій швидкості вантажівка поволі повзла вперед. Люди юрмилися з усіх боків, тож пан Еребл мусив украй обережно вести машину, аби нікого не переїхати. Нарешті він таки зумів добутися до суддівського пункту. Евері зіскочив на землю й опустив задній борт. — Я до смерті налякана! — прошепотіла пані Цукерман. — Сотні людей дивляться на нас!

— Веселіш! — підбадьорила пані Еребл. — Це ж забава.

— Будьте ласкаві, вивантажте вашого кабана! — звелів гучномовець.

— Ану всі разом, хлопці! — гукнув пан Цукерман.

Кілька чоловіків вийшли з юрби, щоб допомогти зняти клітку. Але найбільшим помічником з усіх був Евері — хлопець встигав скрізь.

— Заправ сорочку, Евері! — крикнула пані Цукерман. — І затягни міцніш пояса, бо штани спадають.

— Чи ви не бачите, який я зайнятий? — обурено відказав Евері.

— Гляньте! — вигукнула Ферн, показуючи пальцем. — Он там Генрі!

— Не кричи, Ферн! — осмикнула доньку мати. — І не показуй пальцем!

— То можна мені вже отримати якісь гроші? — запитала дівчинка. — Генрі запросив мене покататися ще раз на чортовому колесі, але навряд чи в нього лишилися гроші. Він витратився вчора.

Пані Еребл відкрила свою сумочку.

— Ось, — мовила вона. — Маєш сорок центів. Але не загубись! І дуже скоро повертайся до нашого звичайного місця зустрічі біля свинарника!

І Ферн кулею помчала, то пригинаючись, то ухилиючись, туди, де побачила Генрі.

— Цієї хвилини Цукерманового кабана дістають із клітки! — прогрімів голос із гучномовця. — Зараз буде оголошення!

Пацюк Темплтон лежав під соломою, припавши до підлоги клітки.

— Яка купа нісенітниць! — просичав він крізь зуби. — Стільки шамотні! А заради чого?

А павучиха Шарлотта, мовчазна й самотна, спочивала у хлівці. Двома передніми лапами вона обіймала мішечок з яйцями. Вона добре чула все, що промовляв гучномовець. Ці слова додавали їй наснаги. Це ж була година її триумфу.

Коли Вілбер вийшов із клітки, юрба заплескала в долоні й закричала: «Гуррра!» Пан Цукерман скинув капелюха і розкланявся на всі боки. Лерві дістав свого носовичка й витер піт на потилиці. Евері став навколішки поруч Вілбера, завзято гладячи його й енергійно кривляючись. Пані Цукерман і пані Еребл лишилися стояти в кузові вантажівки.

— Пані й панове! — заговорив гучномовець. — Нині ми представляємо вам визначного кабана пана Гомера Л. Цукермана. Слава про цю унікальну тварину поширилася до найдалших куточків землі, приваблюючи до нашого великого штату численних дорогоцінних туристів. Багато хто з вас досі пам'ятає той незабутній день щойно проминулого літа, коли таємничим чином з'явився напис на павутині у скотарні пана Цукермана, привернувши увагу всіх-усіх до того факту, що цей кабан абсолютно виходить за рамки звичайного. Це чудо так і не дістало повного пояснення, хоча багато вчених людей відвідало Цукерманівську скотарню, аби поспостерігати й докладно вивчити цей феномен. Згідно з останніми аналізами, ми просто знаємо, що тут ми маємо справу з надприродними силами та що всі ми

повинні бути сповненими гордості й вдячності. Висловлюючись термінами написів тієї павутини, це — «Ох і кабан!»

Тут Вілбер зашарівся. Він стояв зовсім нерухомо й намагався виглядати якнайкраще.

— Ця величава тварина, — провадив гучномовець, — є воістину «величезна». Подивіться на нього, пані й панове! Зважте, яка в нього гладенька та біла щетина, яка без пляминочки шкіра, яким здоров'ям рожев'ють його вуха й рило!

— Це завдяки сколотинам! — прошепотіла пані Еребл до пані Цукерман.

— Зважте ще на загальний блиск цієї тварини! А тоді згадайте день, коли з'явилося, чітко виписане в павутині, слово «блискучий». Звідки ж вони прийшли, ці загадкові письмена? Тільки не від павука — щодо цієї версії ми можемо мати абсолютну певність: ні. Бо ж павуки, хоч і вельми вміло плетуть свої павутини, писати не вміють — це само собою зрозуміло.

— А от і вміють! — прошепотіла сама собі павучиха Шарлотта.

— Пані й панове! — продовжував гучномовець. — Я не смію забирати більше вашого дорогоцінного часу. За дорученням організаторів ярмарку я маю честь вручити спеціальну премію в сумі двадцяти п'яти доларів панові Цукерману — разом із симпатичною бронзовою медаллю, вигравірованою задля цієї нагоди, — на відзнаку нашого визнання тієї ролі, яку відіграв цей кабан — цей блискучий, цей величезний, цей скромний кабан, який привабив стільки відвідувачів на наш великий окружний ярмарок.

Слухаючи цю довгу, насичену похвалами промову, Вілбер відчував, що йому все дужче й дужче паморочиться голова. А коли почув, як юрба знову заплескала в долоні й закричала: «Гура!», то й зовсім зомлів. Ноги йому підкосилися, свідомість десь поділася, і непритомний кабанець гримнувся на землю.

— Що сталось? — запитав гучномовець. — Що коїться, Цукермане? Яка там біда з вашим кабаном?

Евері впав навколішки біля Вілберової голови й почав його гладити. Пан Цукерман затанцював довкола кабанця, обмахуючи його кепкою.

— З ним усе гаразд! — викрикнув пан Цукерман. — Просто на нього іноді наводять. Він скромний і тому не витримує зливи похвал.

— Ну, ми не можемо вручити приз мертвому кабанові, — мовив гучномовець. — Таких прецедентів у нас ще не було.

— Та він не мертвий! — у відчаї вигукнув Цукерман. — Він тільки зомлів.

Він так легко збентежується. Лерві, принеси-но води!

Лерві вискочив зі суддівського кола й зник у юрбі.

А тим часом Темплтон виткнув голову з соломи. Він побачив, що кінчик Вілберового хвоста цілком у межах його досяжності. Пацюк осміхнувся. «Ну, то я цьому зараджу!» — тихо захихотів він. Схопив своїми гострими зубами кінчик Вілберового хвоста й щосили вкусив. Від болю кабанець враз ожив. Умить він зірвався на рівні ноги.

— Куві! — верескнув він.

— Гура! — заревла юрба. — Він піднявся! Кабан підвівся! Чудова робота, Цукермане! Ох і кабан!

Всі були в захваті. А найдужче був задоволений сам пан Цукерман. Він тільки полегшено зітхнув. Ніхто й не помітив Темплтона. Пацюк чудово впорався зі своїм завданням.

І тоді один із суддів спустився вниз у суддівське коло, аби роздати винагороди. Панові Цукерману він вручив два десятидоларові папірці та ще один п'ятидоларовий. Тоді почепив Вілберові на шию медаль. Тоді потис

руку панові Цукерману, а Вілбер зашарівся, мов маківка. Евері також простяг руку, то суддя і йому руку потис. Юрба схвально загукала. З'явився фотограф і сфотографував Вілбера. Обидві родини, і Цукерманів, й Ереблів, охопило почуття великого щастя. Це стало найвизначнішим моментом у житті Гомера Л. Цукермана. Це таке глибоке почуття втіхи — дістати приз перед великою кількістю людей. Коли Вілбера запихали назад до клітки, крізь юрбу продерся Лерві з відром води в руках. Його очі були несамовито витріщені. Не роздумуючи ні секунди, він линув усю ту воду в напрямку Вілбера, але від хвилювання промахнувся, і вся вода виплеснулася на пана Цукермана й Евері. Обидва умить промокли до рубця.

— Ради Бога! — гаркнув пан Цукерман, мокрий як хлющ. — Що тобі зробилося, Лерві? Чи ти не бачиш, що з кабаном уже все гаразд?

— А ви ж просили води, — з невинним виглядом мовив наймит.

— Хай води, але ж не душу! — з серцем дорікнув пан Цукерман.

Юрба зайшлася реготом, аж заревіло. Довелося й панові Цукерману зрештою засміятись. А хлопчика така мокра оказія мовби підштрикнула — спонукала негайно виступити у ролі блазня. Евері почав зображати, ніби приймає душ: він і кривлявся, і витанцьовував, і натирався уявним милом попід пахвами... А тоді витерся уявним рушником.

— Евері, припини! — крикнула йому мати. — Припини корчити дурня!

Але юрбі вистава якраз припала до вподоби. Евері чув самі лише оплески. Йому подобалося корчити блазня посеред кола, перед великою трибуною, коли всі на тебе дивляться. Побачивши, що на дні відра ще лишилося трохи води, він підняв відро високо над головою й вилив ту воду на себе, не перестаючи корчити кумедні пики. Діти на трибуні аж заверещали від захвату.

Та нарешті все вгамувалося. Вілбера висадили на вантажівку. Пані Еребл вивела Евері з кола й посадила в кабіні машини, аби швидше обсох. Ведена паном Ереблом вантажівка поволі поповзла назад, до хлівця. А від мокрих штанів Евері на сидіння утворилася велика волога пляма.

Розділ 21

Останній день

Шарлотта й Вілбер лишилися наодинці. Обидві родини пішли шукати Ферн. Темплтон спав. Кабанець лежав, відпочиваючи після всіх хвилювань та потрясінь, пов'язаних із церемонією. Медаль усе ще звисала йому з шиї, і він міг бачити її куточком ока.

— Шарлотто! — озвався Вілбер за якусь хвилю. — А чому ти така тиха?

— Я люблю тихенько сидіти собі, — відповіла павучиха. — Я завжди воліла бути тихою.

— Так, але сьогодні ти здаєшся якоюсь особливо тихою. Ти добре почувалася?

— Трохи, можливо, притомлена. Але у мене мир на душі. Твій успіх цього ранку на суддівському колі став, до певної міри, і моїм успіхом. Тепер твоє майбутнє забезпечене. Ти, Вілбере, житимеш у теплі й добрі, житимеш у безпеці. Віднині тобі вже ніщо не загрожуватиме. Далі ці осінні дні стануть коротші, похолодніє. Листя пожовкне, й вітер пострушує його на землю. Прийде Різдво, впадуть зимові сніги. Ти переживеш Різдво й тишитимешся красою замерзлого зимового світу — завдяки тому, що тепер ти багато значиш для Цукермана, й він ніколи не скривдить тебе. Мине зима,

дні стануть довші, розтане лід на ставку посеред пасовиська. І всіма цими видовищами, звуками, запахами тішитимешся ти, Вілбере, — вони будуть твої! Весь цей чудовий світ, ці неоціненні дні будуть для тебе...

Шарлотта замовкла. Вілберові очі наповнилися сльозами.

— Ох, Шарлотто, — зітхнув він. — Подумати лишень: коли я вперше здибався з тобою, ти видалася мені жорстокою і кровожерною!

Трохи погамувавши наплив своїх почуттів, він заговорив знову.

— І навіщо ти все це робила заради мене? — запитав кабанець. — Я ж на це не заслужив. Я ніколи й нічого не зробив для тебе.

— Але ти був моїм другом, — відказала Шарлотта. — А це само по собі вже надзвичайно важлива річ. Я писала різні слова у моїх павутинах для тебе тільки тому, що ти мені подобався. Зрештою, що воно таке — життя? Ми народжуємось, трішки поживем і вмираємо. Павуче життя, хоч як крути, а виходить недовладне, з усім цим ловінням та споживанням мух. А допомігши тобі, я, можливо, спробувала хоч трішечки зробити своє життя достойнішим. Бог його знає: мо' в житті кожної істоти є трохи місця для чогось такого?

— Гаразд, — мовив Вілбер. — Я не мастак виголошувати промови. Не маю я твого дару до слів. Але ти врятувала мене, Шарлотто, і я радо віддав би за тебе своє життя — справді віддав би!

— Я впевнена, що віддав би. І я вдячна тобі за твої щедрі почуття.

— Шарлотто, — не вгамовувався Вілбер. — Сьогодні ми всі вирушаємо додому. Ярмарок майже закінчився. Правда ж, чудово буде повернутися додому, в той підвал скотарні, до овець та гусей? Тобі хочеться додому?

Якусь мить павучиха мовчала. А коли подала голос, він був такий тихесенький, що кабанець насилу розбирав слова.

— Я вже не повернуся до скотарні, — сказала вона.

Вілбер так і підскочив.

— Не повернешся? — вигукнув він. — Шарлотто, що це ти таке говориш?

— Я вже віджила своє, — відповіла павучиха. — Ще день чи два, і я помру. Я ж не маю навіть сили залізти назад у клітку. Навряд чи в моїх прядильних залозах набереться досить шовку, аби мені спуститися на землю.

Зачувши це, Вілбер опукою впав на землю. Жаль і біль поїняли його, корчі ридання стрясали йому тіло. Ніщо не могло його втішити...

— Шарлотто! — простогнав він. — Шарлотто! Мій вірний друже!

— Заспокойся, не влаштовуй сцен, — спокійно мовила павучиха. — Вгамуйся, Вілбере! Перестань битися в риданнях!

— Але ж це нестерпно для мене! — викрикнув Вілбер. — Я не залишу тебе, щоб ти помирала тут сама-одна. Якщо ти лишаєшся тут, то й я тут лишусь.

— Не будь смішний, — повчала Шарлотта. — Як це ти тут лишишся? Цукермани з Лерві та всі Ереблі мають повернутись сюди з хвилини на хвилину, і вони запхнуть тебе до клітки, й ти поїдеш геть. До того ж тобі немає жодного сенсу лишатися тут. Тут ніхто тебе не годуватиме. Незабаром ярмарок закриється, і тут стане безлюдно й порожньо.

Вілбер був у відчаї. Він метався туди-сюди по хлівцю. Раптом він щось надумав: отой мішечок з яйцями і п'ятсот чотирнадцять павучків, що вилупляться навесні! Якщо сама Шарлотта не може повернутися до скотарні, то принаймні він повинен забрати її потомство!

Кабанець кинувся до дверей хлівця. Ставши ратичками передніх ніг на горішню планку, позирнув туди-сюди. Так, он там, далеченько ще, йдуть сюди родини Ереблів і Цукерманів. Отже, йому треба діяти швидко!

— Де Темплтон? — запитав він.

— Спить, он у тому куточку під соломою, — відповіла Шарлотта.

Кабанець кинувся туди і, підваживши пацюка своїм дужим рилом, підкинув його в повітря.

— Темплтоне! — верескнув Вілбер. — Вислухай мене уважно!

Так нечемно вирваний зі свого міцного сну пацюк спочатку мав приголомшений вигляд, а тоді сповнився обуренням.

— Це що за дурні витівки? — загарчав він. — Невже чесному пацюкові не можна бодай хвильку поспати без того, щоб його не підкинули грубо в повітря?

— Послухай мене! — закричав Вілбер. — Шарлотта дуже хвора. Жити їй лишилось зовсім небагато. Через цей тяжкий стан свого здоров'я вона не може повернутися з нами додому. Ось чому абсолютно необхідно, щоб я забрав отой її мішечок із яєчками з собою. Я не дотягнуся до нього й не можу туди вилізти. А не можна ж гаяти ні секунди! Люди йдуть сюди, будуть тут за хвилину. Я прошу, дуже прошу, ласкаво прошу тебе, Темплтоне: полізь і зніми мені мішечок з яєчками!

Пацюк позіхнув. Розгладив свої вуса. А тоді подивився на мішечок із Шарлоттиними яйцями.

— Оце так? — із гіркотою в голосі запитав він. — Отже, знову хай вас порятує старий Темплтон? Темплтоне, зроби це! Темплтоне, зроби те! Темплтоне, біжи на смітник і принеси вигризку з журналу! Темплтоне, позич шнурка, щоб я виплів павутину!

— Ну та поквася ж! — підганяв Вілбер. — Поспіши, Темплтоне!

Але пацюк зовсім не збирався нікуди поспішати. Натомість він узявся перекривляти кабанця.

— Оце так: «Поспіши, Темплтоне!»? — промовив Вілберовим голосом. — Ха-ха!

І яка ж мені дяка за всі мої послуги, хотів би я знати? Ніколи ніхто не сказав доброго слова Темплтонові, а тільки образи та шпигачки на мою адресу, тільки жартики за мій рахунок! Жодного доброго слова пацюкові...

— Темплтоне! — у відчаї заблагав кабанець. — Якщо ти не перестанеш базікати і не почнеш діяти, все пропаде, і я помру від розбитого серця. Будь ласкав, полізь!

Але Темплтон тільки розлігся навznak на соломі. Ліниво заклав передні лапи за голову, а передні схрестив: мовляв, мені абсолютно на все начхати!

— Помру від розбитого серця! — перекривив. — Як зворушливо! Леле, леле! Бачу, що ти, як тільки опинишся в біді, щоразу біжиш до мене. Але я ніколи не чув, щоб чиєсь серце розбилося через мене. О, ні! Кому яке діло до старого Темплтона?

— Встань! — верескнув Вілбер. — юді тобі поводитись мов зіпсоване дитя!

Пацюк тільки осміхнувся і лишився спокійнісінько лежати.

— Хто раз у раз бігав заради тебе на смітник? — в'їдливо запитав він. —

Ну та хто ж іще, як не старий Темплтон! Хто врятував Шарлотті життя,

прогнавши того ереблівського хлопчача за допомогою гусячого розбавтка?

Вірте мені чи ні, але, здається, то був таки старий Темплтон. А хто цього ранку, після того як ти зомлів перед юрбою, вкусив тебе за хвіст і тим самим підняв тебе на ноги? Старий Темплтон. Чи ж спадало тобі коли-небудь на думку, що мені до чортиків набридло бути хлопчиком на побігеньках і робити всім послуги? Хто я, зрештою, на твою думку — пацюк-семиділка?

Вілбер переживав справжній відчай. Люди були вже зовсім близько. А пацюк геть не хотів послухатись, і годі було його умовити... Раптом йому згадалася Темплтонова пристрасть до їжі.

— Темплтоне! — почав він знову. — Я хочу зробити тобі урочисту обіцянку.

Ти дістань мені Шарлоттин мішечок з яєчками, а я віднині, коли Лерві наливатиме пійло для мене, дозволятиму тобі їсти першому. Я дозволятиму тобі вибирати все, що тільки тобі забажається, з коритця, і не вхоплю й крапельки, поки ти не наїсися донесхочу.

Пацюк сів.

— Ти це серйозно? — спитав він.

— Клянусь! Ось, я перехрещу собі серце!

— Гаразд, домовились, — промовив пацюк.

Він підійшов до стіни й почав дертися вгору. Його живіт був усе ще розбухлий після нічного обжерства. Стогнувши й нарікаючи, Темплтон помалу підтягувався усе вище й вище. Повз, повз — і таки добувся до мішечка з яєчками. Шарлотта відсунулася, віддаючи пацюкові мішечок. Павучиха помирала, але ще мала саме стільки сили, щоб трохи відсунутись. Тоді Темплтон вискалив свої довгі, бридкі зуби й заходився розривати нитки, якими мішечок був приклеєний до стелі. Вілбер тільки стежив знизу.

— Будь вкрай обережний! — просив кабанець. — Щоб мені не ушкодилось жодне з тих яєць!

— Ці нитки жаліплють мені рота, — поскаржився пацюк. — Це гірше жа карамельки!

Але Темплтон таки впорався зі своїм завданням: відірвав мішечок від стелі й спустився з ним на підлогу, а там кинув його перед Вілбером. Кабанець з великим полегшенням зітхнув.

— Дякую тобі, Темплтоне! — сказав він. — Я не забуду цієї послуги, скільки й житиму!

— І я не забуду, — мовив пацюк, видаючи нитки з зубів. — Почуваюсь так, наче з'їв цілу катушку ниток. Ну, а зараз — їдьмо додому!

Темплтон заповз до клітки й сховався у соломі. І зробив він це дуже вчасно. Бо наступної миті до хлівця підійшли Лерві, Джон Еребл і пан Цукерман, а за ними й пані Еребл, пані Цукерман, Ферн та Евері. Вілбер умить придумав, як йому нести мішечок із яйцями. Так, для цього існував тільки один-єдиний спосіб. Кабанець обережно взяв мішечок на кінчик язика й сховав у напіврозтуленому роті. Він не потерпав за його збереження, бо пам'ятав, що сказала йому Шарлотта: мішечок водовідпорний і міцний. Для язика то було лоскітне відчуття, й через це трохи текла з рота слина. І, звісно, він не міг мовити й слова. Та коли його запихали в клітку, Вілбер підвів погляд на Шарлотту й підморгнув їй. Вона зрозуміла: її друг прощається з нею в єдиний можливий для нього спосіб. А ще павучиха зрозуміла, що її потомство у безпеці.

— Прощайте! — прошепотіла вона.

А тоді зібрала всю свою силу й помахала Вілберові однією передньою ногою. Більше вона вже ні разу й не ворухнулася. Наступного дня, коли розбирали на частини чортове колесо, коли коней-рисаків вантажили у фургони, а артисти пакували своє причандалля й від'їздили геть у трейлерах, Шарлотта померла. Територія ярмарку швидко спустіла. Повітки та будівлі були порожні й всіма покинуті. Внутрішній майдан був усіяний пляшками та всіляким сміттям. Ніхто, з усіх тих сотень людей, що відвідали Ярмарок, ніхто й не здогадувався, що одна сіра павучиха відіграла тут найважливішу роль. Нікого не було біля неї, коли вона помирала...

Розділ 22

Теплий вітер

Отож Вілбер повернувся додому — до своєї улюбленої купи гною у підвалі скотарні. Дивне то було повернення! На шиї в нього висіла медаль пошани, а на язичі в роті він тримав мішечок із павучими яєчками.

«Немає краще, як удома...» — Так подумав Вілбер, кладучи п'ятсот чотирнадцять Шарлоттиних ненароджених поки що діточок у безпечний куточок.

Скотарня привітно пахла затишком. Усі друзі — вівці й гуси — радісно привітали його з поверненням. Гуси привітали його особливо галасливо. — Віта-віта-вітаємо! — загагакали вони. — Чу-чу-чудова робота!

Пан Цукерман зняв медаль з Вілберової шиї й почепив її на цвяшку над хлівцем, щоб гості бачили й роздивлялися. І сам кабанець міг дивитися на медаль, коли тільки хотів.

І почалися для Вілбера щасливі дні. Він ріс і ріс, став справжнім велетнем. Більше він уже не боявся, що його заколють на Різдво, бо знав: Цукерман триматиме його, скільки йому житиметься. Вілбер часто думав про Шарлотту Кілька пасемиць від її старої павутини все ще висіли на дверях. Щодня кабанець ставав і задивлявся на подерту, порожню павутину, й гіркий клубок підкочувався йому до горла. Ніхто й ніколи не мав такого друга — такого приязного, відданого і такого вмілого.

Осінні дні дедалі коротшали. Лерві наносив гарбузів та карафоньок з городу й поскладав купою на підлозі скотарні, де б їх не погризли нічні приморозки. Клен та берези зайнялись яскравими барвами, червоною та жовтою, а вітер трусив дерева, і вони ронили листочки, один по одному, на землю. Під кислицями на пасовиську маленькі червоні яблучка товстим килимом устелили ґрунт, і вівці гризли їх, і гуси гризли їх, а ночами приходили лисиці й нюхали ті недогризки. Одного вечора, якраз перед Різдвом, почав падати сніг. Він покрит і будинок, і скотарню, й поля та ліси. Досі Вілбер іще ніколи не бачив снігу. Коли настав ранок, кабан вийшов у свій двір і порозважався тим, що орав рилом борозни в кучугурах. Прийшли Ферн та Евері, тягнучи саночки. Посідали на них і поїхали вниз по доріжці — аж на замерзлий ставок посеред пасовиська. — З'їжджати з гори на санках — найкраща в світі забава! — сказав Евері. — Найкраща в світі забава, — додала Ферн, — це коли чортове колесо зупиняється, а ми з Генрі сидимо в найвищій кабінці, й Генрі її ще й розгойдує, і видно довкола далеко-далеко, на милі й милі!

— І як це ти досі ще не забула про те старе чортове колесо? — обурився Евері. — Таж ярмарок був кілька місяців тому!

— А я весь час про нього думаю, — призналася Ферн, виколупуючи сніг із вуха.

Після Різдва температура впала до десяти градусів нижче нуля. Світом заволодів холод. Замерзле пасовисько було безвідрадно біле. Корови тепер весь час перебували у скотарні й тільки в сонячні ранки виходили на подвір'я постояти в затишку ожереду соломи. Вівці теж трималися скотарні, де було не так холодно. Коли хотіли пити — їли сніг. Гуси огиналися довкола подвір'я скотарні, мов ото хлопчики довкруг аптеки-харчівні, й пан Цукерман підгодовував їх кукурудзою та бруквою, щоб були веселіші. — Дуже-дуже-дуже дякуємо! — щоразу казали вони, коли бачили: до них іде їжа.

Коли настала зима, Темплтон перейшов жити у приміщення. Його пацюча оселя під свинячим коритцем була надто холодна, тож він змостив собі затишне кубельце за кукурудзяними засіками у скотарні. Обкутав його шматочками брудних газет і ганчірок і, де тільки знаходив яку-небудь дрібничку чи подарунок на згадку тягнув усе те до своєї оселі й там зберігав. Пацюк і далі тричі на день перевідував Вілбера — точно в час сніданку обіду й вечері, і Вілбер дотримував клятви, даної в останній день ярмарку: дозволяв Темплтонові їсти першому. Внаслідок надмірного переїдання

Темплтон швидко зробився більшим і гладкішим за будь-котрого пацюка, якого ви тільки бачили. Це вже був не пацюк, а справжній гігант! Завбільшки він став як молодий лісовий бабак. Яюсь-то стара вівця повела з ним мову про його габарити. — Ти прожив би довше, — сказала вона, — якби їв менше. — А хто хотів би жити вічно? — глузливо відказав пацюк. — Яз природи ненажера й отримую від утіх бенкетування невимовне задоволення. Темплтон поплескав себе по животу, вишкірився на стару вівцю й подерся східцями нагору, щоб там лягти й відпочивати.

Цілу зиму Вілбер охороняв Шарлоттин мішечок з яйцями, от ніби стеріг своїх власних дітей. У гною, ближче до огорожі, вирив особливу місцинку для того мішечка. Коли випадала дуже холодна ніч, він лягав так, щоб зігрівати мішечок своїм диханням. Для Вілбера тепер не було нічого важливішого за цю маленьку круглу річ — до всього іншого йому було байдуже. Терпляче дожидав він кінця зими й народження маленьких павученят. Життя завжди багате й цілісне, коли ти чекаєш, щоб щось сталося чи вилупилося. Тож і зимі нарешті прийшов край. — Сьогодні я чула жаб! — повідомила одного вечора стара вівця. — Чуєш? Вони так розспівалися, що вже й ти можеш їх почути. Кабанець завмер, насторожив вуха. Так, від ставка долинали звуки пронизливого хору — то лунали голоси сотень маленьких жабок. — Весна! — задумано мовила стара вівця. — Ще одна весна... І пішла геть, а Вілбер побачив маленьке ягнятко, що дибало за нею. Віку йому було всього кілька годин.

Сніги порозтавали, позбігали водою. Забулькотіли, зажебоніли бігом весняних вод струмки й канами. Де не взявся горобець зі смугастими грудьми — й заспівав! Подужчало світло дня, раніше наставали ранки-світанки. Чи не щоранку в кошарі з'являлося нове ягня. Гуска знесла дев'ятеро яєць і взялася їх висиджувати. Небо ніби поширшало, подув теплий вітер. Останні рвані нитки торішньої Шарлоттиної павутини відірвалися, полетіли геть і зникли вдалині.

Одного чудового сонячного ранку Вілбер, поснідавши, стояв і дивився на той свій дорогоцінний мішечок. Ні про що особливо він не думав. Аж раптом, отак стоячи, він помітив, як там щось ворухнулось. Кабанець підійшов ближче й придивився пильніше. З мішечка вилізло малесеньке павученятко. Воно було не більше за піщинку чи голівку прищипльки. Тільце — сіре, з чорною смужкою внизу Ніжки сірі, з брунастим відтінком. Достоту малесенька копія Шарлотти!

Уздівши павученятко, Вілбер весь аж затрусився. А воно помахало йому передніми ніжками. Тоді кабан став придивлятися ще пильніше. З мішечка вилізли ще двоє павученяток і замахали передніми кінцівками. І ну повзати по мішечку — так почавши обстеження свого нового світу. Потім — іще трое павученяток. Потім — восьмеро! За ними — десятеро! Нарешті Шарлоттині дітки почали народжуватися.

Вілберове серце калатало. Він заверещав від захвату. А тоді як зірветься з місця й ну описувати коло за колом, аж шматки гною полетіли у повітря. А тоді — задне сальто! Зрештою він зупинився — якраз перед Шарлоттиними дітками.

— Вітаю вас! — сказав він.

Перше павученя відповіло на привітання, але голосок його був настільки тонкий, що кабан його не розчув.

— Я — давній друг вашої матері, — відрекомендувався Вілбер. — Я радий вас бачити. Як ви почуваетесь? З вами все гаразд?

Маленькі павученятка замахали йому передніми лапками. З того, як вони діяли, Вілбер виснував, що й вони раді його бачити.

— Чи потрібна вам якась допомога? Чим я міг би вам прислужитися?

Та малі павученята тільки махали йому й нічого не говорили. Протягом кількох днів та ночей вони тільки лазили тут і там, угору-вниз, довкруг та довкола, махали Вілберові лапками, випускали ззаду тонесенькі ниточки — одне слово, вивчали свій дім. Їх було десятки, десятки десятків! (оді було їх злічити, але Вілбер знав одне: тепер він має багато-багато нових друзів. А ще вони швидко росли. Незабаром стали завбільшки з шротинки. І поробили біля мішечка малесенькі павутинки.

А потім, одного тихого ранку, пан Цукерман відчинив північні двері.

Підвалом скотарні пройшов тихий протяг. Запахло сирю землею, духом глици, солодким весняним леготом. Маленькі павучки відчули цей теплий протяг. Ось один виліз на верх загорожі — й зробив щось таке, що дуже здивувало Вілбера. Павучок став на голову, спрямував свої прядильні залози в повітря й випустив хмарку тонюсінького «шовку». З того «шовку» утворилася ніби повітряна куля. І тут, просто на очах у Вілбера, павучок перестав триматись за огорожу й піднісся у повітря!

— До побачення! — мовив він, пролітаючи у двері.

— Стривай! — верескнув Вілбер. — Чи ж ти хоч знаєш, куди летиш?

Але павучок уже й зник із поля зору. Тоді інший павучок видерся на загорожу, став на голову, зробив повітряну кулю й полетів геть. Тоді ще один павучок. І ще один. Незабаром угорі вже було повно маленьких повітряних куль, і кожна куля несла павучка.

Вілбер розгубився. Шарлоттині діти швидко-швидко зникали — так незабаром не лишиться тут жодного з них?

— Верніться, діти! — закричав він.

— До побачення! — тільки гукали вони. — До побачення! До побачення!...

Аж нарешті знайшовся один павучок, що поспішав не так дуже й зупинився на мить, аби пояснити все Вілберові, а тоді вже й собі зробити повітряну кулю і полетіти на ній геть.

— Ми відлітаємо на крилах теплої леготи, — сказало мале. — Це наша велика нагода вирушити в мандри. Адже ми — повітроплавці й так ми розлітаємося по світу, аби скрізь-скрізь поробити для себе павутини.

— Але куди? — запитав Вілбер.

— А куди кожного з нас занесе вітер! Чи на гору, чи в долину. Чи близько, а чи далеко. На захід чи на схід. На північ чи на південь. Ми довіряємося вітрові, й нам буде скрізь добре, хоч би куди він нас заніс.

— І ви геть усі відлітаєте? — допитувався кабан. — Ви ж не можете всі полетіти! Тоді я зостанусь тут сам-один, без друзів. Я певен, ваша матінка не хотіла б, щоб так сталося.

Але відповіді на це запитання він уже не отримав. На цю хвилю у повітрі вже було стільки повітряних куль, що здавалося, ніби у підвальному приміщенні скотарні згустився якийсь туман. Десятки маленьких повітряних куль здіймалися вгору, кружляли й впливали у дверний отвір, несені лагідним леготом. Вигуки: «До побачення, до побачення, до побачення!» — ледь чутно доходили до Вілберового слуху. Спостерігати цю картину йому стало нестерпно. У відчаї він упав на землю й заплющив очі. Діждати такого, щоб Шарлоттині дітки народилися і всі покинули його! Це було мов кінець світу. Вілбер плакав-плакав, аж поки й заснув.

Коли прокинувся, уже вечоріло. Обдивився мішечок, де були яєчка.

Порожньо. Глянув угору. Повітроплавці всі порозліталися. Понуро побрів до дверей, де висіла колись Шарлоттина павутина. Якусь хвилину він стояв там, згадуючи Шарлотту коли це до нього долинув тонесенький голосок.

— Салют! Я тут, угорі.

— І я! — пискнув іще один голосок.

— І я! — додав третій голосок. — Нас тут зосталося троє. Нам сподобалося це місце, а ще нам сподобався ти.

Вілбер задер голову. Угорі, під горизонтальною балкою дверей, троє павучків, Шарлоттиних діток, заклопотано снували свої три павутини.

— Чи маю я це так розуміти, — запитав Вілбер, — що ви остаточно вирішили оселитися тут, у підвалі скотарні, та що я матиму аж трьох друзів?

— Саме так це й слід розуміти! — відповіли йому павучки.

— То скажіть, будьте ласкаві, як кожне з вас звати? — допитувався Вілбер, а сам на radoшах весь аж тремтів.

— Я скажу тобі, як мене звати, — відказав перший павучок, — якщо ти скажеш мені, чому так тремтиш.

— Я тремчу від радості, — пояснив Вілбер.

— Тоді мене звати Радість! — повідомив перший павучок.

— А на яку літеру закінчувалося ім'я моєї матінки? — запитав другий павучок.

— На «А», — відповів кабан.

— Тоді мене звати Аранеа! — сповістив другий.

— А як мені бути? — запитав третій. — Може, ти просто вибереш для мене гарне, милозвучне ім'я: щось не надто довге, не надто вигадливе й не надто приглушене?

Вілбер тяжко задумався.

— Неллі? — запропонував нарешті.

— Чудово! Мені воно дуже сподобалось, — мовив третій павучок — чи то павучиха. — Тож можеш віднині звати мене Неллі.

І Неллі спритно прикріпила колову нитку до радіальної.

Вілберове серце по вінця переповнилося щастям. Він відчув, що повинен виголосити, з такої дуже важливої нагоди, коротеньку промову.

— Радість! Аранеа! Неллі! — почав він. — Ласкаво прошу вас до підвального приміщення скотарні. Ви вибрали благословенні двері, аби прикріпити до них ваші павутини, гадаю, мені годиться сказати вам, що я був відданим другом вашої матінки. Я завдячую їй саме моє життя. Вона мала блискучий розум, чудову вроду а ще до самого кінця була вірним другом. Я завжди зберігатиму, як найкоштовніший скарб, пам'ять про неї. І вам, її донькам, я присягаюсь бути вірним другом довіку!

— І я присягаюсь бути вірним другом тобі! — мовила Радість.

— І я присягаюсь! — сказала Аранеа.

— І я присягаюсь! — гукнула Неллі, примудрившись якраз спіймати маленького комарика.